Nr. 4. Warszawa, dnia 31 Stycznia 1920 r. Rok II.

DZIENNIK URZĘDOWY
MINISTERSTWA SKARBU.

Cena numeru 3 mk. Prenumerata kwartalna 25 mk. Cena ogłoszeń za tekstem wynosi od wiersza jednoszpaltowego petitem: 3 mk. Materjał redakcyjny oraz ogłoszenia, które na mocy przepisów obowiązujących podlegają opublikowaniu w „Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Skarbu", należy kierować do Redakcji, Leszno 5.

TREŚĆ: **Monopol Spirytusowy:**

Monopol Spirytusowy.

51.

OKÓLNIK L. 8016/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Z powodu braku formalnych blankietów patentowych na przedsiębiorstwa wyrabiające, oraz sprzedające trunki i ze względu na trudności w przygotowaniu tych blankietów poleca się tymczasowo stosować w tej sprawie następujące wskazówki:

1) Przedsiębiorcy, wyrabiający trunki, wpłacają przed rozpoczęciem ruchu do Kasy Skarbowej przypadającą należność patentową i przedkładają przy odpowiedniej deklaracji kwit Kasowy właściwemu Inspektoratowi, który wydaje świadectwo na opłatę patentową akcyzową i wciąga takowe, do kontroli wzór której, a także wzór świadectwa dołącza się tutaj.

2) Na sprzedaż trunków należy uzyskać zezwolenie kompetentnej władzy, a następnie nabyć odpowiedni dowód handlowy i na mocy tych dokumentów wpłacić do Kasy skarbowej przypadającą należność patentową (akcyzową). Zezwolenie, dowód handlowy i kwit na uiszczoną należność patentową (akcyzową) przedkłada się przy odpowiedniej deklaracji właściwemu Inspektoratowi, który wyda według załączonego tutaj wzoru świadectwo na opłatę patentową (akcyzową) po zaciągnięciu tegoż do kontroli jak wyżej.

3) Bez posiadania wyżej wskazanych świadectw, ani ruch zakładu, ani sprzedaż trunków nie może być prowadzoną. Kwit Kasowy winien znajdować się przy świadectwie.

4) Inspektorat przedkłada Zarządowi Skarbowemu (Delegacji) co miesiąc odpis książki-kontroli wydanych świadectw, jako dowodów uiszczonych opłat patentowych akcyzowych; zaś Zarząd Skarbowy względnie Delegacja sporządza odpowiedni wykaz (wzór dołącza się) na cały swój okręg i przedkłada takowy Dyrekcji co miesiąc za ubiegły miesiąc.

5) Do książki należy wpisywać wydane świadectwa na opłaty patentowe za wyrób trunków oddzielnie od wydanych świadectw na opłaty patentowe za prawo sprzedaży trunków.

Opłaty zaś za pozwolenia na sprzedaż trunków, jakie zostały ustanowione w b. okupacji niemieckiej (Postan. Wykon. b. Gener. Guber. Warsz. z dnia 4 grudnia 1915 r. Dz. rozp. Nr. 18 i zarządz. Dyr. Monopolu Spirytusowego z dnia 14 Czerwca 1919 r. L. 4685/19), należy odnośnie do każdej poszczególnej pozycji tak w książce (rubr. 12 — 16), jako też i w sporządzanych wykazach zapisywać oddzielnie od opłat patentowych — akcyzowych.

Po skończeniu każdego miesiąca wykazaną ma być ilość wydanych świadectw dla każdej kategorji miejsc wyrobu i sprzedaży trunków i suma pobranych opłat, a także ogólna suma tych opłat.

Zapisy nowego miesiąca rozpoczynać na nowej stronicy, zachowując jednakże kolejność wydawanych świadectw od początku roku.

Warszawa, dn. 26 sierpnia 1919 r.

Dyrektor Monopolu Spirytusowego:
(—) *A. Hyżycki.*

Do L. 8016 19.
26 sierpnia 1919 r.

I.

ŚWIADECTWO NA OPŁATĘ PATENTOWĄ—AKCYZOWĄ.

Opłatę patentową—akcyzową w sumie .... uiszczono za kwitem Kasy Skarbowej w .... z dnia .... 19..... roku L. ....

Browar (gorzelnia, likiernia i t. p.) .... w

powiatu .... przy ulicy .... w domu № własność ....

....

est uprawnionym do ruchu od .... 19 r. do .... 19....

Data, liczba, pieczęć i podpis.

II.

ŚWIADECTWO NA OPŁATĘ PATENTOWĄ—AKCYZOWĄ.

Opłatę patentową—akcyzową w sumie .... uiszczono za kwitem Kasy Skarbowej w .... z dnia .... 19 roku L. ....

Na mocy zezwolenia z dnia .... (imię i nazwisko)

....

jest uprawnionym do dnia 1 stycznia 1921 roku do sprzedaży trunków (z wyszynkiem wyłącznie w naczyniach zamkniętych i t. p.) ....

....

w restauracji w .... powiatu .... przy ulicy

.... w domu ....

Data, liczba, pieczęć i podpis.

Wzór.

(*Strona pierwsza*).

KONTROLA

wydanych świadect na opłaty patentowe akcyzowe przez Inspektorat w ....

na 19........ rok.

(*Strona druga*).

Nr. porządkowy	Miejscowość					Klasa miejscowości			Imię i Nazwisko	Rodzaj zakładu	Patent		Wpłacono należność		
	Powiat	Miasto	Osada Wieś	Ulica	Nr. domu	I	II	III			Mk.	f.	Kasa	Data wpłacenia	
														Miesiąc i dzień	L.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
									Z przeniesienia { opłat patentowych .						
									opłat za pozwolenia						
									Do przeniesienia { opłat patentowych .						
									opłat za pozwolenia						

(*Strona trzecia*).

Wykaz wydanych świadectw na opłatę patentów akcyzowych.

Rodzaj zakładów	Ilość wydanych świadectw według klasy miejscowości			Cena jednego patentu według klasy miejscowości			Ogólna należność	UWAGI
	I	II	III	I	II	III		
Razem { opłat patentowych								
opłat za pozwolenia								

52.

OKÓLNIK L. 8724/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Minisetrstwa Skarbu.

Poleca się według dołączonego wzoru prowadzić w Inspektoratach i Zarządach Skarbowych względnie Delegacjach Ministerstwa Skarbu kontrolę zaświadczanych deklaracji na wyrób trunków.

W książce mają być otwarte oddzielne konta dla każdej kategorji miejsc wyrobu trunków i przerobu spirytusu, a więc: a) gorzelni, b) drożdżowni, rektyfikacji, likierni i t. p.

W rubryce „uwaga" wpisane być mają poniższe daty co do:

a) gorzelń — ilość zacierów — ilość produktów dla jednego zacieru i wogóle dla wszystkich zacierów — spodziewana ilość spirytusu w stopniach hektolitrowych (litrów bezwod. alkoholu),

b) drożdżowni — ilość zacierów — ilość produktów dla jednego zacieru i wogóle dla wszystkich zacierów — spodziewana ilość drożdży w kilogramach (funtach),

c) rektyfikacji — ilość surówki, jaka ma być oczyszczoną, a także rektyfikatu i niższych gatunków, jeżeli te zostały już zamagazynowane jako gotowy produkt, a następnie pobrane powtórnie do rektyfikacji,

d) likierni — ilość spirytusu jaka ma być użyta do wyrobu wódek, czy też dla nalania na owoce i jagody — ilość wódek jaka ma być wyrobioną, a także pobrane komisowe i banderolowe opłaty,

e) browarów i miodosytni — ilość zacierów — ilość produktów dla jednego zacieru i wogóle dla wszystkich zacierów — suma zapłaconej akcyzy.

Warszawa, d. 10 września 1919 r.

Dyrektor Monopolu Spirytusowego:
(—) *A. Hyżycki.*

Kontrola zaświadczonych deklaracji na wyrób trunków.

Nr. porządkowy	Miejscowość	Komu	Na jaki przeciąg czasu	UWAGI

53.

OKÓLNIK L. 8916/19.

Do Delegacji Ministerstwa Skarbu w Piotrkowie.

Na sprawozdanie z dnia 12 września 1919 r. L. 2066 zawiadamia się Delegację, iż w okólniku z dnia 14 czerwca 1919 r. L. 4685 podano klasy miejscowości, co do poboru patentów przemysłowych i handlowych.

Pod względem wymiaru opłat patentowych akcyzowych miejscowości byłego Królestwa Kongresowego, na mocy rozporządzeń Ministerstwa Skarbu z 1874 r. Nr. 46 i z dnia 29 Stycznia, 23 Października, 6 Listopada 1910 r. L. 210—2032—2119 i 22 Stycznia i 31 Grudnia 1913 r. L. 166 i 2606, podzielone są na 3 klasy:

Do klasy I należą miasta Warszawa, Praga i Łódź.

Do klasy II należą wszystkie b. miasta gubernialne, a nadto i następujące:

1) W dawnej guberni Warszawskiej:

Błonie, Brześć Kujawski, Włocławek, Gąbin, Gostynin, Grójec, Zakroczym, Kałuszyn, Kutno, Łowicz, Mszczonów, Nasielsk, Nieszawa, Nowomińsk, Płońsk, Pułtusk, Radzymin, Skierniewice, Sochaczew;

2) W dawnej guberni Łomżyńskiej:

Kolno, Maków, Ostrołęka, Ostrów, Szczuczyn;

3) W dawnej guberni Piotrkowskiej:

Będzin, Zgierz, Pabjanice, Rawa, Sosnowiec, Tomaszów, Częstochowa;

4) W dawnej guberni Płockiej:

Wyszogród, Dobrzyń nad Wisłą, Lipno, Mława, Przasnysz, Rypin, Sierpiec, Ciechanów;

5) W dawnej guberni Suwalskiej:

Augustów, Wierzbołów, Władysławów, Wołkowyszki, Kalwarja, Marjampol, Sejny i Szaki;

6) W dawnej guberni Siedleckiej:

Biała, Węgrów, Włodawa, Garwolin, Żelechów, Łuków, Międzyrzecze, Parczew, Radzyń, Sokołów i Terespol.

Bufety na stacjach dróg żelaznych pod względem wymiaru opłat patentowych zaliczone zostały do głównych:

Warszawa, Skierniewice, Piotrków, Częstochowa, Granica, Sosnowice, Aleksandrów, Praga, Łuków, Dęblin, Koluszki, Radom, Bzin, Kielce, Lublin.

Warszawa, dn. 16 Września 1919 r.

Dyrektor:
(—) *A. Hyżycki.*

54.

OKÓLNIK L. 8949/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

W przedmiocie kontroli fabryk do wyrobu lakierów i politury wydaje się następujące tymczasowe przepisy:

I. Lokal dla fabrykacji lakierów i politury.

Fabryki do wyrobu lakierów i politury, które w myśl istniejących przepisów pobierają spirytus po cenach zniżonych, podlegają kontroli organów skarbowych. Pod względem urządzenia lokalu i prowadzenia robót winny one odpowiadać pewnym ściśle określonym warunkom.

Przeznaczony dla fabrykacji lakierów i politury lokal, winien być nazewnątrz zupełnie oddzielony od zamieszkałych ubikacji i innych przedsiębiorstw i posiadać trzy osobne, nie mające wewnętrznego połączenia oddziały: 1) skład, przeznaczony dla przyjęcia i przechowywania skażonego spirytusu, 2) oddział dla wyrobu lakierów i politury i 3) magazyn do przechowywania gotowych wyrobów.

W mniejszych fabrykach, w których wyrób politury odbywa się sposobem ręcznym, pierwsze dwa oddziały mogą mieścić się w jednym lokalu.

Naczynia muszą być wymierzone przez organa skarbowe, które o czynności powyższej spisują odpowiedni protokół w 3-ch egzemplarzach; jeden egzemplarz pozostaje na miejscu, dwa zaś przeznaczone są dla Zarządu Skarbowego, względnie Delegacji Ministerstwa Skarbu i Inspektoratu.

W fabrykach, które przy wyrobie stosują sposób ręczny, znajduje się specjalnej konstrukcji kadź (opis podany poniżej), a także wagi decymalne i kilka niedużych żelaznych naczyń, służących do rozpuszczania w spirytusie żywicznych domieszek.

W każdej fabryce musi znajdować się osobny pokój, przeznaczony dla wykonywania czynności organów skarbowych. W pokoju tym przechowuje się książki i dowody, tyczące się fabryki, jak również przyrządy, służące do określenia ilości i mocy spirytusu, badania środków skażających, a także określenia procentowej zawartości substancji żywicznych w politurze, jako to: komplet miar stemplowanych, ocechowany spirytusomierz, termometr Reaum. i tablice redukcyjne, mały aparacik odpędowy, cylinder szklany, wagi aptekarskie, miseczki porcelanowe, pipety, kąpiel wodna (łaźnia), lampka spirytusowa i t. p.

Niezależnie od tego obowiązany jest właściciel fabryki politury, w razie zażądania, oddać bezpłatnie suche, widne i ciepłe mieszkanie (pokój z kuchnią), z opałem i oświetleniem dla ustanowionego na stałe przy fabryce funkcjonarjusza skarbowego.

II. Skażenie spirytusu.

Spirytus, przeznaczony do wyrobu lakierów i politury, winien mieć moc nie mniejszą, niż 85° Tr.

Przed wypuszczeniem tego spirytusu z miejsca przydziału musi on być skażony przez dodanie 2.5% spirytusu drzewnego i 0.5% terpentyny lub zamiast terpentyny 6.6 klg. szerlaku na 100 litrów alkoholu. Środków, potrzebnych do skażenia, dostarcza odbiorca. O dokonanem skażeniu winien być spisany protokół w 4-ch egzemplarzach (jeden pozostaje na miejscu, drugi odsyła się razem z przewozowem świadectwem przy transporcie skażonego spirytusu, a pozostałe dwa odsyła się do miejscowego Inspektoratu i Zarządu Skarbowego, względnie Delegacji). Po przybyciu na miejsce transport należy sprawdzić, wyniki sprawdzenia zapisać do książki i zawiadomić o tem Inspektorat, z obwodu którego transport przybył.

W wyjątkowych wypadkach, po złożeniu przez przedsiębiorcę kaucji, zabezpieczającej pobory skarbowe, może być spirytus do wyrobu politury wypuszczony bez uprzedniego skażenia. Wtedy skażenie odbywa się w fabryce w obecności organów skarbowych, z dodaniem wyżej wymienionych środków, po stwierdzeniu przedewszystkiem ilości i stopniowości nadeszłego spirytusu. Od skonstatowanego ubytku, w porównaniu z ilością, odprawioną z miejsca wypuszczenia, winien przedsiębiorca uiścić niezwłocznie opłatę, odpowiadającą różnicy ceny kupna normalnej i zniżonej.

Wyniki czynności tej zapisuje się do księgi; zaś o dokonaniu skażenia spisuje się protokół w 4-ch egzem. Jeden egzem. protokółu pozostaje na miejscu, drugi odsyła się do Inspektoratu, z obwodu którego wysłany był spirytus, trzeci zatrzymuje Inspektor miejscowy, a czwarty przedkłada się miejscowemu Zarządowi Skarbowemu, względnie Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Przy skażeniu należy zwracać baczną uwagę na to, aby środki, dostarczane do skażenia, odpowiadały w zupełności warunkom, wskazanym w zarządzeniu Dyrekcji Monopolu Spirytusowego z dnia 30 Czerwca b. r. L. 5678/19.

Przy użyciu do skażenia szerlaku zamiast terpentyny, należy szerlak zamienić w stan płynny, rozpuszczając go w spirytusie, wziętym z transportu. Czynność tę przeprowadza się w żelaznych naczyniach, umieszczonych w gorącej wodzie. Temperatura tej ostatniej winna być nie niższa, niż 70° R., przy takiej bowiem ciepłocie substancje żywiczne rozpuszczają się w spirytusie szybko i prawie bez pozostałości.

Należy unikać rozpuszczenia żywicznych substancji w spirytusie drzewnym, a szczególnie w tej porcji jego, która została odmierzoną do skażenia dostarczonego transportu spirytusu, ponieważ spirytus drzewny, punkt kipienia którego wynosi + 66° C. lub + 53° R., ulatnia się nieprodukcyjnie przy dłuższem nagrzewaniu i w ten sposób zmniejsza się procentowa zawartość jego, jako środka skażającego w przeznaczonym do wyrobu politury spirytusowym płynie.

Po skażeniu spirytus przechowuje się w odpowiednich rezerwoarach lub beczkach, urzędowo zabezpieczonych; obowiązkiem organów skarbowych jest baczyć na to, aby spirytus ten był użyty wyłącznie tylko do wyrobu lakieru i politury.

III. Wyrób lakierów i politury.

Lakiery i politura, wyrabiane w fabrykach, korzystających z przydziału spirytusu po cenie zniżonej, powinny zawierać nie mniej, niż 10% (wagowych) substancji żywicznych.

W praktyce mogą zachodzić pewne trudności przy określeniu ilości żywicznych domieszek, które należy dodać do skażonego spirytusu, aby otrzymać produkt, odpowiadający wymaganym warunkom.

Zadanie to ułatwimy sobie znacznie, jeżeli zastosujemy przy obliczeniu nie objętościowy, lecz wagowy system, który daje dokładniejszy rezultat, określając ściśle w kilogramach ilość przeznaczonego do wyrobu skażonego spirytusu.

Należy przyjąć tu za podstawę następującą zasadę, otrzymaną drogą matematycznego obliczenia: waga politury gotowej równa jest sumie wag spirytusu etylowego i drzewnego, pomnożonej przez 10 i podzielonej przez 9. Mając zaś wagę gotowej politury, łatwo jest określić ilość domieszek żywicznych, które należy dodać do skażonego spirytusu, odejmując od wagi politury wagę etylowego i metylowego spirytusu, oraz wagę użytych przy pierwotnem skażeniu substancji żywicznych.

Wyjaśnimy to na przykładzie:

Jaką ilość domieszek żywicznych należy dodać do skażonego spirytusu dla otrzymania politury, zawierającej substancji żywicznych niemniej niż 10% wagowych, jeżeli wiadomo, że skażeniu było poddane 300 litrów spirytusu mocy 92°.

Z tablicy wagowej Nr. III str. 40 wynika, że 300.79 litrów spirytusu mocy 92° ważą 270 klg., zaś 0.79 litrów waży 0.7 klg., przeto 300 litrów etylowego spirytusu waży 269.3 klg. (270—0.7).

Do skażenia użyto 7.5 litrów $\frac{(300 \times 2.5)}{100}$ spirytusu drzewnego zwykła moc którego wynosi 90°. Wagę tego spirytusu odnajdujemy na str. 36 tablicy III, = 6.9 klg.

Suma wagowa tych spirytusów = 276.2 klg. (269.3 + 6.9).

Ponieważ waga gotowej politury którą oznaczamy przez niewiadome X, składa się z dwóch gatunków spirytusu (etylowego i metylowego) + 10% domieszek żywicznych, t. j. $\frac{10X}{100}$, otrzymamy równanie:

$$X = 276.2 + \frac{10X}{100}$$

$$X = 276.2 + \frac{X}{10}$$

$$10X - X = 276.2 \times 10$$

$$X = \frac{276.2 \times 10}{9}$$

t. j. waga politury równa się sumie wag spirytusów z których składa się płyn skażony pomnożonej przez 10 i podzielonej przez 9.

Rozwiązując równanie — otrzymamy —

$$X = 306.9 \text{ klg.}$$

A zatem waga domieszek żywicznych w danej politurze będzie

$$306.9 - 276.2 = 30.7 \text{ klg.}$$

W liczbie tej zawarte są już i żywiczne substancje użyte przy skażeniu zamiast terpentyny.

Praktyka dowodzi, że dostarczone przez przedsiębiorcę substancje żywiczne nie są zupełnie czyste i nie zawsze rozpuszczają się całkowicie w spirytusie. Wobec tego domniemany rezultat, otrzymany na zasadzie przytoczonych matematycznych wyliczeń, nie zupełnie będzie odpowiadał rzeczywistości.

Dla dokładności należy więc dodać jeszcze 2 do 4% do otrzymanej rachunkiem ilości żywicznych domieszek.

Przy wyrobie lakierów i politury stosuje się w fabrykach dwa sposoby: przyspieszony lub powolny.

Pierwszy sposób zasadza się na tem, że domieszki żywiczne odważone dokładnie, rozpuszcza się na gorąco w płynie spirytusowym w oddzielnych naczyniach, ustawionych w gorącej wodzie lub w piasku o temperaturze nie wyższej niż 70° R.

Przy takiej metodzie fabrykacji winien organ skarbowy być bez przerwy obecnym przy wyrobie i pilnować, aby przeznaczona ilość domieszek była w całości dodana i rozpuszczona w skażonym spirytusie.

Drugi sposób wyrobu polega na tem, że do skażonego spirytusu dodaje się bezpośrednio na zimno żywiczne domieszki. Zastosowana tu bywa kadź następującej konstrukcji:

Kadź drewniana ma formę ściętego stożka i posiada pojemność od 25 do 30 wiader (3 do 3½ hl.), u góry zamknięta jest wiekiem, na dole dnem. Przez środek kadzi przechodzi pionowo oś żelazna, zaopatrzona w kilka żelaznych mieszadeł, umieszczonych na krzyż. Oś ta wprowadza się w ruch zapomocą dwóch konicznych zębatych kółek, z których jedno umieszczone jest na górnym końcu osi, a drugie na końcu rączki. Górne wieko składa się z dwóch nierównych części: większa przymocowana na stałe do kadzi, druga zaś mniejsza — na zawiasach, z zastosowaniem do urzędowego zabezpieczenia.

Do kadzi tej nalewa się w obecności organu skarbowego skażony spirytus i dodaje się odpowiednią ilość żywicznych substancji. Następnie odbywa się mieszanie tak długo, aż żywiczne domieszki rozpuszczą się zupełnie w spirytusie. Mieszania nie należy przerywać, gdyż inaczej na dnie kadzi zbiera się osad, który potem bardzo trudno się rozpuszcza.

Przy temperaturze + 16° R. rozpuszczenie żywicznych domieszek ma miejsce po 2 godzinach mieszania, przy temperaturze niższej pokojowej należy mieszanie stosować w ciągu 7—8 godzin.

Po skonstatowaniu całkowitego rozpuszczenia się żywicznych domieszek w skażonym spirytusie winien organ skarbowy zrobić każdym razem próbę, celem określenia procentowej zawartości substancji żywicznych w politurze, otrzymanej za pomocą jednego lub drugiego sposobu.

Określenie to odbywa się za pomocą odparowania niedużej ilości gotowego produktu w wodnej kąpieli.

Pobraną próbę politury do butelki lub innego naczynia umieszcza się na jakiś czas w ciepłem miejscu w celu dania możności płynowi by się ustał i by wydzieliły się obcę domieszki, oraz nierozpuszczone substancje żywiczne. Z próbki tej odfiltrowuje się następnie 15 do 20 kb. cm. politury, nalewa do miseczki porcelanowej dokładnie przedtem odtarowanej i waży się znów dokładnie miseczkę wraz z próbą politury, poczem umieszcza się ją w wodnej kąpieli (łaźni), napełnionej po brzegi wodą i ogrzewanej niedużym płomieniem lampki spirytusowej. Po jakimś czasie alkohol z politury zupełnie się ulotni i na dnie miseczki pozostanie tylko sucha żywiczna substancja. Po zdjęciu miseczki z kąpieli należy ją starannie wytrzeć i następnie po ostudzeniu wraz z zawartością zważyć.

Z ilości żywicznych substancji pozostałych po odparowaniu spirytusu, określa się procentową zawartość ich w gotowej politurze, przyczem wobec pewnych niedokładności i uchybień przy badaniu i określaniu wagi, jak również wobec niezupełnego wydzielenia się z pozostałości domieszek lotnych, należy wagę wziętej do badania politury powiększyć o 5%.

Przykład:

a) przed badaniem:

miseczka + politura ważą . .	49.42 gr.
próżna miseczka	36.— „
politura .	13.42 gr.

a z dodaniem 5%

$$13.42+5\% \text{ tegoż} = 13.42 + \frac{13.42 \times 5}{100} = 14.09 \text{ gr.}$$

b) po badaniu:

miseczka+pozostałość . . .	37.44 gr.
miseczka	36.— „
pozostałość . .	1.44 gr.

Ztąd

$$14.09 : 1.44 = 100 : X$$

Czyli

$$X = \frac{1.44 \times 100}{14.09} = 10.22\%.$$

Należy tu zwracać uwagę, aby pozostałość w miseczce po wyparowaniu alkoholu była zupełnie suchą.

Manipulacja z wagami, używanemi do badania, wymaga ze strony funkcjonarjusza dokładności i starannego ich utrzymania. Po każdem badaniu należy miseczkę porcelanową wymyć spirytusem.

IV. Prowadzenie książek.

Każda fabryka wyrobu lakierów i politury zaopatrzyć się powinna w książkę ustanowionego wzoru, zaświadczoną przez właściwy organ kontroli skarbowej.

Do książki tej wpisywać należy wszelkie dane, tyczące się rozchodu i przychodu skażonego spirytusu, przeznaczonego do wyrobu politury (wzór A.). Ilość otrzymanej gotowej politury i procentową zawartość żywicznych substancji notuje się również w odpowiednich rubrykach tej książki.

Do niej wciąga się też rezultaty rewizji dokonanych w fabryce przez organa skarbowe.

Po skończeniu każdego miesiąca przeprowadza się w książce miesięczne obrachunki, a po skończeniu roku — roczne.

W pierwszych dniach każdego miesiąca przesyła się odpisy książki z obrachunkiem do Zarządu skarbowego, względnie Delegacji Ministerstwa Skarbu, a także, aż do odwołania, do Dyrekcji Monopolu Spirytusowego.

Oprócz wymienionej książki w każdej fabryce lakieru i politury należy prowadzić jeszcze książkę o rozchodzie gotowego produktu (wzór B.).

Czynność ta wchodzi również w zakres obowiązków organu skarbowego, który w miarę możności powinien być też obecny przy sprzedaży gotowej politury.

Warszawa, dn. 16 Września 1919 r.

Dyrektor Monopolu Spirytusowego:
(—) *A. Hyżycki.*

Okrąg Skarbowy. Wzór.

(Skażenie przed wydaniem do miejsca przeznaczenia).

PROTOKÓŁ Nr.........

skażenia spirytusu przeznaczonego do wyrobu lakierów i politury w gorzelni (rozlewni lub składzie)

....

Dnia.................19.......r. niżej podpisani (urzędnicy skarbowi) ....

....

....

w obecności..

dokonali skażenia spirytusu w ilości ....

....

litrów bezwodnego alkoholu (stopni hektolitrowych) przeznaczonego na zasadzie pozwolenia .... z dnia..................19.........r. za Nr. .... do wyrobu lakierów i politury w fabryce .... w .... Spirytus ten został zmieszany z .... litrami spirytusu drzewnego i .... litrami terpentyny .... kg. szerlaku.

Po należytem wymieszaniu otrzymano mieszaniny .... litrów.

Naczynia ze skażonym spirytusem zabezpieczono .... i takowy wysłano za świadectwem przewozowem z dnia..................19..........r. za Nr. ....

Protokół niniejszy sporządzony w 4 egzemplarzach z których jeden pozostał na gorzelni, trzy zaś zabrane zostały przez .... celem przedłożenia miejscowemu Inspektoratowi i Delegacji Ministerstwa Skarbu (Zarządowi Skarbowemu) a także przesłania Inspektoratowi w obwodzie, którego znajduje się fabryka lakierów i politury.

(Podpisy)

Oznaczony w niniejszym protokóle skażony spirytus w ilości .... litrów bezwodnego alkoholu przyjęty został i zaksięgowany w fabryce lakierów i politury................ w ....

O przyjęciu zawiadomiono Inspektorat Skarbowy w ....dnia..................19..........r.

(Podpis)

Okrąg Skarbowy. Wzór.

(Skażenie po przybyciu do miejsca przeznaczenia).

PROTOKÓŁ Nr. ....

przyjęcia i skażenia spirytusu w fabryce lakierów i politury, należącej do ....

....

.... **powiatu** ....

Dnia .... 19.......... r. niżej podpisani (urzędnicy Skarbowi) ....

....

....

w obecności ....
po sprawdzeniu naczyń i znaków zabezpieczenia, które okazały się ....
dokonali przyjęcia i skażenia spirytusu, dostarczonego do wymienionej fabryki lakierów i politury z ....

....

na zasadzie pozwolenia Dyrekcji Monopolu Spirytusowego z dnia .... 19.......... r. za Nr. ...., za świadectwem przewozowem z dnia .... 19.......... r. za Nr. ....

Według tego świadectwa wysłano .... (..........) litrów bezwodnego alkoholu (stopni hektolitrowych), po zbadaniu zaś odebranej ilości okazało się .... (..........) litrów bezwodnego alkoholu (stopni hektolitrowych) czyli mniej o .... litrów bezwodnego alkoholu. Spirysus ten przelano do kadzi przeznaczonej do skażenia i zmieszano z .... litrami drzewnego spirytusu i .... litrami terpentyny, ... kg. szerlaku.

Po należytem zmieszaniu otrzymano mieszaniny .... litrów.

Wyrobiony lakier lub politura powinny zawierać nie mniej niż 10% wagowych substancji żywicznych.

Za brakujące .... litrów alkoholu właściciel fabryki ma niezwłocznie wpłacić do Kasy Państwowej .... mk.

Protokół niniejszy sporządzony w 4 egzemplarzach, z których jeden pozostał w fabryce, trzy zaś zabrane zostały przez ....
celem przedł żenia miejscowemu Inspektoratowi i Delegacji Ministerstwa Skarbu (Zarządowi Skarbowemu), a także przesłania Inspektoratowi, z obwodu którego został wydany spirytus do fabryki.

(Podpis)

Należność w sumie .... mk. .... fen. .... za zanik drogowy wpłaconą została do Kasy Skarbowej w .... dnia .... 19.......... r. L. ....

(Podpis).

Wzór A.

(*Strona pierwsza*).

KSIĄŻKA

przychodu i rozchodu spirytusu skażonego w fabryce politury należącej do

....

w ....

na 19.......... rok.

(*Strona druga*).

PRZYCHÓD									ROZCHÓD						
Rok, miesiąc, dzień	Skąd przybył spirytus	Data i liczba przewozowego świadectwa	Moc	Ilość litrów według świadectwa	Zanik drogowy litrów	Należność za zanik		Gdzie i kiedy wpłacono należność za zanik	Rok, miesiąc, dzień	Ilość płynu spirytusowego użytego do skażenia	Po skażeniu otrzymano litrów płynu	Użyto litrów do wyrobu politury	Otrzymano litrów gotowej politury	Zawartość żywicznych substancji	UWAGI
						Mk.	f.								

Wzór B.

KSIĄŻKA

przychodu i rozchodu gotowej politury w fabryce należącej do

....

w ....

na 19........ rok.

PRZYCHÓD		ROZCHÓD			
Data	Ilość w litracn	Data	Dla kogo (nazwisko i adres) wydano politurę	Ilość w litrach	UWAGI

55.

OKÓLNIK L. 8950/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Z uwagi na konieczność ścisłej kontroli za fabrykacją octu zarządza się, co następuje:

I. Urządzenie lokalu octowni.

Lokal, przeznaczony na octownię, oddzielony na zewnątrz zupełnie od zamieszkałych ubikacji i innych przedsiębiorstw, powinien posiadać cztery osobne oddziały: 1) skład dla przechowywania skażonego spirytusu, nadający się do nałożenia urzędowego zabezpieczenia; 2) oddział fabrykacji octu; 3) magazyn przechowywania gotowego octu i 4) pokój, przeznaczony dla spełniania czynności organów kontroli skarbowej.

1) Oddział przyjęcia i przechowywania spirytusu.

W oddziale tym powinny znajdywać się naczynia i przyrządy, potrzebne do przyjęcia, skażenia i przechowywania spirytusu.

Naczynia transportowe, kadź denaturacyjną, dostępną ze wszystkich stron do zbadania, i naczynia do przechowywania skażonego spirytusu należy wymierzyć wodą w obecności urzędnika kontroli skarbowej i zaopatrzyć w laski miernicze lub płynowskazy ze skalą, za pomocą których możnaby dokładnie określić ilość płynu. O powyższej czynności należy spisać odpowiedni protokół w trzech egzemplarzach z dołączeniem rysunku podziałki na lasce mierniczej lub u płynowskazu. Jeden egzemplarz protokółu pozostaje na miejscu, dwa zaś przeznaczone są dla Inspektoratu i Zarządu Skarbowego, względnie Delegacji Ministerstwa Skarbu.

2) Oddział fabrykacji.

W lokalu, przeznaczonym do fabrykacji octu, znajdują się stojaki (aparaty) do przerobu spirytusu na ocet, naczynia do przechowywania dziennego przydziału skażonego spirytusu i rezerwuar do przyjęcia gotowego już produktu. Naczynia te mogą być wymierzone za pomocą obliczenia kubicznego.

Zaznaczyć tu trzeba, że prawidłowy bieg robót i pomyślny ich rezultat po większej części zależne są od odpowiedniego i celowego urządzenia tego oddziału octowni. Nowoczesna technika wypracowała kilka zasadniczych postulatów, warunkujących pomyślne wyniki.

Do najważniejszych warunków należy przedewszystkiem utrzymanie stałej temperatury nie niższej, jak + 17° R. W porze zimowej stan ten osiąga się za pomocą specjalnych pieców (holenderskich), które służą do ogrzewania oddziałów i jednocześnie do zamiany zużytego powietrza, pozbawionego pewnej części tlenu na powietrze zupełnie czyste. W celu utrzymania przez czas dłuższy ciepła, pożądanem jest ułożenie w lokalu ścisłej podłogi, urządzenie szczelnych okien bez szpar i wstawienie podwójnych drzwi.

Naczynia i dodatki ich, jak to: obręcze, krany i t. p. zalecone jest sporządzać z drzewa, lub ze szkła, a nie z metalów, kwas octowy bowiem szkodliwie oddziaływa na metale.

3) Magazyn gotowego octu.

Ocet gotowy przechowuje się w oddzielnym, przeznaczonym do tego celu magazynie, w drewnianych beczkach, które powinny być utrzymane w zupełnej czystości. Niedbałe utrzymanie tych naczyń, a do tego w wilgotnych ubikacjach, wywołuje pleśń w occie, nadającą mu nieprzyjemny zapach stęchlizny.

4) Pokój do spełniania czynności urzędnika kontroli skarb.

W pokoju, przeznaczonym dla urzędnika kontroli skarbowej, winny być przechowane przyrządy i odczynniki potrzebne do określenia ilości i jakości spirytusu i octu, jako to: komplet miar i wag stemplowanych, cechowany spirytusomierz, termometr Réaumura i tablice

redukcyjne, mały aparacik odpędowy, szklany cylinder, zaopatrzony w podziałki, pipety, roztwór fenoftaleiny, ługu sodowego i t. p. W pokoju tym również przechowuje się fabryczne książki, zeszyty i dowody.

Niezależnie od tej kancelarji obowiązany jest właściciel octowni na zażądanie wyznaczyć przy samej fabryce bezpłatne suche, widne i ciepłe mieszkanie (pokój z kuchnią), z opałem i oświetleniem dla ustanowionego na stałe przy octowni funkcjonarjusza skarbowego.

II. Denaturacja spirytusu.

Dla wykonania wszechstronnej i ścisłej kontroli skarbowej nad przerobem na ocet spirytusu pobranego po cenach ulgowych poza innemi, czysto skarbowemi wiadomościami, niezbędna jest dla funkcjonarjuszów skarbowych znajomość technicznych warunków fabrykacji octu, gdyż tylko wtedy jest gwarancja, że zapobieże się możliwym nadużyciom przy fabrykacji.

Przydział spirytusu do wyrobu octu odbywa się w obecności organów skarbowych, z zastosowaniem pewnych określonych formalności i po złożeniu odpowiedniej kaucji dla zabezpieczenia przypadających Skarbowi opłat. Kaucja zostaje zwolniona po przyjęciu spirytusu i wpłaceniu przez właściciela za stwierdzony brak (zanik przewozowy) opłaty, odpowiadającej różnicy ceny kupna normalnej i zniżonej.

Skażenie uskutecznia się przez zmieszanie spirytusu z wodą i z octem w takim stosunku, aby mieszanina wykazywała mocy nie więcej, niż 12% alkoholu i nie mniej, niż 1% kwasu octowego.

1) Gatunek wody.

Wybór wody ma bardzo ważne znaczenie przy wyrobie octu, gdyż gatunek jej wpływa dodatnio lub ujemnie na dobroć produktu.

Rozróżniamy dwa gatunki wody: twardą i miękką. Pierwsza zawiera dużo soli mineralnych, w szczególności węglanu i siarkanu wapniowego, nierozpuszcza mydła i przy gotowaniu wydziela biały osad. Miękka zaś woda łatwo rozpuszcza mydło i przy gotowaniu niedaje zupełnie piany.

Do wyrobu octu zaleca się używać wody miękkiej, niezawierającej mineralnych składników, które tylko utrudniają proces fabrykacji octu i prócz tego neutralizują pewną część kwasu octowego. Najodpowiedniejszą jest woda deszczowa, ale w braku jej można korzystać z wody studziennej, rozumie się więcej twardej. Zwracać też należy uwagę na czystość wody i nie używać wody mętnej.

Twardość wody określa się za pomocą miareczkowania jej wyskokowym rozczynem mydła. Przy połączeniu twardej wody z rozczynem mydła następuje wydzielenie nierozpuszczonego mydła i napowierzchni wody po skończeniu tego procesu ukazuje się gęsta piana, która nie znika w ciągu kilku minut. Z ilości zużytego rozczynu mydła sądzić można o twardości wody.

2) Rozcieńczenie spirytusu wodą.

Za pomocą dołączonej tutaj tablicy z łatwością możemy określić ilość wody, potrzebną dla doprowadzenia spirytusu do żądanej mocy. Tablice te sporządzone są dla doprowadzenia spirytusu do mocy w granicach od 4° do 15° Tr., t. j. w granicach tych norm, jakie technika uznała za odpowiednie przy prawidłowej fabrykacji octu. Płyn, zawierający alkoholu mniej, niż 4% lub więcej, niż 15%, nie nadaje się jako materjał do wyrobu octu, gdyż brak lub nadmiar alkoholu powoduje zanik bakterji octowych.

Dla praktycznego obznajmienia się, weźmiemy parę przykładów.

Przykład 1: Jaką ilość wody należy dodać do 100 litrów spirytusu mocy 84° Tr., żeby moc mieszaniny była 8° Tr.?

W załączonych tablicach pod cyframi 84° i 8° odnajdujemy odnośną liczbę 953.16, która będzie poszukiwaną ilością wody.

Przykład 2: Jaką ilość wody należy dodać do 38.6 litrów spirytusu mocy 89° Tr., żeby otrzymać moc mieszaniny 11° Tr.

Za pomocą tablic odnajdujemy liczbę 713.60 litrów wody na 100 litrów spirytusu, wobec tego do 38.6 litrów spirytusu należy dodać tylko 275.45 litrów wody:

$$\left(\frac{713.60 \times 38.6}{100}\right).$$

Przykład 3: Jaką ilość wody należy dolać go 48.7 litr. spirytusu mocy 88.6° Tr., aby otrzymać mieszaninę mocy 10° Tr.?

Na podstawie tablicy odnajdujemy dla 100 litrów spirytusu mocy 88° liczbę 784.18 litrów wody. Ponieważ spirytus ma moc nie 88° a 88.6°, należy jeszcze określić ilość wody na 0.6°. Przytem rozumujemy tak: gdyby moc spirytusu była nie 88°, a 89°, to na 100 litrów spirytusu należałoby dodać nie 784.18 litrów lecz 794.36 litrów, t. j. 10.18 litrów wody więcej, a zatem przy powiększeniu mocy o 1° Tr. ilość wody potrzebna do rozcieńczenia 100 litrów spirytusu powiększy się o 10.18 litrów, czyli przy powiększeniu mocy o 0.6° Tr. ilość wody powiększy się o 10.18 × 6 = 6.11 litra.

Wynika z tego, że na 100 litrów spirytusu mocy 88.6° dla otrzymania mieszaniny mocy 10° Tr. należy dodać wody 790.29 litr. (784.18 + 6.11). Ponieważ nam potrzeba zmieszać nie 100 litrów spirytusu a tylko 48.7 litrów więc poszukiwana ilość wody będzie 384.87 litra:

$$\left(\frac{790.29 \times 48.7}{100}\right).$$

3) Dodanie octu.

Drugim środkiem denaturacyjnym jest ocet, sposób użycia którego zasadza się głównie na tem, aby zawartość octu w mieszaninie nie była większą niż 1%.

Ponieważ zawartość kwasu octowego w użytym do skażenia occie bywa niejednakowa, wahając się od 3% do 10%, więc ilość octu potrzebną do doprowadzenia w mieszaninie zawartości kwasu octowego do 1%, należy określić oddzielnie dla każdego wypadku. Rozumie się, że o ile mocniejszy jest ocet, o tyle mniej go potrzeba do skażenia spirytusu. Urzędnik skarbowy może się przytem kierować następującym obliczeniem: Określiwszy dokładnie ilość wody, którą należy dodać do spirytusu, obliczamy poszukiwaną ilość octu przez podzielenie ogólnej ilości skażonego spirytusu przez moc domieszanego octu.

Przykład: Jaką ilość octu o zawartości 7% kwasu octowego należy dodać do 38.6 litrów spirytusu mocy 89° Tr aby otrzymać mieszaninę mocy 11° Tr.?

Dla rozcieńczenia spirytusu do pożądanej mocy należy dodać 275.45 litrów wody, co razem ze spirytusem da nam mieszaniny—314.05 litrów. Ilość potrzebnego octu o zawartości 7% kwasu octowego otrzymamy za pomocą podzielenia liczby 314.05 przez 7, co równa się 44.86 litrów, tę ostatnią liczbę należy odjąć od określonej przez nas przedtem ilości wody 275.45 litra, ostatni bowiem produkt przyjęty jest przy skażeniu jako woda. Tym sposobem skażona mieszanina składa się:

z 38.6 litrów spirytusu mocy 89° Tr.,
230.59 litrów wody i
44.86 litrów octu o zawartości 7% kwasu octowego i zawiera czystego alkoholu 11° Tr. i kwasu octowego 1%.

4) Badanie spirytusu skażonego.

Zawartość alkoholu w skażonym płynie spirytusowym określa się za pomocą szklanego alkoholometru Trallesa.

Jeżeli zaś potrzebne jest określenie zawartości kwasu octowego w skażonym płynie spirytusowym, korzystać można z przyrządu, składającego się z cylindrycznej rurki szklanej, zaopatrzonej w podstawkę i podziałki. Najniższa kreska odgranicza od dołu objętość 25 cm. kub. i wskazuje ilość denaturowanego płynu, jaką należy wlać do przyrządu przy badaniu. Każda następna podziałka odpowiada pojemności 1.7 cm. kub. i oznacza ilość półnormalnego roztworu ługu sodowego, odpowiadającą: 0.2, 0.4, 0.6, 0.8 i 1% kwasu octowego, zawartego w badanym skażonym płynie spirytusowym.

Do tego przyrządu nalewa się płynu skażonego, który się bada do najniższej kreski dodaje się kilka kropel roztworu fenolftaleiny (1 gr. w 500 gr. 95° Tr. spirytusu), a potem dolewa się ostrożnie kroplami tyle półnormalnego roztworu ługu sodowego, aby płyn przedtem bezbarwny, zabarwił się na kolor fioletowy z jasnym odcieniem. Przy dodawaniu należy mieszaninę w rurce silnie skłócać.

Jeżeli powierzchnia zabarwionego płynu w rurce po skończonem dodawaniu ługu sodowego sięga piątej podziałki lub pada powyżej nad nią, to zawartość kwasu octowego w płynie badanym równa się lub jest większa, niż 1%, co odpowiada normie przepisanej. Jeżeli zaś powierzchnia zabarwionego płynu leży niżej 5 podziałki, to zawartość kwasu octowego nie wytrzymuje normy i należy do skażonego spirytusu dodać jeszcze octu. Przy badaniu zwracać trzeba uwagę, aby zabarwienie płynu było koloru fioletowego o jasnym odcieniu. Ciemno-fioletowe zabarwienie wskazuje na niedokładność próby.

5) Obowiązki organów skarbowych przy kontroli skażonego spirytusu.

Obowiązki funkcjonarjuszy skarbowych, czynnych przy kontroli skażonego spirytusu polegają na baczeniu, aby spirytus po zdenaturowaniu nie był użyty do celów innych, niż to pierwotnie przeznaczono.

Wobec tego spirytus skażony należy przechowywać w oddzielnych ubikacjach pod zamknięciem urzędnika skarbowego, który sprawuje dozór co do rozchodu tegoż spirytusu. Przepis ten gwarantuje uniemożliwienie ze strony fabrykantów lub obcych osób jakiegokolwiek nadużycia.

Chociaż spirytus skażony z zawartością kwasu octowego ponad 1% nie nadaje się do picia, można jednak przy względnie nie dużym koszcie wydobyć z niego alkohol drogą neutralizacji kwasu octowego za pomocą wapna, węglanu sodowego i t. p. Zaznaczyć tu trzeba, że na 100 gr. skażonego spirytusu o 1% zawartości kwasu octowego potrzeba mniej więcej 1 gr. węglanu sodowego dla zupełnej neutralizacji płynu, z którego następnie za pomocą destylacji daje się już łatwo odpędzić alkohol.

III. FABRYKACJA OCTU.

Proces przerobu spirytusu skażonego na ocet polega głównie na zasadzie rozpylenia całej masy płynu na najdrobniejsze cząstki i krople, które miałyby możność bezpośrednio zetknąć się ze wszystkich stron z tlenem atmosfery i tym samym przyspieszyć proces przetworzenia na ocet.

Przed opisaniem urządzeń do wyrobu octu i sposobu ich użycia wypadnie wyjaśnić chemiczne zjawiska, które połączone są z procesem wyrobu octu.

1) Proces fermentacji.

Większość ciał organicznych pozostawionych same sobie podlegają przy odpowiedniej ciepłocie rozkładowi, który następuje, zdawałoby się, bez jakichkolwiek ubocznych wpływów. Jednakże przy bliższej obserwacji przekonywamy się, że działają tu drobniutkie gołem okiem ledwie dostrzegalne istoty i bakterje.

Charakterystyczną właściwością tych bakterji jest zdolność powodowania gnicia w ogólnym znaczeniu tego słowa, wywoływania fermentacji, t. j. rozkładu mniej lub więcej złożonych chemicznych związków, szczególnie ciał organicznych, przyczem sam proces rozkładu przechodzi różne przemiany i ewolucje.

Podkreślić należy tutaj fakt, że utworzone tym sposobem nowe związki ciał zawierają często więcej tlenu, niż te, z których one powstały.

Pod wpływem działania bakterji octowych zamienia się alkohol przy pewnych warunkach w kwas octowy, związek chemiczny, zawierający więcej tlenu, niż sam alkohol. Bakterje te noszą miano „grzybka octowego“ i czynność ich polega na tem, że potrzebny dla procesu ukwaszenia (utlenienia) tlen przenoszą z powietrza w alkohol. Przy tym procesie wydziela się z alkoholu przedewszystkiem wodór, który, łącząc się z tlenem powietrza, daje wodę; alkohol zaś pozbawiony tlenu przechodzi w aldehyd, t. j. związek pośredni między alkoholem i kwasem octowym, który następnie z powietrza pochłania tyle tlenu, ile go potrzeba do utworzenia kwasu octowego.

Cały ten proces wyraża się w następującym równaniu chemicznem:

$$C_2 H_6 O - H_2 + O_2 = C_2 H_4 O_2 + H_2 O$$

czyli, wyrażając to w cyfrach, otrzymamy:

I.
52.6 węgla
12.9 wodoru } alkohol ($C_2 H_6 O$)
34.5 tlenu
100.0 części

pod wpływem tlenu powietrza zamienia się:

II.
52.6 węgla
8.5 wodoru } kwas octowy ($C_2 H_4 O$)
68.4 tlenu
129,5 części

i

35.2 tlenu
4.4 wodoru } woda ($H_2 O$)
39.6 części.

Na zasadzie powyższego równania chemicznego przychodzimy do wniosku, że przy zamianie stu klg. alkoholu w kwas octowy traci alkohol ze swoich części składowych 4.4 klg. wodoru, natomiast zapożycza z powietrza 69.1 klg. tlenu, z czego 33.9 kg. pozostają jako części składowe, 35.2 zaś potrzebne są tylko dla przeprowadzenia procesu przemiany na tej zasadzie, że tlen może łączyć się z wodorem tylko w ściśle oznaczonej proporcji, mianowicie: 1 : 8. Tym sposobem 4.4 klg. swobodnego wodoru pochłania 8 razy więcej tlenu t. j. 35.2 klg.

2) Główne czynniki rozmnażania się bakterji octowych.

Wyżej powiedziano, że proces przemiany alkoholu w kwas octowy zależny jest od obecności bakterji octowych, które konieczny dla ukwaszenia tlen przenoszą z powietrza do alkoholu w sterze, w której się znajdują. Wobec tego ważne jest pytanie, jakie warunki dopomagają rozmnażaniu się tych bakterji.

Do najważniejszych czynników sprzyjających rozmnażaniu się i żywotności octowego grzybka można zaliczyć: odżywianie, ciepło, tlen powietrza i światło.

a) Sposób odżywiania.

Co do pierwszego z tych czynników należy zaznaczyć, że sposób odżywiania nietylko oddziaływa na zmianę kształtu i rozmiarów bakterji, lecz okazuje też wpływ i na fizjologiczne ich cechy, powiększając ich żywotność. Podstawowem pożywieniem dla grzybka octowego jest alkohol i po części substancje mineralne, jako to: azot, sole fosforowe i t. p.

b) Ciepło.

Drugim czynnikiem, oddziaływającym na kulturę bakterji octowych, jest ciepło.

Powiększenie temperatury okazuje wogóle dobroczynny wpływ na rozwój bakterji, obniżenie zaś zatrzymuje kompletnie ich proces życiowy.

Rozmnażanie się i wzrost postępują do czasu, póki nie nastąpi maximum temperatury, potem żywotność bakterji zmniejsza się i następnie zupełnie zanika.

Dla kultury grzybka octowego najodpowiedniejsza temperatura leży między 25° a 32° R.

Przy obniżeniu temperatury obserwujemy analogiczne objawy jak przy podwyższeniu jej, mianowicie osłabienie żywotności, a potem zanik zupełny.

Na te cechy grzybka octowego — reagowania na zwiększenie lub zmniejszenie ciepła należy zwrócić baczną uwagę i dostosować się przy fabrykacji, wyrób octu bowiem zależy całkowicie od czynności bakterji octowych. Przerwanie czynności tych zatrzymuje całkowicie tworzenie się octu.

c) Tlen.

Co się tyczy trzeciego czynnika — tlenu — należy zauważyć, że proces fermentacji wymaga koniecznie dostępu powietrza i tylko obecność tlenu gwarantuje normalny przebieg roboty. Niedostateczny dostęp powietrza pociąga za sobą zmniejszenie się żywotności bakterji, a następnie i zupełny ich zanik.

d) Światło.

O czynniku ostatnim — świetle — ustalono już obecnie, że wpływa ono bardzo dodatnio na wzrost i rozmnożenie się bakterji octowych; wpływ ten objawia się nie natychmiast, lecz po pewnym czasie przy stałem i równem działaniu światła. W ciemności bakterje octowe, tracą po pewnym czasie swą ruchliwość.

3) Urządzenie aparatów do wyrobu octu.

Do wyrobu octu używa się dębowych beczek o kształcie cylindrycznym, zwężających się ku dołowi. Czem wyższa beczka tem lepsza; zazwyczaj bywają one wysokości od 2.3 do 2.9 metrów i mają u góry średnicę do 1 metra.

Na kilka centymetrów od górnego wieka, znajduje się z boku większy otwór dla bezpośredniego nalewania płynu, lub też mniejszy, który służy do wstawiania leja. Czasem też górne wieko składa się z dwóch połówek, z których jedna jest stała, druga zaś ruchoma podnosi się przy nalewaniu płynu do aparatu.

W odległości kilkunastu centymetrów od górnego i tyluż cent. od dolnego brzegu beczki wstawione są na stale dwa dna dziurkowane, przez które dopływa płyn z górnej części beczki do dolnej. W środku takiego dna prześwidrowane są cztery otwory średnicy każdy około 2 cm., w które wstawia się drewniane lub szklane rurki długości od 5 do 10 centymetrów, tak, że ich końce wystają po obu stronach dziurkowanego dna. W odległości kilkunastu centymetrów od górnego dna zrobiony jest w beczce otwór dla termometru, który wstawia się do aparatu i przytrzymuje za pomocą korka. Przestrzeń pomiędzy górnem a dolnem dnem wypełnia się skręconemi spiralnie wiórami z drzewa bukowego lub też drzewnym węglem. Wióry układa się niezbyt luźnie, ale i nie nader ściśle, tak aby nie utworzyła się zwarta masa. Na kilkanaście centymetrów powyżej dolnego dziurkowanego dna przewierca się w ściance beczki ukośnie z góry na dół od 8 — 12 otworów średnicy 1 centym., które służą dla dopływu świeżego powietrza. W aparatach większych rozmiarów wstawia się w te otwory rurki, sięgające środka beczki, aby tym sposobem regulować dopływ powietrza do każdej części aparatu. Czasem urozmaica się urządzenia aparatów tem, że zamiast kilku zewnętrznych bocznych otworów robi się jeden większych rozmiarów, w który wprowadza się rurkę sięgającą do dolnego dna dziurkowanego; na rurkę tą nakłada się okrągły krzyżak z małemi od spodu dziurkami i zupełnie zarobionemi końcami. Za pomocą kranu lub wentyla reguluje się dopływ świeżego powietrza.

Poniżej dziurkowanego dolnego dna przewiercony jest w bocznej części aparatu otwór, w który za pomocą korka wstawia się gumową, drewnianą lub szklaną rurkę, wygiętą w kształcie litery S. Otwór ten zrobiony jest na takiej wysokości od stałego dna beczki, że w aparacie może się zebrać tylko pewna określona ilość płynu, nadmiar zaś jego odpływa wspomnianą rurką.

Tego rodzaju aparaty octowe najbardziej odpowiadają swemu przeznaczeniu. Powietrze, które dopływa przez dolne boczne otwory, przechodzi swobodnie przez bukowe wióry lub węgiel i, ogrzewając się cieplikiem, wydzielającym się wewnątrz aparatu, i tracąc przytem najcięższy ze swych składników — tlen — uchodzi następnie przez cztery rurki w górnem dziurkowanem dnie aparatu. Tym sposobem odbywa się w octowych aparatach stały dopływ świeżego powietrza, który stykając się ze zdenaturowanym spirytusowym płynem, dopomaga do szybszego jego utlenienia. Stała zamiana w aparacie świeżego powietrza, połączona z jednoczesnym wytwarzaniem się ciepła, jest głównym czynnikiem pomyślnego i prawidłowego przebiegu ukwaszenia. Jeżeli zamiana powietrza jest niedość energiczna, ukwaszenie nie postępuje dalej poza powstanie aldehydu, który, jako bardzo lotny, ulatnia się, powodując straty materjału. Ten sam rezultat obserwujemy przy zbyt silnym przypływie powietrza z powodu zbytniego wytworzenia ciepła. Na ten szczegół należy zwrócić baczną uwagę celem zapobieżenia umyślnemu pozostawianiu płynu zdenaturowanego bez ukwaszenia. Nałożone do aparatu wióry lub węgiel, przez które przecieka płyn służą jedynie do powiększenia pola działalności powietrza.

Denaturowany płyn, nalany do aparatu przez górny otwór, rozlewa się po dziurkowanem dnie i ścieka drobnemi kroplami na wióry lub węgiel. Każda taka kropla póki nie dostanie się do dolnego dna zdąży po drodze wielokrotnie zmienić swoje położenie; pod wpływem grzybka octowego wydziela ona znajdujący się w

niej wodór, pochłaniając w zamian tyle tlenu z powietrza, ile go potrzeba dla utworzenia się octu. Taki proces chemiczny może mieć miejsce tylko przy określonej temperaturze nie niższej niż 21° i nie wyższej niż 32° R. Temperatura ta reguluje się odpowiednim przypływem świeżego powietrza. Ponieważ aparaty nie są dość wysokie przepuszczony tylko raz przez nie płyn zdenaturowany nie zawsze bywa dostatecznie ukwaszony. Zwykle tylko od 40% do 50% alkoholu zdąży zamienić się w kwas octowy, wskutek czego otrzymuje się ocet zbyt słaby.

Celem zapobieżenia temu, otrzymany z pierwszego nalewu płyn, albo z powrotem nalewają do aparatu, lub też przenoszą go do następnego aparatu i t. d., aż póki nie otrzyma się octu mocnego. Procedura taka powtarza się czasem do 4-ch razy. Rozumie się, że dla otrzymania octu mocnego używać trzeba płynu denaturowanego o większej zawartości alkoholu.

Zwykle z pewnych względów ekonomicznych przepuszcza się każdą porcję spirytusu denaturowanego przez kilka aparatów, zależnie od tego, jaki ocet jest żądany, mocny czy słaby. Aparaty te ustawia się rzędem jeden obok drugiego i odznacza się numerami lub literami. Otrzymany z aparatu pierwszego słaby jeszcze ocet nalewa się do aparatu następnego i t. d. Przy takiem prowadzeniu robót otrzymuje się gotowy ocet z ostatniego aparatu, a jednocześnie do aparatu pierwszego nalewa się płyn denaturowany.

Zaznaczyć tu trzeba, że przy takiej metodzie użycia aparatów przy produkcji octu, aparaty dalsze (naczynia, wióry, węgiel) podlegają szybkiemu psuciu się wskutek nalania do nich płynu, obfitującego w kwas octowy, a pozbawionego alkoholu, tego zasadniczego produktu odżywiania bakterji octowych, tak że z czasem aparaty te mogą zupełnie przestać funkcjonować.

Wobec tego pożądanem jest zastosowanie zasady ogólnie przyjętej w udoskonalonych fabrykach, polegającej na tem, że świeży zdenaturowany płyn nalewa się kolejno do pierwszego, następnie do drugiego, trzeciego i t. d. aparatu octowego, a po przejściu płynu przez resztę aparatów, wprowadza się go znów do pierwszego aparatu i t. d. aż do zupełnego ukwaszenia. W ten sposób rola aparatów zmienia się kolejno i ocet gotowy otrzymuje się raz z aparatu pierwszego, to znów drugiego i t. d. zależnie od tego, od którego aparatu ukwaszenie rozpoczęto.

Taka rozmaitość prowadzenia robót zastosowuje się w octowniach codziennie od 2 — 4 razy zależnie od czynności octowych aparatów: im więcej energji wykazują aparaty, im więcej wyrabiają octu, tem częściej trzeba stosować zmianę przebiegu robót.

Co się tyczy ilości denaturowanego płynu spirytusowego, który każdorazowo bierze się na aparaty, oraz czasu w jakim się go przelewa z jednego aparatu do drugiego, to sprawy te zależne są od różnych okoliczności, zwłaszcza od działania octowych aparatów. Zazwyczaj za zasadę przyjmują, że przy prawidłowem prowadzeniu robót przelewanie powinno odbywać się co 1½ — 2 godzin i że w ciągu 16-godzinnej czynności każdy aparat octowy, objętości około 2 tysięcy litrów, powinien dać przy użyciu do fermentacji trzech porządków od 80 do 100 litrów gotowego octu o zawartości 6% kwasu octowego, jeżeli do zakwaszenia użyto spirytusu o sile 8° Tr.

4) Wady aparatów octowych.

Aparaty opisanego wyżej typu mają tę kardynalną wadę, że większość nalanego bezpośrednio do aparatu płynu zdenaturowanego szybko przecieka przez aparat, nie zdążywszy się ukwasić i płyn ten tylko w dolnych warstwach wiór lub węgla rozdrabnia się na krople. Celem uniknięcia tej niedokładności korzystają niektóre octownie z naczynia, ustawionego nad aparatem, które służy jako zbiornik pośredni. Z naczynia tego reguluje się za pomocą kranów, dostęp płynu do aparatu, przepuszczając tylko mały strumień, który już dalej spada prawidłowo kroplami. Kran należy utrzymywać w porządku, nie dopuszczać do tworzenia się pleśni octowej, która pociąga za sobą wstrzymanie dopływu.

Drugim bardzo ważnym niedostatkiem w opisanych aparatach jest stałe zmniejszanie się temperatury w aparacie i płynie, spowodowane częstem przelewaniem płynu z jednego aparatu do drugiego nie mówiąc już o stracie samego materjału nawet przy ostrożnem prowadzeniu roboty. Brak ten usuwa się poczęści ustawieniem aparatów tarasowo, jeden nad drugim, tak że płyn przy pomocy kranu z jednego aparatu ścieka do następnego. Po przejściu spirytusu przez dwa — trzy aparaty otrzymuje się gotowy ocet. Ujemną stroną tego sposobu, który zapobiega do pewnego stopnia zbytniemu ochładzaniu się temperatury, jest to, że żywotność bakterji octowych w następnych aparatach z powodu braku odżywiającego ich alkoholu słabnie, a z czasem i zupełnie zanika.

5) Octowy aparat Szpejera.

Braki wyżej wymienione usuwa aparat Szpejera, który wskutek swej nader prostej i jednocześnie dowcipnej konstrukcji, zalicza się do najlepszych aparatów octowych. Przyrząd ten przedstawia się, jako beczka cylindrycznej formy z umieszczonemi w górnem wieku i dolnem dnie kranami; takież krany znajdują się w środku obwodu po obu przeciwległych bokach aparatu. Beczka taka stanowi jakby dwa jednakowo urządzone aparaty razem ze sobą połączone. W odległości kilkunastu centymetrów od górnego wieka wstawione jest dziurkowane dno, poniżej zaś drugie takie samo. Przestrzeń pomiędzy niemi zapełniona jest węglem drzewnym. Takie samo urządzenie posiada druga połowa aparatu. Środek pozostaje nie zajęty. Aparat cały ustawiony jest na nóżkach w ten sposób, że można go obracać dookoła z góry na dół. Sposób użycia aparatu następujący: otworzywszy górny i oba boczne krany, nalewa się przez górny kran zdenaturowany płyn, który, przeciekając kroplami przez górną warstwę węgla i niezajętą środkową przestrzeń, dostaje się do dolnej warstwy węgla, a przez nią na dolne stałe dno, którego kran jest zamknięty. Boczne krany w tym przyrządzie odpowiadają bocznym otworom u zwyczajnego aparatu, i służą dla dopływu świeżego powietrza. Kiedy już cała ilość denaturowanego płynu przejdzie do dolnej części aparatu zamyka się górny kran, aparat za pomocą rączki przewraca się na drugą stronę i otwiera się kran drugi, który obecnie będzie u góry. Odbywa się znów opisany poprzednio proces i manipulacja ta powtarza się dotąd, aż zdenaturowany spirytus nie zamieni się w ocet.

Przyrząd ten odpowiada w zupełności wszelkim wymaganiom: przedewszystkiem temperatura nie zmniejsza się i ciepło stale utrzymuje się, następnie zaoszczędza się na materjale, którego strata przy użyciu innych aparatów jest nieunikniona i wreszcie produkcyjna siła jego bez porównania większa niż u zwyczajnych stojaków.

6) **Główne czynniki, sprzyjające pomyślnemu prowadzeniu robót.**

a) **Dostęp świeżego powietrza.**

Pomyślny przebieg robót przy wyrobie octu zależny jest przedewszystkiem od dobrego dostępu świeżego powietrza.

Warunek ten osiąga się przez urządzenie odpowiednio obszernego lokalu do fabrykacji octu i zastosowanie dobrej wentylacji, któraby umożliwiała wymianę powietrza zużytego na świeże. Powietrze zużyte można też usunąć za pomocą palenia w piecu ustawionym w lokalu. Dla dostępu świeżego powietrza przeprowadza się specjalne rury z zewnątrz przez piec i octowe aparaty. Świeże powietrze, bogate w tlen przechodząc przez piec nagrzewa się do odpowiedniej temperatury i zasila aparat, z którego powietrze zużyte odprowadza się za pomocą rur lub też wprost przez piec. Dodatnią stroną tego urządzenia jest okoliczność, że aparat zasila się powietrzem, doprowadzonem do wyższej temperatury, wskutek czego poddany fermentacji płyn zbytnio nie ochladza się.

b) **Temperatura w aparacie.**

Drugim ważnym czynnikiem pomyślnego przebiegu robót jest utrzymanie odpowiedniej temperatury. Wewnątrz aparatu winna być ona nie niższą niż 21° R. i nie wyższą niż 32° R.

Stała temperatura wewnątrz aparatu a raczej uniknięcie większych zmian tejże, jest nieodzownym warunkiem dobrego przebiegu fermentacji: jeżeli temperatura wewnątrz aparatu jest wyższą niż 32° R. wówczas alkohol ulatnia się, nie zamieniwszy się w kwas octowy. W zwyczajnych stojakach octowych ten stan rzeczy poprawia się zapomocą sztucznego obniżenia temperatury przez napełnienie aparatu spirytusem denaturowanym z nieznaczną zawartością alkoholu, aż do czasu doprowadzenia temperatury do pożądanej wysokości. Przy skonstatowaniu odwrotnego zjawiska, t. j. w razie znacznego obniżenia się temperatury zasila się aparaty mocniejszym spirytusem, a lokal ogrzewa się.

c) **Czystość materjału.**

Doprowadzony na aparaty płyn spirytusowy powinien być o ile możności czysty i klarowny. Obecność obcych substancji, jakoto: tłuszczów, olejów, śmierci, utrudnia dostęp powietrza do fermentującego płynu.

d) **Temperatura lokalu.**

Temperatura w octowni powinna być nie niższą niż 17° R. Wogóle należy pamiętać, że zatrzymanie czynności aparatu na kilka dni z rzędu wpływa ujemnie na fermentację, gdyż połączone z tem obniżenie się temperatury wewnątrz aparatu zabija działalność bakterji octowych.

7) **Obowiązki organów skarbowych przy kontroli wyrobu octu.**

Obowiązkiem organów skarbowych kontrolujących wyrób octu jest pilnowanie, aby cały zapas spirytusu, przeznaczonego do wyrobu octu, przelany był w obecności urzędnika do aparatów octowych, i w nich przerobiony na ocet o wymagalnej zawartości kwasu octowego i alkoholu.

Wobec tego, że przy przepuszczaniu kilkakrotnem płynu spirytusowego przez aparaty, płyn otrzymany z pierwszych porządków zawiera zwykle znaczną jeszcze ilość alkoholu, zaleca się, aby organ skarbowy ściśle przestrzegał tego, żeby płyn ten celem dalszej przeróbki postępował w dalszym ciągu na odpowiednie aparaty.

W tym względzie jest bardzo celowem, by organ skarbowy określał codziennie ilości octu wyrobionego w ciągu doby z oznaczeniem zawartości kwasu octowego i nieprzerobionego jeszcze alkoholu.

Codzienne takie zapisy, prowadzone w końcu dnia roboczego i notowane w oddzielnej książce — dają możność wnioskowania o właściwem lub niewłaściwem prowadzeniu robót w fabryce. Ponieważ zaś takie wnioskowanie ma bezpośredni związek ze sprawą normy wydatku octu t. j. z tem, jaką ilość octu powinno się otrzymać z pewnej określonej ilości spirytusu skażonego, przeto dla orjentowania się można przyjąć, że wydatek kwasu octowego nie powinien być mniejszy niż 75% ilości alkoholu, zawartego w płynie poddanym fermentacji octowej.

Przykład: wydano do wyrobu octu 16 litrów skażonego spirytusu o zawartości alkoholu 10.5° Trallesa. Jaką można z tego otrzymać ilość octu o zawartości kwasu octowego 7%.

Wiadomo, że 1° alkoholu przy właściwem prowadzeniu robót daje 0.75° kwasu octowego, więc 168° alkoholu (16×10.5) dadzą kwasu octowego 126° (168×0.75).

Jeżeli zaś wyprodukowany w fabryce ocet zawierać ma 7% kwasu octowego, to z wydanego do wyrobu octu spirytusu skażonego powinno się otrzymać 18 litrów octu ($126 : 7 = 18$).

Niezależnie od powyższego zbadania należy od czasu do czasu robić obserwacje nad działaniem wszystkich lub tylko niektórych aparatów octowych i rezultat obserwacji notować w odpowiedniej książce. Wzór książki dla zapisywania obserwacji ułożony jest dla octowni, które poddają płyn ukwaszeniu bezpośrednio 3 razy, t. j. czynne są na trzy porządki. Przy prowadzeniu robót mniejszą liczbą porządków odpowiednich rubryk w tym wzorze obserwacji nie wypełnia się.

Obserwacje takie pożądanem jest prowadzić o ile możności dość często, przynajmniej 3 — 4 razy miesięcznie. Prowadzone perjodycznie dają one możność nietylko kontrolowania przebiegu robót w octowni, lecz także i normowania nawet nieznacznych zboczeń w procesie działania każdego aparatu octowego i pozwalają zauważyć każdą rozmyślną zamianę octu spirytusowego wodnym roztworem esencji octowej.

Niezależnie od tego należy przy każdym zwiedzeniu octowni sprawdzać temperaturę w aparatach, gdyż zasadniczym i koniecznym warunkiem dla pomyślnego przebiegu robót, jest, jak wiadomo wolny i stały dostęp świeżego powietrza, wywołujący podnoszenie się ciepła, nieodzownego dla ukwaszenia płynu spirytusowego. Jeżeli temperatura wewnątrz aparatu przewyższa normę przyjętą dla pomyślnego przebiegu robót lub jest niższą od tejże, to ukwaszenie odbywa się nieprawidłowo i przeznaczony dla przerobu alkoholu ulatnia się nieprodukcyjnie, lub też nie podlegając ukwaszeniu sączy się przez wióry i węgiel i zamiast octu otrzymuje się płyn zawierający duży procent alkoholu.

Wogóle należy zaznaczyć, że tylko wszechstronna znajomość technicznych właściwości robót może organom skarbowym dać rękojmię, że zdołają zapobiedz umyślnym i premedytowanym nadużyciom w octowniach.

IV. OCET I JEGO WŁAŚCIWOŚCI. ANALIZA OCTU. FIZYCZNE I CHEMICZNE WŁASNOŚCI OCTU.

Pod nazwą „ocet“ rozumiemy słaby roztwór kwasu octowego; zależnie od stopnia zawartości tego ostatniego określa się moc octu. Chemicznie czysty ocet zawiera około 12% kwasu octowego, mocny zaś ocet spirytusowy zawiera około 10% tegoż. Zwyczajny ocet stołowy od 5% — 6% kwasu octowego. Ten ostatni przedstawia ciecz czystą klarowną z kwaśnym zapachem i smakiem. Koloru bywa jasno żółtego.

W sprzedaży hadlowej ma różne nazwy, zależne od źródła swego pochodzenia: zrobiony z wina nazywamy — winnym, z owocowych soków — owocowym i t. d. Czasem w celu dodania mu pożądanego smaku i aromatu, jak również i koloru, dodają przyprawy z pachnących traw i owoców.

Ciężar gatunkowy octu o zawartości 5% kwasu octowego = 1.007 przy temperaturze + 12½° C. Jak wyżej powiedziano, ocet składa się z dwóch zasadniczych części: kwasu octowego i wody.

Pierwszy — jestto płyn bezbarwny, trujący, przy zetknięciu się z powierzchnią ciała wywołuje pęcherze, burzy się przy 117.3° C. łatwo wydziela palne gazy, pochłania chciwie wilgoć z powietrza i łączy się w każdej ilości z wodą. Będąc cięższy od wody, ciężar bowiem gatunkowy octowego = 1.08005, posiada przy połączeniu się z wodą, jako ocet, następujący ciężar gatunkowy:

z 1% kwasu octowego ciężar gatunkowy	1.001
2%	1.002
3%	1.004
4%	1.005
5%	1.007
6%	1.008
7%	1.010
8%	1.012
9%	1.013
10%	1.015
11%	1.016
12%	1.017

Bezwodny czysty kwas octowy przedstawia następujący związek chemiczny:

$$C_2H_4O_2 = \left\{ \begin{array}{l} 2 \text{ atomy węgla} \\ 4 \text{ atomy wodoru} \\ 2 \text{ atomy tlenu.} \end{array} \right.$$

Ocet wyprodukowany sposobem fabrycznym z czystego spirytusu przy starannem prowadzeniu robót zawiera oprócz wody i kwasu octowego nieznaczną ilość nieprzerobionego alkoholu i czasem soli organicznych.

1) Badanie octu.

Głównym celem analizy octu jest określenie jego części składowych, przedewszystkiem kwasu octowego, następnie alkoholu i wreszcie soli organicznych w postaci kwasów siarkowego, solnego i innych, czasem umyślnie dodanych do octu dla powiększenia jego mocy.

a) Ujawnienie soli organicznych w postaci kwasów.

Ujawnienie kwasów tych może być dokonane za pomocą błękitu metylowego, pod wpływem którego wszystkie kwasy mineralne zabarwiają się na kolor zielony lub niebieski. Dla przeprowadzenia próby robi się roztwór z jednej części błękitu metylowego i dwóch tysięcy części wody destylowanej i dodaje się jedną kroplę tego roztworu do niedużej ilości badanego octu. Jeżeli ocet zawiera choćby minimalną ilość kwasów mineralnych, zabarwia się płyn na kolor wskazany.

b) Określenie zawartości kwasu octowego.

Zawartość kwasu octowego określa się za pomocą szklanej flaszki litrowej pojemności. Flaszka ta ma z boku otwór, służący do napełniania naczynia normalnym roztworem ługu sodowego. Szyjka jej zaopatrzona jest w korek, przez który przeprowadzone są dwie szklane rurki. Jedna z nich opatrzona jest gumowym balonikiem, za pomocą naciśnięcia którego płyn pod ciśnieniem powietrza podnosi się z naczynia w drugiej rurce, wygiętej podwójnie pod prostym kątem i napełnia kalibrowany cylinder, połączony z rurką gumowym korkiem. Ta ostatnia jednym swym końcem dosięga prawie dna flaszki, drugi zaś koniec na zewnątrz flaszki połączony jest za pomocą rurki gumowej z górną częścią kalibrowanego cylindra. Dolna część tego cylindra zaopatrzona jest w ostro zakończoną szklaną rurkę, połączoną z cylindrem gumką z metalowym ściskaczem. Dziesięć podziałek cylindra odpowiadają odsetkom kwasu octowego w badanym occie.

Dla badania flaszka napełnia się do połowy normalnym roztworem ługu sodowego (40 gr. czystego Na O H w litrze wody) i następnie za pomocą gumowego balonika wciska się pewną ilość tego płynu przez rurkę do kalibrowanego cylindra dopóty, aż powierzchnia płynu nie zatrzyma się na podziałce 0.

Przy użyciu aparatu poraz pierwszy należy w celu usunięcia z cylindra powietrza, wypuścić część ługu na ziemię. Następnie odmierzamy pipetą 10 cm. kub. badanego octu do fajansowej miseczki lub zwyczajnej szklanki i przepłukawszy pipetę wodą, dolewamy jeszcze około ½ szklanki zimnej wody. Do tej mieszaniny dodajemy kilka kropel fenolftaleiny i następnie spuszczamy z cylindra normalny ług sodowy tak długo, aż płyn przedtem bezbarwny zabarwi się na kolor fioletowy z jasnym odcieniem. Ciemno-fioletowe zabarwienie płynu wskazuje na niedokładność pracy.

Początkowo można dodać ług sodowy porcjami do czasu aż zabarwienie, pojawiające się zawsze przy dolewaniu, zacznie wolniej znikać. Od tej chwili należy dodawać ług ostrożnie kroplami dopóki nie wystąpi trwałe zabarwienie. Przy dodawaniu ługu należy za pomocą szklanej pałeczki badany płyn starannie mieszać. Podziałka, oznaczająca ilość zużytego dwunormalnego ługu, wskaże odsetki kwasu octowego w badanym occie. Przy odczytaniu procentów kwasu octowego należy uważać za miarodajny najniższy punkt krzywizny powierzchni płynu (dolny menisk).

Oprócz wyżej opisanego aparatu dla określenia procentowej zawartości kwasu octowego z równie dobrym wynikiem używa się i innych przyrządów. Ponieważ podstawową zasadą tu jest miareczkowanie płynów, konstrukcja ogólna wszystkich przyrządów jest prawie jednakowa, modyfikują się tylko części oddzielne, uboczne, tak np.: kalibrowany cylinder zaopatrzony bywa w podziałki pojemności jednego cm. kub., każdy zaś kub. cm. normalnego roztworu ługu sodowego odpowiada zawartości w płynie 0.06 gr. kwasu octowego. Wobec tego, przy użyciu do próby 10 cm. kub. octu, dla dokładnego określenia procentowej zawartości kwasu octowego należy liczbę kub. cm. zużytego ługu sodowego pomnożyć przez 0.06 i 10.

Przykład: Na 10 kub. cm. octu zużyto 9.6 kub. cm. normalnego ługu sodowego, czyli, że 100 cm. kub. badanego octu zawierać będzie 9.6 × 0.06 × 10 = 5.76 gr. kwasu octowego t. j. 5.76%.

c) Zawartość alkoholu w occie.

Zawartość alkoholu w occie bywa niejednakowa, zależnie od rodzaju surowca, z którego ocet wyrobiono, jak również od sposobu przerobu. Ciężar gatunkowy octu nie może być miarodajnym dla określenia ilości alkoholu w occie, gdyż w occie jak i w piwie i w wielu innych płynach razem z alkoholem, który lżejszy jest od wody, znajdują się substancje cięższe od wody. Najlepszym sposobem określenia zawartości w occie alkoholu jest: alkohol oddystylować i w otrzymanym dystylacie określić za pomocą spirytusomierza ilość alkoholu.

Do tego służy aparat Sallerona, który składa się z niedużej kolby metalowej, połączonej takąż rurką z wężownicą, umieszczoną w oziębiaczu.

Do kolby nalewa się 200 cm. kub. płynu badanego, wsypuje się tyle sody w proszku, aby kropla płynu zabarwiała czerwony papierek lakmusowy na kolor niebieski i, dodawszy jeszcze 200 cm. kub. wody, odpędza się do szklanego cylindra do pojemności 200 cm. kub. Dystylacja odbywa się przy stałym dopływie zimnej wody do cylindra, nadmiar której odprowadza się przez dolny otwór. Określona za pomocą spirytusomierza zawartość alkoholu w oddestylowanym płynie wskaże jego zawartość w badanym occie.

V. PROWADZENIE KSIĄG.

Każda octownia powinna zaopatrzyć się w książkę, według ustanowionego wzoru, parafowaną i zaświadczoną przez właściwy organ kontroli skarbowej. Do książki tej wpisuje się wszystkie dane, tyczące się przychodu i rozchodu spirytusu, przeznaczonego na wyrób octu, tudzież przychodu i rozchodu gotowego octu (wzór A. dołączony do rozporządzenia Dyrekcji Monopolu Spirytusowego z dnia 30 Czerwca b. r. L. 5678/19).

Organ skarbowy po przybyciu spirytusu do octowni, sprawdza transport, a następnie uskutecznia skażenie spirytusu. O dokonanej czynności spisuje odpowiedni protokół w 4-ch egzemplarzach, z których jeden pozostaje na miejscu, drugi odsyła się dla przechowania w fabryce, z której spirytus został wydany do octowni, a pozostałe dwa, przeznaczone są dla Inspektoratu i Zarządu Skarbowego, względnie Delegacji Ministerstwa Skarbu. Dane protokółu wciąga się do książki z oznaczeniem: miejsca wydania spirytusu, daty i Nr. świadectwa przewozowego, ilości przyjętego spirytusu, sumy poboru za zaniki i daty wpłacenia ich, ilości otrzymanego płynu po dokonaniu skażenia spirytusu, a także zawartość alkoholu i kwasu octowego w płynie.

Wydawanie skażonego spirytusu do wyrobu octu wchodzi w zakres obowiązków organu skarbowego, który każdą wydaną porcję niezwłocznie zapisuje do książki z oznaczeniem daty wydania płynu i ilości jego. Do książki wciąga się też rezultaty rewizji, przeprowadzonych w octowni przez organa skarbowe, przyczem należy wskazać ilość znalezionego spirytusu skażonego, a także zawartość w nim alkoholu i kwasu octowego.

Po skończeniu każdego miesiąca przeprowadza się w książce miesięczny obrachunek ze wskazaniem pozostałości spirytusu na pierwszego ubiegłego miesiąca, przychodu za ubiegły miesąc, rozchodu skażonego spirytusu i remanentu tegoż na pierwszego następnego miesiąca, a także ilości wyprodukowanego octu. Takiż obrachunek winien być zrobiony za cały rok ubiegły po jego zakończeniu.

W pierwszych dniach każdego miesiąca przedkłada się odpisy książek i rachunków Zarządom Skarbowym, względnie Delegacjom Ministerstwa Skarbu, a także, aż do odwołania, Dyrekcji Monopolu Spirytusowego.

Wszelkie dowody, jako to: przewozowe świadectwa, protokóły o przyjęciu i skażeniu spirytusu, kwity o opłaceniu zaników drogowych winny być przechowywane w odpowiednich zeszytach. W fabryce znajdywać się też muszą oddzielne zeszyty z opisem i planem octowni i protokółami o wymiarze naczyń fabrycznych.

Oprócz pomienionej książki należy w każdej octowni prowadzić jeszcze dwie książki parafowane i zaświadczone przez właściwy Zarząd Skarbowy: jedną na rozchód gotowego octu (wzór B.), drugą o rezultatach obserwacji nad działaniem aparatów octowych (wzór C). Prowadzenie tych książek jest obowiązkowe dla organu skarbowego, który w miarę możności winien być obecnym przy sprzedaży octu, bacząc na to aby wypuszczony produkt odpowiadał wymaganym warunkom, to jest zawierał nie mniej niż 2.5% kwasu octowego i nie więcej niż 1% alkoholu.

Warszawa, d. 16 września 1919 r.

Dyrektor Monopolu Spirytusowego:

(—) *A. Hyżycki*.

TABLICA POMOCNICZA

podająca ile litrów wody należy dolać do 100 litrów danego spirytusu, aby otrzymać spirytus pożądanej mocy.

Pożądany objętościowy procent alkoholu spirytusu rozwodnionego	Objętościowy procent alkoholu danego spirytusu							
	90° Tr	89° Tr	88° Tr	87° Tr	86° Tr	85° Tr	84° Tr	83° Tr
15°	505.27	498.41	491.55	484.71	477.85	471.00	464.17	457.34
14°	547.94	540.66	533.32	526.00	518.67	511.34	504.03	496.74
13°	597.28	589.40	581.52	573.65	565.78	557.90	550.04	542.20
12°	654.83	646.31	637.80	629.29	620.77	612.26	603.77	595.29
11°	722.87	713.60	704.33	695.06	685.78	676.51	667.27	658.02
10°	804.54	794.36	784.18	774.00	763.83	753.65	743.50	733.34
9°	904.35	893.06	881.77	870.49	859.20	847.91	836.65	825.40
8°	1029.17	1016.50	1003.83	991.15	978.47	965.80	953.16	940.51
7°	1189.69	1175.25	1160.79	1146.33	1131.87	1117.40	1103.12	1088.55
6°	1403.80	1387.90	1370.12	1359.29	1336.45	1319.61	1302.81	1286.01
5°	1703.61	1683.44	1663.27	1643.10	1622.94	1602.77	1582.64	1562.51
4°	2153.36	2128.22	2103.06	2077.89	2052.73	2027.56	2002.46	1977.34

Pożądany objętościowy procent alkoholu spirytusu rozwodnionego	Objętościowy procent alkoholu danego spirytusu							
	82° Tr	81° Tr	80° Tr	79° Tr	78° Tr	77° Tr	76° Tr	75° Tr
15°	450.50	443.68	436.85	430.03	423.23	416.42	409.61	402.81
14°	489.42	482.12	474.82	467.53	460.25	452.96	445.68	438.40
13°	534.35	526.49	518.64	510.81	502.98	495.15	487.32	479.49
12°	586.79	578.30	569.80	561.33	552.88	544.40	535.92	527.45
11°	648.78	639.53	630.29	621.06	611.83	602.61	593.38	584.00
10°	723.19	713.04	702.89	692.75	682.62	672.48	662.35	652.21
9°	814.14	802.89	791.63	780.39	769.15	757.92	746.67	735.43
8°	927.87	915.22	902.58	889.96	877.35	864.73	852.11	839.50
7°	1074.14	1059.71	1045.29	1030.89	1016.49	1002.10	987.70	973.32
6°	1269.21	1252.41	1235.60	1218.84	1202.08	1185.31	1168.56	1151.79
5°	1542.38	1522.25	1502.12	1482.03	1461.94	1441.85	1421.76	1401.68
4°	1952.22	1927.10	1901.98	1876.89	1851.80	1826.70	1801.61	1776.52

Okrąg Skarbowy. Wzór.

PROTOKÓŁ №..........

przyjęcia i skażenia spirytusu w fabryce octu należącej do ....

w .... **powiatu** ....

Dnia .... 19 .... r. niżej podpisani (urzędnicy Skarbowi) ....

....

w obecności ....

po sprawdzeniu naczyń i znaków zabezpiecenia, które okazały się .... dokonali przyjęcia i skażenia spirytusu, dostarczonego do wymienionej fabryki octu z .... na zasadzie pozwolenia Dyrekcji Monopolu Spirytusowego z dnia .... 19 .... r. za Nr. .... za świadectwem przewozowem z dnia .... 19 .... r. za Nr. ....

Według tego świadectwa wysłano .... (..........) litrów bezwodnego alkoholu (stopni hektolitrowych spirytusu), po zbadaniu zaś odebranej ilości okazało się ....

....

(..........) litrów bezwodnego alkoholu (stopni hektolitrowych) czyli mniej o .... litrów bezwodnego alkoholu.

Spirytus ten przelano do kadzi przeznaczonej do skażenia i zmieszano z .... litrami wody i .... litrami octu, mocy ...., i po należytym wymieszaniu otrzymano mieszaniny .... litrów.

Przeprowadzone badanie wykazało w mieszaninie .... kwasu octowego i .... alkoholu.
Od mieszaniny została odebrana próba w ilości 0.6 litra, która po opieczętowaniu urzędową pieczęcią .... oddana właścicielowi na przechowanie. Za brakujące .... litrów alkoholu właściciel octowni ma niezwłocznie wpłacić do Kasy Państwowej .... mk.

Protokół niniejszy sporządzony w 4 egzemplarzach, z których jeden pozostał na octowni, trzy zaś zabrane zostały. przez .... celem przedłożenia miejscowemu Inspektoratowi i Delegacji Ministerstwa Skarbu (Zarządowi Skarbowemu), a także przesłania Inspektoratowi, z obwodu którego został wydany spirytus do octowni.

(Podpisy)

Należność w sumie .... mk. .... fen. .... za zanik drogowy wpłaconą została do Kasy Skarbowej w .... dnia .... 19.......... roku L. ....

(Podpis)

Wzór B.

K S I Ą Ż K A

rozchodu gotowego octu w octowni należącej do ....

w .... powiecie .... ziemi

na 19.......... rok

№ porządkowy	Data wydania	Dla kogo (nazwisko i adres) wysłano transport octu	Ilość octu w litrach	Zawartość kwasu octowego i alkoholu w occie

---

Wzór C.

(Strona pierwsza).

K S I Ą Ż K A

obserwacji nad wyrobem octu w octowni, należącej do ....

w .... powiatu .... ziemi

na 19.......... rok

(Strona druga).

Data obserwacji	Spirytus skażony			Stojak octowy Nr. 1			Stojak octowy Nr. 2			Stojak octowy Nr. 3			Ocet gotowy		UWAGI
	Ilość spirytusu wydanego do wyrobu octu	Moc wdł. tab. I	Temperatura według R	Temperatura w stojaku R.	Zawartość w płynie: Kwasu octowego (W procentach)	Zawartość w płynie: Alkoholu (W procentach)	Temperatura w stojaku R.	Zawartość w płynie: Kwasu octowego (W procentach)	Zawartość w płynie: Alkoholu (W procentach)	Temperatura w stojaku R.	Zawartość w płynie: Kwasu octowego (W procentach)	Zawartość w płynie: Alkoholu (W procentach)	Ilość otrzymanego octu	Otrzymano w stosunku procentowym do ilości skażonego spiryt.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1919 r. 1 lipca	80 litr.	60°	+17	+22	3.0	3.5	+24	5.5	1.5	+27	7	0	60 litr.	75%	Obserwacje przeprowadził (podpis)

56.

OKÓLNIK L. 9235/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Na mocy umowy, zawartej z Krajową Spółką Gorzelniczą z dn. 12 i 17 Lutego 1919 r., w razie magazynowania spirytusu w gorzelniach dłużej ponad 14 dni, przyznane zostały zaniki magazynowe od ilości magazynowanego spirytusu dziennie po 0.006% w czasie od 1 Października do 31 Marca włącznie i po 0.01% w czasie od 1 Kwietnia do 30 Września włącznie.

Obliczanie zaników dokonywać należy oddzielnie za okresy:

a) od dnia pierwszego odpędu do 1 Kwietnia 1919 r.,

b) od 1 Kwietnia do 1 Lipca 1919 r.,

c) od 1 Lipca do 1 Października 1919 r.,

d) od 1 Października 1919 r. do 1 Kwietnia 1920 r., względnie do chwili wydania z magazynu spirytusu, wyprodukowanego na mocy umowy z dnia 12 i 17 Lutego 1919 r.

Przy obrachunkach zaników należy brać pod uwagę:

a) Codzienne pozostałości spirytusu w magazynie, które wykazuje się, zgodnie ze wzorem Nr. 5, dołączonym do rozporządzenia z dnia 31 Lipca b. r. L. 6928, a następnie sumuje: w pierwszym okresie za czas do 1 Kwietnia, w drugim za czas od 1 Kwietnia do 1 Lipca, w trzecim od 1 Lipca do 1 Października i w czwartym od 1 Października do chwili wydania z magazynu wszystkiego spirytusu, wyprodukowanego na mocy umowy z dnia 12 i 17 Lutego 1919 r.;

b) Ogólne wypędy spirytusu za czas: w pierwszym okresie do 17 Marca włącznie w drugim od 18 Marca do 16 Czerwca włącznie, w trzecim od 17 Czerwca do 16 Września włącznie i w czwartym od 17 Września do włącznie ostatniego wypędu, na mocy umowy z dnia 12 i 17 Lutego b. r.

Ogólne sumy wypędów za każdy ze wskazanych okresów należy pomnożyć przez 14, aby potrącić te ilości, które podlegają 14-dnowemu magazynowaniu bez przyznania zaników;

c) Określone, jak wyżej, ogólne sumy ilości odpędów (p. b.) za dany okres czasu odejmuje się sumy codziennych pozostałości spirytusu w magazynie właściwego okresu (a.), a otrzymaną stąd różnicę mnoży się przez 0.01%, jeżeli obrachunek dotyczy czasu od 1 Kwietnia do 1 Października, lub przez 0.006%, jeżeli obrachunek dotyczy czasu od 1 Października do 1 Kwietnia, a następnie dzieli się przez 100; otrzymany rezultat wskazuje ilość dozwolonych zaników.

Naprzykład obrachunek za czas od 1 Kwietnia do 1 Lipca tak się zestawia:

Suma codziennych pozostałości 2.000.000 litrów;

Ogólny wypęd od 18 Marca do 16 Czerwca włącznie 30.000 litrów, które, mnożąc przez 14, otrzymujemy 420.000 litrów.

Odejmując 420.000 od 2.000.000, pozostaje 1.580.000, które, ponożone przez 0.01 i podzielone przez 100, wskaże dozwoloną ilość zaników $\frac{(1.580.000 \times 0.01)}{100} =$ = 158 litrów.

Jeżeli powyższe cyfry przykładu dotyczyłyby okresu zimowego (od 1 Października do 1 Kwietnia), to 1.580.000 pomnożyć należy przez 0.006 i podzielić przez 100 i wtedy dozwolone zaniki stanowić będą 94.8 litrów.

Zgodnie z powyższemi wskazówkami, poleca się sporządzić w 3-ch egzem. obrachunki zanikowe za każdy okres oddzielnie, aż do 1 Października; jeden pozostaje na miejscu, a dwa przedkłada się Zarządowi Skarbowemu, względnie Delegacji, która po sprawdzeniu odsyła jeden egzem. Dyrekcji Mon. Spirytusowego.

Po ukończeniu produkcji, zgodnie z umową z dnia 12 Lutego, i wydania z magazynu spirytusu, wyprodukowanego na mocy umowy z dnia 12 i 17 Lutego, należy sporządzić w 3-ch egzem. ostatni obrachunek zanikowy za czas, poczynając od 1 Października b. r.

W razie, gdyby rzeczywiste zaniki magazynowe przekraczały ogólną sumę zaników dozwolonych, które wskazują powyższe obrachunki, należy bezzwłocznie wezwać przedsiębiorstwo do opłat na rzecz Skarbu, licząc po 5 mk. za każdy stustopniowy litr spirytusu.

Warszawa, dn. 20 Września 1919 r.

Dyrektor Monopolu Spirytusowego:

(—) *A. Hyżycki.*

57.

OKÓLNIK L. 3851/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Pismem z dnia 12 maja r. b. Dyrekcja Monopolu Spirytusowego zwróciła się do Ministerstwa Robót Publicznych z prośbą o wykonanie kosztorysów robót budowlanych, niezbędnych dla zażegnania zniszczenia i ruiny składów monopolu spirytusowego na terytorjach Kongresówki.

Zawiadamiając o powyższem, Dyrekcja Monopolu Spirytusowego uprasza o udzielanie zgłaszającym się organom Ministerstwa Robót Publicznych w tym celu informacji, wskazówek i pomocy, oraz o niezwłoczne zakomunikowanie powyższego powiatowym Inspektoratom.

Jednocześnie Dyrekcja Monopolu Spirytusowego poleca nad składami monopolu spirytusowego zarządzić ścisły nadzór i opiekę, by ochronić pozostałe urządzenia tych składów od kradzieży, a w tym celu pożądanem by było zamieszkanie w każdym z poszczególnych składów kogośkolwiek z funkcjonarjuszy Skarbowych.

Warszawa, dnia 12 maja 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

58.

OKÓLNIK L. 5759/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Wskutek tego, że instytucje i osoby prywatne, zajmujące pomieszczenia i lokale w zabudowaniach monopoli spirytusowych, nie opłacają czynszów za komorne, lub opłacają takowe w wysokości niedostatecznej, Dyrekcja Monopolu Spirytusowego niniejszym poleca:

1) przesłanie Dyrekcji w możliwie krótkim terminie wykazów wszystkich instytucji i osób prywat-

nych, zajmujących pomieszczenia i lokale w zabudowaniach monopoli spirytusowych, z wyszczególnieniem wielkości lokali, wysokości obecnej opłaty miesięcznej lub kwartalnej, sum wniesionych w r. b. do kas skarbowych i dłużników Skarbu z tego powodu;

2) zebranie komisji szacunkowej z miejscowych organów skarbowych i przedstawicieli zainteresowanych instytucji w celu określenia norm opłat miesięcznych lub kwartalnych za zajmowane lokale, odpowiadającym miejscowym warunkom i istotnej wartości zajmowanych pomieszczeń, ze sporządzeniem odpowiednich aktów i zawiadomienia osób zainteresowanych, że w razie uruchomienia monopolu obowiązani będą na każde żądanie Dyrekcji opuścić zajmowane lokale;

3) wydanie odpowiednich zarządzeń organom Skarbowym, sprawującym nadzór nad zabudowaniami monopoli spirytusowych, do ścisłej kontroli opłat za lokale i sprawdzania pokwitowań kas skarbowych z poleceniem przedkładania miesięcznych wykazów wpływów pieniężnych i zaległości z tego powodu z wyszczególnieniem dłużników skarbu w celach eksmisji.

Jednocześnie Dyrekcja Monopolu Spirytusowego nadmienia, że od opłaty za komorne mogą być zwolnieni stróże zabudowań monopolowych i ci urzędnicy, którzy sprawują z ramienia władz skarbowych administrację, nadzór i opiekę nad budowlami monopolowemi i majątkiem skarbowym.

Warszawa, dnia 28 czerwca 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

59.

OKÓLNIK L. 3986/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Załączając przy niniejszym wzór do opisu inwentarza nieruchomego majątku skarbowego, oraz wzór nomenklatury ruchomego majątku skarbowego, Dyrekcja Monopolu Spirytusowego poleca, podług przesyłanych wzorów nadesłać do Dyrekcji, w możliwie krótkim terminie, spis budowli i urządzeń monopoli spirytusowych, znajdujących się w obrębie Zarządów lub Delegacji.

Warszawa, dnia 16 maja 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

(*Pierwsza strona*). WZÓR 1.

INWENTARZ

nieruchomy majątku państwowego w ....

....

w dniu .... **19**........ **roku.**

(*Druga strona*).

№№ porządkowe	Kiedy zostały zbudowane, przyjęte, ustawione	Miejscowość	Wyszczególnienie nieruchomego majątku z krótkim opisem jego składowych części. (Wielkość placu, jakie budynki, ich rozmiary i składowe części oraz stałe urządzenia)	Ilość: Budowli	Ilość: Urządzeń stałych	Wartość majątku według orzeczenia komisji szacunkowej	Kiedy był wykonany kapitalny remont lub przebudowa powiększająca lub zmniejszająca wartość majątku	Suma: Powiększająca wartość majątku	Suma: Zmniejszająca wartość majątku
			Z przeniesienia						
			Do przeniesienia						

(*Pierwsza strona*). WZÓR 2.

NOMENKLATURA

ruchomego majątku skarbowego znajdującego się w zabudowaniach monopolu spirytusowego w ....

(*Druga strona*).

№№ porządkowe	Wyszczególnienie przedmiotów narzędzi i naczyń (w grupach).	Ilość	UWAGI
	I. Przedmioty umeblowania i urządzenia biur, magazynów i składów.		
	II. Przedmioty i narzędzia przeciwpożarowe.		
	III. Przedmioty do ważenia, mierzenia, oraz określania mocy czystości i objętości spirytusu.		
	IV. Przyrządy i aparaty do rozlewu spirytusu.		
	V. Konie, karety, wozy, uprząż i t. p.		
	VI. Maszyny i narzędzia rzemieślnicze.		
	VII. Przyrządy laboratoryjne i szpitalne.		

60.

OKÓLNIK L. 10573/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Wobec potrzeby zarejestrowania szacunku inwentarza nieruchomego i ruchomego składów monopolu spirytusowego, Dyrekcja Monopolu Spirytusowego niniejszem poleca wyłonić specjalną komisję szacunkową z organów skarbowych, w celu określenia wartości w markach, względnie koronach, poszczególnych gmachów i urządzeń stałych składów monopolu spirytusowego, a również wszystkich przedmiotów inwentarza ruchomego, znajdującego się w tych składach.

Komisja szacunkowa w swej pracy winna się posiłkować wzorami, przesłanemi przy rozporządzeniu Dyrekcji Monopolu Spirytusowego L. 3986 z dnia 16 maja r. b., skreślając w spisie wzoru inwentarza nieruchomego rubrykę 5 „pierwotny koszt budowli i urządzeń stałych" i wprowadzając na jej miejsce rubrykę „wartość według określenia komisji szacunkowej".

Przy określaniu wysokości szacunku omawianego majątku Skarbowego, pozostającego w rozporządzeniu Dyrekcji Monopolu Spirytusowego, komisja szacunkowa winna przyjąć pod uwagę miejscowe warunki, zmniejszenie się wartości inwentarza wskutek kilkoletniego niekonserwowania, zniszczenia, uszkodzenia i zdemontowania. Powyższe rozporządzenie obejmuje wszystkie składy monopolu spirytusowego, a więc i te, które czasowo przekazane zostały do dyspozycji władz Państwowych, np. składy w Pułtusku, Białej-Podlaskiej i t. p.

Po zakończeniu prac komisji w tej sprawie i uzupełnieniu spisów inwentarzy żądaną rubryką, takowe należy przesłać bezzwłocznie Dyrekcji.

Jednocześnie Dyrekcja Monopolu Spirytusowego poleca przyspieszyć wykonanie rozporządzenia L. 3986 z dnia 16 maja r. ub., gdyż takie opóźnienie uniemożliwia zaprowadzenie ksiąg rejestracyjnych majątku składów monopolu spirytusowego.

Warszawa, dnia 15 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

61.

OKÓLNIK L. 10711/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Urządzenie byłych składów rosyjskiego monopolu wódczanego, składające się z maszyn, naczyń i narzędzi różnego rodzaju i typu, z umeblowania sal fabrycznych i biur, zostało przez okupantów wywiezione, sprzedane lub oddane do czasowego użytku osobom prywatnym, rektyfikacjom, gorzelniom i t. p.

Część urządzenia tych składów podobno została rozgrabioną w swoim czasie przez okolicznych mieszkańców.

Nadmieniając, że przy ewakuacji rosjanie zwykle pozostawiali kogokolwiek z administracji składu dla nadzoru i opieki i że wskazówki tych osób mogą być bardzo cenne, Dyrekcja Monopolu Spirytusowego niniejszem poleca wydanie odpowiednich zarządzeń podwładnym organom skarbowym w celu poszukiwań i dochodzeń w tej sprawie, przyczem w wypadkach wynalezienia przedmiotów tej kategorji, należy szczegółowo zbadać, jaką drogą przedmioty te zmieniły właściciela, zażądać dowodów kupna, rachunków i pokwitowań władz okupacyjnych.

W wypdkach braku chęci do zwrotu, czy też odpowiednich dowodów kupna, należy wynalezione przedmioty odpowiednio zabezpieczyć, a sprawę skierować na drogę sądową.

O rezultatach poszukiwań i dochodzeń należy zawiadomić Dyrekcję.

Warszawa, dnia 18 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

62.

OKÓLNIK L. 4890/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

W byłym zaborze rosyjskim znajdowała się znaczna liczba sklepów państwowego monopolu spirytusowego ze sprzedażą trunków, urządzenie (umeblowanie), których składało się z bufetów, półek, siatek ochronnych, stołów, krzeseł, kasetek żelaznych, zegarów, i t. p.; pozostałe przedmioty w poszczególnych wypadkach mogłyby być przez właścicieli domów lub byłych sprzedawców chętnie zwrócone Skarbowi, wobec czego Dyrekcja Monopolu Spirytusowego niniejszym poleca wydanie zarządzenia podwładnym organom skarbowym dochodzeń i poszukiwań w tym celu, zabezpieczając wynalezione przedmioty w odpowiedni sposób.

O rezultatach poszukiwań Dyrekcja prosi o zawiadomienie.

Warszawa, dnia 10 czerwca 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

63.

OKÓLNIK L. 9662/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Uzupełniając rozporządzenie L. 4890 z dnia 10 czerwca r. b., w sprawie poszukiwania i zabezpieczenia przedmiotów urządzenia i umeblowania sklepów, pozostałych po rosyjskim monopolu spirytusowym, Dyrekcja Monopolu Spirytusowego niniejszem poleca wszystkie te przedmioty, wynalezione, zarejestrowane i oddane na przechowanie, oszacować ze sporządzeniem odpowiednich aktów i sprzedać z licytacji in plus, a sumy osiągnięte ze sprzedaży przelewać do kas skarbowych z zarachowaniem dochodu na Dział I Ministerstwa Skarbu § 9 „Różne wpływy" pod nowopowstającą pozycją 2 „dochód ze sprzedaży urządzeń rosyjskiego monopolu spirytusowego", mając na uwadze, że rozporządzenie to należy zastosowywać wyłącznie do przedmiotów bezspornie rządowego pochodzenia.

Akty szacunkowe, listy licytacyjne i pokwitowania kas skarbowych należy w oryginałach przesyłać do Dyrekcji. W wypadkach, gdyby osoby, na przechowaniu których znajdują się przedmioty urządzenia po monopolu rosyjskim, nie chciały tych przedmiotów wydać, należy sprawę skierować do sądu i tylko po uprawomocnieniu się wyroków sądowych i otrzymaniu przedmiotów przystępować do sprzedaży.

Powyższe rozporządzenie należy zastosować także do przedmiotów, nagromadzonych w składach monopolu spirytusowego, stanowiących własność Skarbu, które nie mają nic wspólnego z monopolem spirytusowym, lub też nie będą miały zastosowania, albo są niezdatne do dalszego użytku.

Rozporządzenie to dotyczy także przedmiotów tajnego gorzelnictwa i przemytnictwa w wypadkach, w których sprawy sądowe są zakończone, a konfiskaty uprawomocnione. Sumy osiągnięte od sprzedaży tych przedmiotów należy przelewać do kas na Dział I Ministerstwa Skarbu § 7 p. C. „Wpływy za konfiskaty". Przedmioty tej kategorji, specjalnie służące do wyrobu spirytusu, jak aparaty odpędowe, oziębialniki, wyłączając przedmioty ogólnego użytku, należy przed sprzedażą połamać. Przedmioty lub składowe części tychże z mosiądzu i miedzi nie podlegają sprzedaży; przedmioty te, po określeniu ich wagi i oszacowaniu, według cen rynkowych, należy przesyłać, przy okazji, do składu monopolu spirytusowego w Warszawie, gdzie sporządza się protokół o przyjęciu w 4 egz. (jeden pozostaje na miejscu, drugi przesyła się Zarządowi Skarbowemu (Delegacji), skąd wysłano, trzeci Zarządowi Skarbowemu w Warszawie, a czwarty Dyrekcji Monopolu Spirytusowego) i zapisuje się te przedmioty do książki - inwentarza na przychód.

Warszawa, dnia 6 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

64.

OKÓLNIK L. 10565/19.

Do Delegacji Ministerstwa Skarbu w Suwałkach.

(Na odpisie do Zarządów Skarbowych i wszystkich Delegacji Ministerstwa Skarbu).

Na pismo Nr. 1507 z dnia 2 października r. b. zawiadamia się, że stosownie do wyjaśnienia Sekcji III Ministerstwa Skarbu (pismo 14 października 1919 r. L. 72482/20067/19 wydatki na utrzymanie stróży, wynajętych dla ochrony składów monopolu spirytusowego winny być pokrywane z kredytu Działu 4 Ministerstwa Skarbu § 2 poz. 2 „Nieetatowi woźni i gońcy".

Warszawa, dnia 18 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

65.

OKÓLNIK L. 10641/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

W uzupełnieniu okólnika z dnia 30.VI.19, L. 5678 zawiadamia się, że przygotowywanie spirytusu skażonego, ze względu na szczupłe ilości rozporządzanego spirytusu i wysokie koszta nabycia tegoż. winno odbywać się w ściśle ograniczonych porcjach, odpowiadających ilościom, pobieranym przez odbiorców na mocy uzyskanych pozwoleń.

O zamierzonym dokonaniu skażenia sposobem ogólnym, należy, w miarę koniecznej potrzeby, czy-

nić do Dyrekcji Monopolu Spirytusowego szczegółowe przedłożenie.

Nadmienia się, że do dalszego zarządzenia, surówka nie może być przeznaczona do skażania — jedynie etery i inne odpadki od rektyfikacji, nienadające się do korzystniejszego wyzyskania.

Warszawa, dnia 16 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

66.

OKÓLNIK L. 9984/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Wskutek pisma Urzędu Przemysłowego Ministerstwa Przemysłu i Handlu z 3.X.19 L. 298 zawiadamia się dla pouczenia osób zainteresowanych, że przed uruchomieniem nieczynnych lub nowych zakładów przemysłowych (gorzelń, dystylarni, browarów, octowni i t. p.), podległych dozorowi skarbowemu, osoby zainteresowane winny uzyskać stosowne zaświadczenie pomienionego Urzędu ze względów techniczno-budowlanych.

Warszawa, dnia 9 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

67.

OKÓLNIK L. 8512/19.

Do Delegacji Ministerstwa Skarbu w Kielcach.

(Odpis Zarządom Skarbowym w Warszawie i Łodzi i wszystkim Delegacjom Ministerstwa Skarbu).

Na pismo z dnia 2/9 1919 L. 8158 w sprawie patentów od gorzelń wyjaśnia się, po zasięgnięciu opinji Sekcji V Ministerstwa Skarbu, jak następuje:

Na podstawie artykułu 371 ust. 25 ust. ros. o bezp. pod., która obowiązuje obecnie na obszarze b. okupacji austrjackiej, wolne są od opłaty podatku przemysłowego gorzelnie rolnicze (art. 312 ust. akc.) zatem tylko te gorzelnie rolnicze, które trzymają się norm art. 312 ust. akc. Inne gorzelnie rolnicze podlegają podatkowi przemysłowemu.

Wobec tego rozporządzenie L. 4685 co do wykupna patentów głównych przemysłowych od gorzelni dotyczy wszystkich gorzelni nierolniczych po myśli art. 314 ust. akc., tudzież tych gorzelni rolniczych, które nie trzymają się warunków artykułu 312 ust. akc.

Na obszarze b. okupacji niemieckiej wszystkie gorzelnie podlegają opłacie i przemysłowego podatku patentowego.

Warszawa, dnia 10 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

68.

OKÓLNIK L. 9081/19.

Do Delegacji Ministerstwa Skarbu w Warszawie.

(Odpis Zarządom Skarbowym i wszystkim Delegacjom Ministerstwa Skarbu).

Na zapytanie z dnia 25/8 1919 r. L. 14077/15151, czy sporządzane przez kontrolne organa skarbowe w 4 egzemplarzach protokóły urzędowe o dokonanem skażeniu spirytusu w fabrykach octu, politury i lakieru, denaturatu i t. p. podlegają opłacie stemplowej i w jakiej wysokości, zawiadamia się, że sekcja IV (opłaty stemplowe) Ministerstwa Skarbu wyjaśnia, że protokóły te muszą być uważane za urzędowe zaświadczenia.

Ponieważ jeden egzemplarz tych zaświadczeń wydaje się stronie w jej sprawie prywatnej, przeto podlega on opłacie stemplowej, wyznaczonej w art. 30, względnie 33 Dekretu z dnia 7/2 1919 r. w przedmiocie opłat stemplowych od podań, oraz świadectw urzęd. (Dz. Pr. Nr. 14, poz. 145), t. j. kwocie 4 Mk., względnie 7 koron.

Dalsze trzy egzemplarze zaświadczenia (protokółu) wystawione dla użytku Organów Państwowych są wolne od opłaty stemplowej w myśl powołanego wyżej ustępu 3 art. 34 wymienionego dekretu.

Warszawa, dnia 27 września 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

69.

OKÓLNIK L. 10358/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Dla ujednostajnienia systemu prowadzenia książek w rektyfikacjach Dyrekcja Monopolu Spirytusowego uważa za konieczne wyjaśnić, co następuje:

a) Wszelkie ilości spirytusu, jakie są zapisywane na przychód do książki rektyfikacyjnej w rubrykach 4, 5 i 6 winny być jednocześnie zapisywane na rozchód w rubryce 10 książki magazynu z rektyfikatem, jak również spirytus, zapisywany na rozchód w rubrykach 15 do 19 włącznie, oraz 21 i 22 książki rektyfikacyjnej winien być jednocześnie zapisywany na przychód do rubryk 3 do 7 włącznie książki magazynu z rektyfikatem; tego wymaga sama intytulacja rubryk rozchodowych książki rektyfikacyjnej, gdzie mieści się wyrażenie „zamagazynowano“, to znaczy: zapisano do książki magazynu;

b) Rubryki rozchodowe 21, 22 i 23 książki rektyfikacyjnej wypełniają się tylko po przemyciu fuzli i wydzieleniu olejów fuzlowych (przy wydzielaniu olejów fuzlowych baczyć należy, by oleje te zawierały nie mniej, niż 90% czystych olejów), t. j. po opróżnieniu fuzlownika; w tych wypadkach, kiedy fuzle po opróżnieniu fuzlownika nie są zaraz przemywane, a składane są do osobnego naczynia, należy określić ilość tych fuzli, ale do rubryk książkowych nie zapisywać, zadawalniając się zapisaniem do książki rektyfikacyjnej przez całą szerokość książki ilości wyjętych w danym dniu, a nieprzemytych fuzli. Fuzle takie jednak w końcu okresu mu-

szą być całkowicie ustalone, przemyte i zamagazynowane, a odpowiednia ich część niszczona przy sporządzeniu ogólnego obliczenia rzeczywistych strat przy rektyfikacji za dany okres czasu;

c) Ilości, zapisywane na rozchód w rubrykach 21 i 22 książki rektyfikacyjnej należy jednocześnie wpisywać na przychód do rubryki 6 książki magazynu z rektyfikatem, przyczem w tejże książce zapisuje się na rozchód w rubryce 17 ilość zniszczonych fuzli, które też zaraz należy niszczyć, a oleje fuzlowe spisuje się na rozchód w tejże rubryce 17 książki magazynu z rektyfikatem w miarę sprzedaży takowych i pobrania za kwitem Kasy Państwowej odpowiedniej należności skarbowej; nad cyfrą zapisanej do rubryki 17 ilości sprzedanych olejów fuzlowych należy dopisywać „sprzedano olejów“, a sumę, należną za nie, zapisywać do rubryki 26 tejże książki również z adnotacją „za sprzedane oleje“;

d) Rubryki pozostałości dziennych (17-ta w książce magazynu z surówką i 20-ta w książce magazynu z rektyfikatem) winny być codziennie wypełniane, gdyż stanowią one kontrolę nad prawidłowem zapisywaniem przychodu i rozchodu;

e) W rubrykach rozchodowych (10 — 19) książki magazynu z rektyfikatem należy przy wpisywanych ilościach wydawanego rektyfikatu określić jego gatunek; osiągnąć to można łatwo za pomocą dodawania przed ilością cyfr rzymskich lub liter, nprz. I — 8192, II 7632, III 1218, Et. 312 i t. p.;

f) Sporządzając rachunki miesięczne i roczne w książce magazynu z rektyfikatem, należy w rubrykach 3 do 7 włącznie wykazywać obroty miesięczne i pozostałości gatunkami, nprz.:

	I gat.	II gat.	III gat.	Etery i fuzle	Ogółem na
1 października pozostało	1000	200	300	150	1650
w październiku otrzymano	500	200	150	60	910
razem w przychodzie	1500	400	450	210	2560
wydano w październiku	1000	300	400	110	1810
pozostało na 1 listopada	500	100	50	100	750

g) Spisywanie zaników na rozchód winno być dokonywanem w odpowiednich rubrykach z jednoczesnem zmniejszaniem cyfry pozostałości, zdarzały się bowiem wypadki, że rewident określony przy rewizji zanik uwidaczniał tylko w zapisie rewizyjnym bez odpisania go w rubryce zaników i bez zmniejszenia pozostałości, a następnego dnia po odjeździe rewidenta przychód został machinalnie dodanym do ostatniej (przedrewizyjnej) pozostałości, wskutek czego zabiegi rewidenta co do sprostowania remanentu pozostały bez skutku; w innym znów wypadku rewident określił ogólną ilość zaniku, np. na 200 litrów i zaniku tego nie odpisał od pozostałości, a przyjechawszy za następnym razem, zaników znalazł już tylko 150 litrów, czyli właściwie przy powtórnej rewizji okazało się nadwyżki 50 litr.;

h) jednocześnie z książkami prowadzą się na odpowiednich drukach dwa odpisy książek, z których jeden zaraz po skończeniu miesiąca winien być przez miejscowy organ kontroli skarbowej sprawdzony z oryginałem, odpowiednio zaświadczony i niezwłocznie skierowany bezpośrednio do Dyrekcji Monopolu Spirytusowego. Odpis taki winien być pełnym, t. j. zawierać wszystkie daty od początku do końca miesiąca wraz z rachunkiem miesięcznym, stanowiącym sumowanie danych całego miesiąca we wszystkich rubrykach i w odpisie tym nie należy opuszczać przeniesień ze stronicy na stronicę.

Prócz tych odpisów książek sporządza Zarząd skarbowy (Delegacja) ogólny wykaz ze wskazaniem ogólnych obrotów surówki, oczyszczania jej i produktów rektyfikacji w każdej rektyfikacji (rozporządzenie 30 czerwca 1919 r. L. 5680).

Wskazanego porządku przy sporządzaniu i przedkładaniu odpisów książek, wykazów ogólnych, miesięcznych obrachunków w książkach należy przestrzegać i we wszelkich innych fabrykach, jako to gorzelniach, fabrykach wódek słodkich, octowniach i t. p.).

Warszawa, dnia 10 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

70.

OKÓLNIK L. 10178/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Załącza się wzory: protokółów o badaniu i wydawaniu nabywcom odpadków i olejków fuzlowych w rektyfikacjach.

Warszawa, dnia 6 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyzycki.*

Zarząd Skarbowy (Delegacja) w ____________

Inspektorat w ______________________________

P R O T O K Ó Ł

o zbadaniu odpadków przy oczyszczaniu spirytusu w rafinerji ______________________

______________________________ powiatu ______________________

______________ 19____ roku niżej podpisane organa skarbowe ______________________

____

____

wskutek zgłoszenia zarządu rektyfikacji dokonali badania ilości i jakości odpadków rafinacyjnych przechowywanych w zbiornikach Nr. Nr. ____________, a nienadających się do dalszego przerobu. Przy badaniu znaleziono:

	Zbiornik Nr.			Zbiornik Nr.		
	Warstwa			Warstwa		
	I	II	III	I	II	III
Ilość litrów płynu						
Pogrążenie spirytusomierza . . .						
Temperatura w cylindrze . . .						
Temperatura w zbiorniku . . .						
Moc według I tabl.						
Ilość litrów z poprawką według II tabl. .						
Ilość stopni hektolitr. (litr. bezw. alkohol.)						
Razem litrów bezw. alkoh. . . .						

Określona wyżej ilość odpadków rafinacyjnych została przemyta i po przemyciu okazało się fuzli czystych ____________

(fuzle przemyte powinny zawierać niemniej niż 90% czystych olejów). Pozostałe po przemyciu odpadki, stanowiące ____________

litrów bezwodnego alkoholu spuszczono do kanału i zapisano na rozchód w książce.

Protokół niniejszy sporządzono w trzech egzemplarzach, z których dwa przyjął ____________ dla przesłania Inspektoratowi i Zarządowi Skarbowemu (Delegacji), zaś jeden egzemplarz został dołączony do zeszytu z dowodami książki magazynowej.

Próbki zbadanych fuzli w dwóch butelkach po 0,6 litra ubezpieczono urzędownie i wręczono zarządzającemu rektyfikacją ____________ celem przechowania ich wciągu pół roku.

Podpisy

PROTOKÓŁ

o wydaniu czystych olejów fuzlowych z rektyfikacji .... powiatu .... 19 ...... roku niżej podpisane organa skarbowe ....

na mocy umowy Dyrekcji Monopolu Spirytusowego z dnia .... 1919 r. z p. .... dokonali badania i wydania olejów fuzlowych, z rektyfikacji w ....

Stosownie do przedłożonego kwitu Kasy skarbowej w .... z dnia 19 ...... roku za Nr. .... na .... (............) Mk. wydano .... olejów fuzlowych, zawierających niemniej niż 90% czystych olejów .... kilogr. netto, licząc po 8 Mk. za jeden kilogram. Wydaną ilość zapisano na rozchód w książce.

Protokół sporządzony w 3 egzemplarzach, z których jeden dołączono do zeszytów z dowodami na miejscu, zaś dwa egzemplarze zostaną odesłane do Inspektoratu i Zarządu skarbowego (Delegacji).

Podpisy

.... kilogr. netto olejów fuzlowych, zawierających niemniej niż 90% czystych olejów otrzymałem. Data

Podpis

71.

OKÓLNIK L. 9946/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Wobec błędnego sporządzania wykazów, zarządzonych rozporządzeniem z dnia 16 sierpnia r. b. L. 7607 udziela się poniższych wskazówek:

I.

1). Książki i wykazy Nr.Nr. 9 i 10 obejmują spirytus przyjęty już na rzecz skarbu od producentów, (rozp. 16 sierpnia i 16 września 1919 r. L. 7607 i 8631), co stwierdzono protokułami o przyjęciu spirytusu (rozp. 30 czerwca i 9 września 1919 r. L. 5680 i 8578); natomiast co do spirytusu sprzedanego i wydanego

odbiorcom wprost z gorzelni i rektyfikacji sporządza się, w miejsce protokółów o przyjęciu, wykazy miesięczne, zarządzone rozp. 9 września 1919 r. L. 8578.

2). W książce Nr. 9 i 10 prowadzi się obrachunki tylko tych fabryk, które znajdują się w obrębie działalności danej Delegacji, względnie Zarządu Skarbowego; prócz tego zaś „zbiorowe rachunki“, które podano we wzorze, dołączonym do rozp. 16 września 1919 r. L. 8631.

3). Gorzelnie z rafinacyjnemi oddziałami, w których ulega rafinowaniu nietylko spirytus, wyprodukowany w miejscowej gorzelni, lecz i dostarczony z innych gorzelni (np. Stara Wieś, Garbów Łabunie w Lubelskiem) mają mieć obrachunki:

a) w książce Nr. 10 spirytusu surowego, wyprodukowanego w miejscowej gorzelni i wydanego do rafinacyjnego oddziału, względnie do magazynu ze surówką rafinacyjnego oddziału (a więc np. oddzielne obrachunki, co do wydanej surówki z gorzelni Stara Wieś, Garbów, Łabunie); o przyjęciu surówki do rafinacyjnego oddziału, względnie do magazynu ze surówką rafinacyjnego oddziału, należy ponadto sporządzać protokół w 4 egz. (jeden dołącza się do zeszytu z dowodami do książki magazynowej gorzelni — drugi do zesztu magazynu ze surówką rafinacyjnego oddziału trzeci przedkłada się Zarządowi Skarbowemu, wzgl. Delegacji, wreszcie czwarty Dyrekcji Monopolu Spirytusowego, i

b) w książce Nr. 9 spirytusu (surówki), przyjętego z magazynu gorzelni do magazynu rafinacyjnego oddziału tejże gorzelni (będą więc obrachunki co do przyjętej surówki do rafinacyjnych oddziałów gorzelni Stara Wieś, Garbów, Łabunie).

4). Dla gorzelni z rafinacyjnemi oddziałami, w których rektyfikuje się spirytus wyłącznie miejscowej produkcji i dostarcza się go następnie Skarbowi w postaci rektyfikatu (np. Niechcice, Wola Krzysztoporska w Piotrkowskiem) prowadzi się obrachunek tylko w książce Nr. 10; w tymże obrachunku notuje się (z potrzebnemi wyjaśnieniami) niższe gatunki, a także surówkę, w razie wydania wprost odbiorcom, lub też skierowania do rozlewni. Jednakże ilości spirytusu, wydanego wprost odbiorcom (np. octowniom, aptekom i t. p.), uwidacznia się w książce Nr. 9 w „zbiorowym rachunku“.

5). Prowadzone w książee Nr. 9 „obrachunki zbiorowe“ winny być oddzielne dla surówki, rektyfikatu i niższych gatunków i obejmować spirytus sprzedany i wydany z gorzelni i z rektyfikacji wprost odbiorcom, który to spirytus zalicza się jako „przyjęty na rzecz skarbu“.

6) W książce Nr. 10 prowadzi się oddzielne obrachunki dla każdej gorzelni spirytusu „pejsachowego“ i „owocowego“ i notuje się ilość wydaną odbiorcom. Jeżeli spirytus „pejsachowy“ lub „owocowy“ ulega rafinacji nie w miejscowej gorzelni, lecz w innej rafineri, w takim razie obrachunki rafinerji, oczyszczającej ten fpirytus, prowadzi się w książce Nr. 9 na przyjęty spirytus do oczyszczenia i w książce Nr. 10 na wydany spirytus odbiorcom.

7). Obowiązkiem Delegacji, względnie Zarządu Skarbowego, jest baczyć, aby wydany spirytus z gorzelni i z rektyfikacji przybył w swoim czasie do miejsca przeznaczenia (rozp. 30 czerwca 1919 r. L. 5680).

8). W wypadkach, gdy np. gorzelnia znajduje się w okręgu Piotrkowskiej Delegacji, a rektyfikacja, do której zostaje skierowany spirytus z tej gorzelni, w okręgu Kieleckiej, prowadzi Delegacja Piotrkowska obrachunek dla gorzelni w książce Nr. 10, zaś Delegacja Kielecka obrachunek dla rektyfikacji w książkach Nr. 9 i 10.

II.

1). Wykaz według wzoru Nr. 4 (rozp. 16 sierpnia Nr. 7607) obejmuje trzy działy: a) gorzelnie, b) rektyfikacje i c) konfiskaty.

a) W dziale „gorzelnie“ wyszczególnia się wszystkie gorzelnie i drożdżownie, które mają zamagazynowany spirytus, bez względu na to, czy posiadają rafinacyjne oddziały lub nie.

W rubryce „wydano litrów do rektyfikacji“ uwidacznia się ilość spirytusu (surówki), wyprodukowanego w miejscowej gorzelni lub w drożdżowni i wydanego do zamiejscowej rafinerji, lub też do miejscowego oddziału rafinacyjnego gorzelni lub drożdżowni.

W rubryce „ogółem sprzedano“ wciągu się ogólną ilość sprzedanego i wydanego spirytusu, a więc: octowniom, wojsku, szpitalom i t. d.

W rubryce „zaniki“ podaje się ilość zaników „magazynowych“, zapisanych na rozchód w książce magazynowej; zaniki wykazuje się oddzielnie to jest podlegające opłacie i wolne od opłaty. Zaniki „drogowe“ nie podlegają wciągnięciu.

Rubryka „ogólny rozchód“ stanowi sumę: spirytusu wydanego do rektyfikacji, sprzedanego i wydanego do różnych celów, a także zaników „magazynowych“. „Ogólny rozchód“ musi być równy tej ilości, którą za dany miesiąc wykazano w książce magazynowej gorzelni.

b) W dziale „rektyfikacje“ wyszczególnia się wszystkie rafinerje i oddziały rafinacyjne gorzelń, bez względu na to czy one oczyszczają wyłącznie spirytus wyprodukowany w miejscowej gorzelni, lub też i dostarczany z innych gorzelń.

W rubryce „wydano do rektyfikacji“ wykazuje się ilość spirytusu wydanego do **rozlewni.** W tejże rubryce wykazuje się **oddzielna pozycja** „niższe gatunki do rektyfikacji“ ilość niższych gatunków, wydanych do rafinerji z tej ilości ich, jaka była zamagazynowana.

W rubryce „ogółem sprzedano“ wykazuje się ilość sprzedanego i wydanego spirytusu, a więc: likierniom, octowniom (niższe gatunki), wojsku, szpitalom, aptekom i t. d.

W rubryce zaniki wciąga się ilość „magazynowych“ zaników, zapisanych na rozchód w książce magazynowej z rektyfikatem; zaniki wykazuje się oddzielnie to jest podlegające opłacie i wolne od opłaty. W tejże rubryce wpisuje się oddzielną pozycją też ilość zniszczonych fuzli i sprzedanych olejów fuzlowych (oddzielne pozycje). Zaniki „drogowe“ nie podlegają wciągnięciu.

Rubryka „ogólny rozchód“ stanowi sumę: spirytusu wydanego do rozlewni i niższych gatunków do rektyfikacji, sprzedanego i wydanego do różnych celów, a także „magazynowych“ zaników.

„Ogólny rozchód“ musi być równy temu, który wykazano w książce magazynowej z rektyfikatem za dany miesiąc.

Straty na aparacie wpisuje się **oddzielną pozycją** do rubryki „zaników“; włączeniu do ogólnego rozchodu nie podlegają, lecz muszą być uzgodnione z ilością strat, wykazanych w książce rektyfikacyjnej, t. j. odpowiadać ilości wskazanej w rubryce 20 za wyłączeniem ilości, wskazanych w rubrykach 21 i 22 tej książki.

c) W dziale „konfiskaty“ wyszczególnia się spirytus konfiskowany i w odpowiednich rubrykach wskazuje się na jakie potrzeby został on wydany, a więc: do rektyfikacji, rozlewni, octowni i t. d.

2) W odpowiednich rubrykach „sprzedano litrów na jaki cel i po jakiej cenie“ wykazać należy oddzielnemi pozycjami ilość sprzedanego spirytusu z podaniem ceny, a więc:

a) w rubryce „likierniom“ po 45 Mk.

b) w rubryce „octowniom“ po 15 Mk.

c) w rubryce „wojsko“ po 20 Mk. (po 19 Mk., jako surówka) dla szpitali wojskowych po 30 Mk., dla aptek wojskowych, po 45 Mk., dla potrzeb wojskowych w stanie czystym (jako surówka po 44 Mk.) i po 15 Mk. dla potrzeb w stanie skażonym,

d) w rubryce „Szpitalom i do celów naukowych“ po 20 Mk. (jako surówka po 19 Mk.), a w postaci skażonej po 15 Mk.

e) w rubryce „Aptekom“ po 30 Mk.

f) w rubryce „Przemysł“ w postaci czystej po 45 Mk. (jako surówka po 44 Mk.), a w postaci skażonej po 15 Mk.

3) W rubrykach „Należność“ wykazuje się kwoty, odpowiadające ilości sprzedanego spirytusu, a „za zaniki magazynowe“ tylko kwoty, odpowiadające ilości zaników, podlegających opłacie, t. j. za ilości, przekraczające ustanowione normy. „Należność“ za zaniki „drogowe“ i „rafinacyjne“ ponad wyznaczoną normę wykazana ma być oddzielnemi pozycjami.

4) W rubrykach „Wpłacono“ wykazać należy kwoty, wpłacone w ciągu miesiąca za sprzedany spirytus i za ujawnione zaniki.

5) Wykazy według wzoru Nr. 4 odnośnie do „pejsachowego“ i „owocowego“ spirytusu należy sporządzać oddzielne.

Warszawa, d. 16 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

72.

OKÓLNIK L. 9941/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

W celu należytej kontroli przy użytkowaniu banderoli na wyroby wódczane, oraz drożdże poleca się stosować następujące przepisy:

1) Banderole można nabywać tylko za gotówkę w kasach skarbowych, które powinny posiadać takowe w zapasie, odpowiadającym potrzebom swojego okręgu na okres 3 — 4 miesięcy.

2) Banderole mogą być wydawane osobom prywatnym jedynie na mocy stosownych zaświadczeń miejscowej władzy skarbowej (Inspektorat), a osobom urzędowym na mocy pisma urzędowego.

3) Przedsiębiorca, potrzebujący banderoli powinien w tym celu uzyskać stosowne zaświadczenie miejscowej władzy Skarbowej; to zaświadczenie będzie wydane w postaci zeszytu, w którym na stronicy pierwszej będzie wymienione komu, gdzie i na jakie banderole za urzędową pieczęcią zaświadczenie wydano, na następnych zaś stronicach zeszytu kasa, wydająca banderole, oznacza ilość i jakość takowych, oraz sumę pobranej należności, co stwierdza się podpisem kasjera i przyłożeniem pieczęci.

4) Nabyte banderole należy przedłożyć do sprawdzenia organowi skarbowemu, dozorującemu fabrykę lub drożdżownię i natychmiast po sprawdzeniu zapisać na przychód do książki i należycie oznaczyć stemplem fabrycznym. Banderole nieostemplowane nie mogą być użytkowane.

5) W razie ujawnienia przy sprawdzeniu niezgodności przedłożonych w zakładzie banderoli z datą kasy ma być natychmiast ta niezgodność, za porozumieniem z odnośną kasą skarbową, wyrównana.

6) Banderole w fabrykach mają być przechowywane pod zamknięciem fabrykanta i dozoru skarbowego i znajdywać się zawsze w takim porządku, aby sprawdzenie w każdym czasie nie sprawiało trudności.

7) Banderole zostają wydawane do roboty codziennie w potrzebnej ilości; uszkodzone w robocie nie podlegają zamianie, lecz mają być zachowane dla kontroli.

8) Obrót banderoli powinien być przez urzędników skarbowych dokładnie sprawdzony przy kontroli zakładu, a w razie ujawnienia jakich niedokładności, winni podlegają pociągnięciu do odpowiedzialności.

Warszawa, dn. 15 października 1919 r.

Dyrektor.

(—) *A. Hyżycki.*

73.

OKÓLNIK L. 10538/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Powołując się na rozporządzenie tutejsze z dn. 22 maja b. r. L. 4069, poleca się według załączonego przy niniejszem wzoru przedłożyć najpóźniej do 15 listopada b. r. daty, dotyczące planu zapotrzebowania spirytusu na I półrocze 1920 r. do różnych celów ze wskazaniem miejsc, z których spirytus ma być pobrany.

Przypomina się, że octownie pod względem zaopatrywania się w spirytus są przydzielone tutejszem zarządzeniem z dn. 10 września b. r. L. 8659 do drożdżowni: Binentala w Warszawie, Wrzodaka w Lublinie, Szereszewskiego i Spielfogla w Henrykowie i Arkuszewskiego w Pilicy, zaś likiernie do rektyfikacji: w Starej Wsi, Woli-Krysztoporskiej, Żadowie, Niechcicach i Garbowie (wykaz załączony do okólnika z dn. 7 października b. r. L. 9767).

Apteki i szpitale winne być przydzielane do rozlewni i tylko w wypadkach znacznej odległości od tych ostatnich mogą być zaopatrywane w spirytus z pobliskich monopolowych sklepów lub rektyfikacji, przyczem przydział dla tych zakładów z rektyfikacji należy wyznaczyć odrazu na przeciąg 3 miesięcy do pobrania: w styczniu, kwietniu, lipcu i październiku.

Przedsiębiorstwa wielkiego przemysłu, dla których mogą być przydatne niższe gatunki rektyfikatu winne być przydzielone do pobliskich rektyfikacji.

Poza omówionemi wyżej wypadkami wszystkie zakłady i osoby zainteresowane, a pobierające spirytus do własnych naczyń mają być kierowane wyłącznie do rozlewni.

Przydział spirytusu i wódki monopolowym sklepom i prywatnym zakładom ze sprzedażą trunków, a na-

stępnie sprzedaż odbywa się z zachowaniem warunków, wskazanych w zarządzeniach tutejszych z dnia 22 Maja i 16 Czerwca b. r. L. 4069 i 5123.

Przytem zauważa się, że wszelkie pozwolenia, wydane na pobór spirytusu w 1919 r., tracą moc swoją z dniem 31 Grudnia b. r. i dlatego osoby zainteresowane winny zawczasu postarać się o pozwolenie na pobór spirytusu w 1920 roku.

Warszawa, dn. 15 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

Miejsce zapotrzebowania spirytusu w pierwszym półroczu 1920 r.

Nr. porządkowy	WYSZCZEGÓLNIENIE	Litrów 100 stopniowych — Miesięcznie po	Litrów 100 stopniowych — Jednorazowo	Miejsce poboru spirytusu
	Apteki.			
1	.... aptek w Warszawie po 30 litrów na każdą, a więc dla wszystkich			
2	.... aptek w b. gubernialnych miastach, a także w Częstochowie i Łodzi po 25 litrów dla każdej, a więc dla wszystkich			
3	.... aptek w miastach powiatowych po 20 litrów dla każdej, a więc dla wszystkich . . .			
4	.... aptek w osadach po 15 litrów dla każdej, a więc dla wszystkich			
5	.... aptek wiejskich po 10 litrów dla każdej, a więc dla wszystkich			
	Szpitale i ambulatorja.			
1	.... szpitale w b. gubernialnych miastach po.......... litrów, a więc dla wszystkich . .			
2	.... szpitali w miastach powiatowych po .... litrów, a więc dla wszystkich . .			
	Inne potrzeby lecznicze.			
	Wskazać komu i ile.			
	Cele naukowe.			
	Wskazać komu i ile			
	Octownie.			
	Wskazać każdą oddzielnie (miejscowość i nazwisko właściciela) i wyznaczony przydział w 1919 r. . .			
	Duży przemysł.			
	Wskazać każdą fabrykę oddzielnie (miejscowość i nazwisko właściciela): fabryki politury, mebli giętych, eteru, wyrobów farmaceutycznych, kosmetyków i perfumerji i t. p.			
	Drobny przemysł.			
	Wskazać ogólną ilość fabrykantów każdej kategorji i potrzebną ilość spirytusu od.......... do.......... i przeciętnie miesięcznie dla ogółu każdej kategorji . .			
	Inne cele a także potrzeby wojska.			
	Wskazać jakie i ile			
	Likiernie.			
	Wskazać każdą oddzielnie i wyznaczony przydział w 1919 r.			
	Potrzeby domowe i do spożycia.			
	Wskazać monopolowe sklepy: każdy oddzielnie (miejscowość — ulica Nr. domu)			
	Wskazać ogólną ilość prywatnych handli — (przydział od.......... do.......... i przeciętnie) . .			
	Wskazać ogólną ilość restauracji — (przydział od .... do.......... i przeciętnie) . .			

74.

OKÓLNIK L. 10710/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Pomimo niejednokrotnych wskazówek co do książkowania i obrachunku obrotów spirytusu w rektyfikacjach zauważa się tutaj stale niedokładności, wywoływane wadliwym prowadzeniem odnośnych ksiąg i widocznie niedokładnych obliczaniem ilości spirytusu, oddawanego na aparat, czy też odbieranego do magazynu z odbieralników, czy wreszcie błędnego określania pozostałości w magazynie.

Zwraca się ponownie uwagę na niedokładności i poleca się udzielić podwładnym organom stosownych pouczeń.

Za podstawę obliczeń przyjmuje się ilość spirytusu, przyjętą do magazynu.

Nadwyżki przy obliczeniach rewizyjnych dowodzą bezwarunkowo albo mylnego zamagazynowania, albo nadużycia, które powinno być stwierdzone zaraz dochodzeniem.

O ile przy rewizjach pozostałość tego czy innego gatunku spirytusu w rektyfikacji nie odpowiada pozostałości książkowej (surówka, rektyfikat I, II, III gatunki i fuzle) któregokolwiek z gatunków, to okoliczność ta powodowana jest zwykle niedokładnym księgowaniem obrotów spirytusu przy rektyfikowaniu, co powinno być wyrównane przez odpowiednie ustosunkowanie właściwych pozycji księgi rektyfikacyjnej i magazynowych.

Żadne nadwyżki w produktach jednych, gdy w innych zauważą się ubytki, nie mogą mieć miejsca.

Nieumiejętne lub niedbałe prowadzenie księgi, rektyfikacyjnej i magazynowych nie może być tolerowane, winni mają być w każdym wypadku pociągani do odpowiedzialności, a urzędników nieumiejących uporządkować tego działu, powierzonego ich kontroli, należy zastąpić przez ludzi lepiej się orjentujących w swoich obowiązkach.

Warszawa, dn. 16 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

75.

OKÓLNIK L. 10996/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Na podstawie nadsyłanych tutaj odpisów ksiąg obrachunkowych browarów, których przedkładanie co miesiąc polecono rozporządzeniem z dn. 31 lipca 1919 r. L. 6951, prowadzi się w Dyrekcji Monopolu Spirytusowego kontrolę wpływów akcyzy od słodu, przerobionego w browarach na piwo. Na okoliczność tę należy zwrócić uwagę organów podwładnych i polecić im, by zapisy w księgach obrachunkowych prowadzone były z największą ścisłością, tak co do ilości przerobionego słodu, jak i akcyzy wpłaconej w danym miesiącu, bądź to za warki bieżące, bądź też za warki miesiąca ubiegłego, jak to ma miejsce w browarach położonych na terenie b. okupacji niemieckiej, gdzie akcyza od słodu płatna jest z dołu. Pozostałe z końcem miesiąca zaległości podatkowe lub nadpłaty należy również dokładnie uwidocznić.

Rzeczą panów inspektorów skarbowych jest czuwać nad tem, by akcyza od słodu wpłaconą była w pełnej kwocie, zgodnie z przedkładanemi oznajmieniami warek i by wpłaty uskutecznione były w terminie ustawowym, to jest w browarach, położonych na terenie b. okupacji austrjackiej zgóry przy wnoszeniu oznajmienia, zaś w browarach, położonych na terenie b. okupacji niemieckiej z dołu, najpóźniej do dn. 15-go następnego miesiąca.

Osobną uwagę skierować winny inspektoraty na wpłaty należytości patentowych od wyrobu piwa, zwłaszcza patentów dodatkowych, płatnych w miarę produkcji piwa.

Warszawa, dnia 25 października 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

76.

OKÓLNIK L. 10970/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Ze strony przedsiębiorców gorzelni dochodzą tu skargi na zbyt formalistyczne utrudnienia, robione tym przedsiębiorcom przy ich staraniach uruchomienia gorzelni.

Jak kilkakrotnie już podnoszono, jest dążeniem Zarządu skarbowego uczynić wszystko możliwe, by jaknajwiększa ilość gorzelni ruch rozpoczęła, by wyprodukować jaknajwiększą ilość spirytusu w legalnej drodze.

Wobec znanych trudności, na jakie napotyka uruchomienie przemysłu wogóle, a przemysłu gorzelniczego w szczególności, muszą być te wyjątkowe warunki, w jakich się obecnie Kraj znajduje, uwzględnione także przez Władze skarbowe.

Jako wytyczna przy czynnościach urzędowych sprawdzenia i uruchomienia gorzelni należy mieć właściwy cel kontroli skarbowej, zabezpieczenie dochodów Skarbu Państwa i zapobieżenie ewentualnym nadużyciom.

Pozatem, o ile stwierdzonem będzie, że dopełnienie pewnych przepisanych formalności jak: powtórny przemiar naczyń i rezerwoarów na litry, jeżeli są zachowane dowody przemiaru na wiadra, malowanie rur, dostarczenie wszelkich przepisanych druków (mimo, że przedsiębiorstwo gotowe jest zastąpić druki formularzami ręcznie rubrykowanymi) i t. p. nie może być spełnione, mimo dobrej woli przedsiębiorstwa z braku litrowych miar, materiału, sił roboczych lub innych wyjątkowych okoliczności, nie należy uruchomienia gorzelni uzależniać od bezzwłocznego dopełnienia formalności, lecz raczej przesunąć termin wykonania do odpowiedniej pory.

Ułatwienia takie musiałyby jednak odpaść w tym wypadku, gdyby bez ścisłego dopełnienia przepisanych formalności należyta kontrola gorzelni przeprowadzić się nie dała.

O powyższem należy bezzwłocznie uwiadomić podwładne inspektoraty, rzeczą zaś Pana Prezesa bę-

dzie w wątpliwych wypadkach, na podstawie otrzymanych sprawozdań, bezzwłocznie decydować, czy pewne ułatwienia mogą być dopuszczone.

Warszawa, dnia 25 października 1919 r.

Dyrektor:
(—) A. Hyżycki.

77.

OKÓLNIK L. 12907/19.

Do Inspektoratu Skarbowego dla podatków pośrednich w Piotrkowie.

(na odpisie Zarządom Skarbowym i Delegacjom Ministerstwa Skarbu).

Na sprawozdanie z dn. 26 listopada 1919 L. 3170 zawiadamia się, jak następuje:

Przy uruchomieniu gorzelń rolniczych, które przez dłuższy okres czasu były nieczynne i nieposiadają u siebie żadnego zapasu spirytusu, można w razie trudności w nabyciu spirytusu zezwolić na to, aby ilość jego, niezbędną dla pierwszego zalania zegara mierniczego, wypożyczono z innej gorzelni, z obowiązkiem zwrócenia jej w najbliższym czasie.

W wypadkach takich należy przestrzegać następującego postępowania:

1) na wypożyczenie spirytusu do celu, o którym wyżej mowa, wydane być musi upoważnienie pisemne ze strony tego Inspektoratu Skarbowego, w którego okręgu znajduje się gorzelnia wypożyczająca.

2) Na mocy powyższego upoważnienia, które dołączyć należy do aktów gorzelni, może być wydany spirytus jedynie w obecności organu Skarbowego. Ten ostatni spisuje odpowiedni protokół w 3 egzemplarzach, z których jeden pozostaje na miejscu, jako dowód książki magazynowej, drugi egzemplarz przesyła się gorzelni, która spirytus pobiera, trzeci egzemplarz przedkłada się Inspektorowi Skarbowemu.

3) Spirytus wypożyczony należy uwzględnić przy obliczaniu zapasów spirytusu w magazynie w obu gorzelniach, a mianowicie:

a) w gorzelni, która spirytus wydała, doliczać do faktycznego zapasu w magazynie ilość wydana i zanotowaną w protokóle tak długo, póki spirytus nie zostanie zwrócony.

b) w gorzelni, która spirytus pobrała, uwzględnić w chwili zwrotu spirytusu ubytek jego w magazynie, spowodowany wywozem ilości pożyczonej, którą się obecnie zwraca.

4) O zwrocie spirytusu do gorzelni wypożyczającej należy uczynić bezzwłocznie odpowiednią wzmiankę w obu protokółach (ust. 2), prócz tego donieść o fakcie Inspektoratowi Skarbowemu z powołaniem się na daty protokółu.

Po ukończeniu pędzenia spirytusu w Kampanji gorzelniczej wybrana ilość spirytusu z zegara ma zostać oddaną do magazynu.

Warszawa, dn. 3/XII 1919 r.

Dyrektor:
(—) A. Hyżycki.

78.

OKÓLNIK L. 12658/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

W sprawie kontroli i zwolnienia od opłat monopolowych olejków fuzlowych, zarządza się co następuje:

1) Olejki fuzlowe, otrzymywane jako produkt uboczny w gorzelniach i w rafinerjach spirytusu, mogą być zwolnione od opłaty monopolowej i puszczone w wolny obieg handlowy, o ile odpowiadają następującym warunkom:

a) powinny być przezroczyste;

b) zawartość w nich wyskoku powinna być nie mniejszą od 85° Tr. przy + 12° R.

c) przy skłóceniu równych objętości olejków i wody o ciepłocie około + 15° R., zmniejszenie objętości olejków nie powinno przenosić 20%

d) przy skłóceniu 100 ctm.³ olejków z 5 ctm.³ wody o ciepłocie około + 15° R., olejek powinien mętnieć.

i e) mięszanina równych objętości olejków z rozcieńczonym kwasem siarkowym (jedna część kwasu o ciężarze gatunkowym 1.84 na jedną część wody) powinna stanowić ciecz jednolitą.

2) Zwolnienie olejków fuzlowych nastąpić może na skutek podania wniesionego przez osobę zainteresowaną do Dyrekcji Monopolu Spirytusowego za pośrednictwem miejscowej Władzy skarbowej; w podaniu tym należy wymienić ilość olejków, która ma być bez opłaty wydana.

3) Na podstawie otrzymanego z Dyrekcji Monopolu Spirytusowego zezwolenia, miejscowa Władza Skarbowa zarządzi wydanie olejków, które mogą być bądź natychmiast wywiezione z zakładu, lub też czasowo przed wywiezieniem przechowywane na miejscu w naczyniach urzędowo zamkniętych;

4) Osoby, które na zwolnienie olejków od opłaty monopolowej otrzymały stosowne zezwolenie, mogą poddać fakowe zabiegom koniecznym dla doprowadzenia ich do stanu przepisanego w ustępie pierwszym.

5) Ulegające zwolnieniu olejki fuzlowe wliczają się do ogólnej ilości odpadków, jaka jest dopuszczalna przy rektyfikowaniu spirytusu.

6) Przy zwolnieniu olejków spisuje się protokół w czterech egzemplarzach, z których jeden pozostaje jako dowód zwolnienia na miejscu, drugi wydaje się odbiorcy, trzeci odsyła się do Inspektoratu, a czwarty do Zarządu Skarbowego, względnie do Ministerstwa Skarbu.

7) Zwolnione olejki, przechowywane czasowo w urzędowo zamkniętych naczyniach, mogą być wydane z zakładu tylko w obecności organu skarbowego.

8) Olejki wydane na mocy przepisów niniejszych stają się przedmiotem wolnego obrotu i w dalszym ciągu kontroli urzędów skarbowych nie podlegają.

Warszawa, dnia 24 listopada 1919 r.

Dyrektor:
(—) A. Hyżycki.

79.

OKÓLNIK L. 12642/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Celem zapobieżenia, by pod pozorną postacią wyrobów kosmetycznych nie puszczano w obieg handlowy płynów alkoholowych, nadających się do picia, poleca się przestrzegać przy badaniu wyrobów kosmetycznych następujących wskazówek:

1) Moc wody kolońskiej, perfum i tym podobnych wyrobów przygotowanych na spirytusie nie powinna być niższą od 60°, podług Trallesa, a przy skłóceniu z równą objętością wody winno się otrzymywać mętny płyn mlecznego koloru.

2) Materjały fryzjerskie, bielidła płynne i tym podobne wyroby, które nadają się do użytku tylko przy słabszej zawartości alkoholu, mogą posiadać moc poniżej 60° Tr.

3) Za ogólne cechy, właściwe wyrobom kosmetycznym należy uważać: zapach szczególny, smak nieprzyjemny i zawartość domieszek, które nie dają się pogodzić z wyrobem wódki, np. mydła, gliceryny, ciał stałych i t. p.

4) W wypadkach, kiedy wzrokiem, powonieniem i smakiem nie można napewno określić charakteru badanych wyrobów, należy je odesłać dla zbadania do pracowni chemicznej.

W razie stwierdzenia, że pod postacią wyrobu kosmetycznego sprzedano nadający się do picia płyn alkoholowy, należy ten ostatni zatrzymać i wdrożyć odpowiednie dochodzenie.

Warszawa, dn. 24 listopada 1919 r.

Dyrektor:
(—) *A. Hyżycki.*

80.

OKÓLNIK L. 11132/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Po myśli tutejszego rozporządzenia z dn. 15 b. m. Nr. 10538 przedsiębiorstwom, dla których mogą być przydatne niższe gatunki rektyfikatu, winne być przydzielane te ostatnie.

Niniejszem poleca się przy wydawaniu niższych gatunków przedewszystkiem wyzbywać się 3-go gatunku a gdyby tenże był dla odbiorcy za słaby, należy takowy wzmacniać odpowiednią ilością 2-go gatunku

Zauważa się: 1) że ilość 3-go gatunku, która ma się pobrać do żądanej mieszaniny, określa się z równania. $X = \frac{a(d-b)}{d-c}$, w którem X oznacza ilość litrów 3-go gatunku, a — ilość litrów mieszaniny, b — moc tej ostatniej, c — moc 3-go gatunku, d — moc 2-go gatunku, 2) że ilość 2-go gatunku będzie się równać różnicy między ilością mieszaniny i ilością określoną już 3-go gatunku.

Przykład: Odbiorcy należy wydać 60 litrów niższych gatunków o mocy 90°, zaś posiadany w składzie 3-ci gatunek ma moc 82°, a 2-gi gat. 95°. Zamieniając znaki równania odpowiedniemi liczbami przykładu, otrzymamy: $X = \frac{60\ (95-90)}{95-82} = 23{,}07$ litra; drugi gatunek wyniesie 36,93 litra (60 — 23,07).

Ponadto poleca się bezzwłocznie donieść, jakiej mocy jest 3-ci i 2-gi gatunek w poszczególnych rektyfikacjach i składach, znajdujących się na obszarze Delegacji (Zarządu).

Warszawa, dn. 29 października 1919 r.

Dyrektor:
(—) *A. Hyzycki.*

81.

OKÓLNIK L. 12063/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Min. Skarbu.

Przy przeglądzie nadsyłanych tutaj odpisów ksiąg i t. p., nasuwają się następujące uwagi, które podaje się do wiadomości Zarządu (Delegacji), jako dyrektywy na przyszłość:

1. Kontrola browarów, gorzelni i wogóle przedsiębiorstw, mających związek z monopolem spirytusowym, powinna być celowa, to znaczy kierowana wyłącznie istotną potrzebą. Przedsiębranie zbyt częstych rewizji, zwłaszcza w gorzelniach nieczynnych, nieposiadających żadnego zapasu spirytusu, naraża Skarb Państwa na niepotrzebne wydatki, a nadto odciąga organa skarbowe od wypełnienia zadań właściwych. Z powyższego nie wynika bynajmniej by w poszczególnych wypadkach, zwłaszcza w razie uzasadnionego podejrzenia, nie przeprowadzić kontroli tak często, jak to wydaje się być wskazanem. W tym względzie należną miarę dyktować powinny z jednej strony poczucie odpowiedzialności za powierzone sobie przedmioty kontroli, z drugiej zaś strony sumienny wzgląd na ograniczenie wydatków skarbowych.

2. Przy wydawaniu spirytusu osobom prywatnym za zwrotem ceny kupna należy wydawać dokładnie pełną ilość litrów spirytusu, która odpowiada wpłaconej przez odbiorcę kwocie podług kwitu kasowego. Ponieważ wydawany spirytus posiada różną moc, przeto przy przeliczeniu, ile jego litrów wypada na opłaconą ilość alkoholu bezwodnego, powstaną ułamki litra. Ułamki te należy wydać kupującemu dokładnie w naturze. Jeżeli odwrotnie przeliczymy teraz ilość litrów spirytusu, którą wydajemy, na ilość litrów bezwodnego alkoholu, powstanie wskutek nieuniknionych niedokładności rachunku bardzo nieznaczna różnica w postaci bardzo drobnego ułamka, którego przy księgowaniu nie należy wcale uwzględniać, t. j. wpisywać na rozchód w książce magazynowej, tylko pełną ilość litrów bezwodnego alkoholu, za którą odbiorca wpłacił należytość.

Poniższe przykłady praktyczne wyjaśnią dokładnie, jak należy postąpić:

a) w d a t e k s p i r y t u s u n a o b j ę t o ś ć:

Zgłasza się odbiorca z kwitem kasowym na uiszczoną należytość za 100 litrów bezwodnego alkoholu (160 stopni hektolitrowych). Wydaje mu się spirytus, który po odstopniowaniu spirytusomierzem i redukcji za pomocą tabl. I. okazuje moc prawdziwą 96.1%.

Z a d a n i e: ile litrów spirytusu o mocy 96.1% odpowiada 100 litrom bezwodnego alkoholu?

w 100 litrach spirytusu wydawanego (płynu) znajduje się 96.1 litr. alkoholu bezwodnego;

w X litr. spirytusu wydawanego (płynu) znajduje się 100 litr. alkoholu bezwodnego.

$$X = \frac{100 \times 100}{96.1} = 104.058 \text{ litrów.}$$

Odpowiedź: wydać 104.058 litrów spirytusu o mocy 96.1%.

Zapisać na rozchód równo 100 litr. bezwodnego alkoholu, mimo, że 104.058 × 96.1 = 999..99738 (różnica wynosi mniej, niż 3 tysiączne części litra).

b) wydatek sirytusu na wagę:

Odbiorca, jak wyżej okazuje kwit na 100 litr. bezwodnego alkoholu; spirytus wydawany ma moc 96.1%.

Z tablicy wagowej Nr. III, str. 48 wynika, że przy mocy 96.1%, taka ilość spirytusu, która zawiera w sobie 94.85 litrów bezwodnego alkoholu, waży 80 klg. Ponieważ wydać mamy całe 100 litrów bezwodnego alkoholu, przeto brakuje nam jeszcze 100 mniej 96.85 = 5.15 litrów bezwodnego alkoholu.

Z tabliczki bocznej na tej samej stronie (48) wynika, że 5.13 litr. bezwodnego alkoholu zawarte jest w 4.3 klg. spirytusu o mocy 96.1%. A zatem: wydać należy 80 + 4.3 = 84.3 klg. spirytusu.

W książce magazynowej wpisać na rozchód równo 100 litr. bezwodnego alkoholu, mimo, że 84.3 klg. spirytusu o mocy 96.1% nie odpowiada matematycznie ściśle 100 litrom bezwodnego alkoholu różnica jednak stanowi nadzwyczaj mały ułamek.

3. Sposób książkowania, opisany w ustępie 2 nie odnosi się do wydawania transportów niepłatnych (np.: do rektyfikacji, rozlewni i t. p.), gdzie książkuje się z dokładnością do jednej setnej litra alkoholu bezwodnego (rozp. 31 lipca 1919 r. L. 6928); w przewozowych świadectwach wykazywać należy wyłącznie stopnie hektolitrowe (litry bezwodnego alkoholu)

4. Skonstatowane przy badaniu zapasów spirytusu w magazynach zaniki należy wpisywać każdorazowo na rozchód, natomiast ewentualne nadwyżki w ilości mniej 1 litra uwidaczniać jedynie w tekście wyniku rewizji, wpisywanym przez całą szerokość książki nie wpisując ich bynajmniej na przychód, np.: nadwyżki okazało się 12.48 litrów bezwodnego alkoholu, a więc na przychód zapisać tylko 12 pełnych litrów. Nadwyżki bowiem nie powinny w zasadzie wcale istnieć i o ile nie zachodzi wypadek nadużycia, pochodzą one wyłącznie z niedokładności pomiarów objętości, wagi, lub mocy. ((rozp. 31 lipca i 16 października 1919 r. L. 6928 — 10710).

5. Organa skarbowe, rewidujące gorzelnie i t. p winny wpisywać rezultat rewizji przez całą szerokość książki: sporządzanie zaś osobnych protokółów, zestawień i t. p. zupełnie zbyteczne. Wyjątek stanowi oczywiście roczny obrachunek, który ujęty być musi osobnym, szczegółowym protokółem, a także sporządzanie oddzielnych, miesięcznych i innych wykazów, wymaganych odnośnemi rozporządzeniami.

Warszawa, dn. 14 listopada 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

82.

OKÓLNIK L. 12323/19.

Instrukcja w przedmiocie obrotu opasek (banderol) wódczanych i drożdżowych.

1) Państwowe Biuro Druków Wartościowych, jako główna składnica wszelkich znaków podarkowych, wydawać będzie opaski (banderole) wódczane i drożdżowe, wyłącznie Kasom Państwowym (powiatowym, oraz Kasom Zarządów Skarbowych).

2) Kasy Państwowe otrzymywać będą opaski (banderole) z Państwowego Biura Druków Wartościowych na piśmienne zamówienia, w których ilość opasek (banderol) ma być wyszczególniona liczbowo i słownie.

3) Zamówienia daje się na taką ilość opasek (banderol), aby Państwowe Biuro Druków Wartościowych, mogło dostarczyć całą zamówioną ilość bez cięcia pojedynczych arkuszy, na których opaski są tłoczone.

4) Na otrzymane zamówienie Państwowe Biuro Druków Wartościowych wysyła opaski (banderole) z jednoczesnym zawiadomieniem o tem odnośnej Kasy wedle dotychczasowego wzoru, a Kasa po otrzymaniu przesyłki takową odpowiednio potwierdzi.

5) Kasy zamawiać będą opaski (banderole) w takiej ilości, by zapas tychże pokrywał nie więcej, niż trzechmiesięczne zapotrzebowanie, przyczem jest pożądane, by Kasy nie doprowadzały do niepotrzebnego gromadzenia u siebie zapasu opasek (banderol), gdyż tylko w ten sposób Państwowe Biuro Druków Wartościowych zdoła ocenić, czy i o ile zapas opasek (banderol) jest już na wyczerpaniu, oraz czy i kiedy wypadnie przystąpić do sporządzenia nowego nakładu, o czem decyduje samo Państwowe Biuro Druków Wartościowych. Ze względu na możliwość jakich go gromadzenia u siebie zapasu opasek (banderol), stwowe Biuro Druków Wartościowych zawiadamia Dyrekcję Monopolu Spirytusowego o zamiarze sporządzenia nowego nakładu opasek (banderol)

6) Wydawanie opasek (banderol) w Kasach odbywać się będzie tylko za gotówkę: a) osobom urzędowym, na mocy pisma urzędowego i b) osobom prywatnym, na mocy stosownych zaświadczeń miejscowej władzy skarbowej (Inspektorat). Kasa zwraca przedłożone zaświadczenia, oznaczając na nich ilość wydanych banderol i pobranej opłaty, zaś odbiorca pozostawia Kasie pokwitowanie z oznaczeniem ilości otrzymanych banderol i zapłaconej należności.

7) Kasy w pierwszych dniach każdego miesiąca winny podać Państwowemu Biuru Druków Wartościowych sumę przychodu i rozchodu w ciągu ubiegłego miesiąca i pozostałość opasek (banderol) na pierwszy dzień następnego miesiąca.

8) Kontrola przy użytkowaniu opasek (banderol) w fabrykach drożdży prasowanych i wyrobów wódczanych, wskazana w tutejszem rozporządzeniu z dnia 15 października 1919 r., L. 9941/19.

9) W sprawie zamówienia i kontroli obrotu banderolami dla importowanych wyrobów wódczanych i drożdży prasowanych czyni zarządzenia Sekcja Celna Ministerstwa Skarbu.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

(Ciąg dalszy str. 85).

Zarządom Skarbowym i Delegacjom Min. Skarbu do wiadomości, bezzwłocznego doręczenia odpisów wszystkim Kasom i zastosowania się.

Warszawa, dn. 2 grudnia 1919 r.

Dyrektor:
(—) *A. Hyżycki.*

83.

OKÓLNIK L. 12492/19.

Do Polskiego Zrzeszenia Dystylatorów w Warszawie.
(na odpisie do Zarządów Skarbowych i Delegacji Min. Skarbu)

Na podanie Panów z dn. 18 b. m., w sprawie rzekomych trudności, powstających przy stosowaniu § 10 „przepisów tymczasowych" z dn. 14 marca 1919 r., zauważa się:

Przy należytem przestrzeganiu dat, podanych w deklaracji na wyrób wódek, w szczególności dat odnoszących się do ilości i mocy wódek, poważniejsze nadwyżki produkcji nie mogą mieć miejsca. Przytoczony w podaniu Panów przykład świadczy o tem, że fabrykanci wódek uważają dopuszczalny niedolew i odchylenie do ½° Tr. od mocy deklarowanej, jako przywilej, który wolno im każdym razem wykorzystać w całości. W rzeczywistości różnice te pomyślane są jedynie jako m a k s y m a l n e ewentualności, które w poszczególnych wypadkach powstać mogą wskutek niedokładności instrumentów mierniczych i t. p. Różnice te, które oczywiście nie będą zachodziły stale i nie w ich maksymalnej wysokości, wyrównywane będą, prawdopodobnie, nieuniknionemi stratami przy wyrobie i rozlewie do flaszek (jak np. stłuczenie flaszek napełnionych).

Gdyby jednakże prowadzono robotę tak starannie i ostrożnie, że nie byłoby żadnych strat, a wskutek różnicy przy rozlewie i stopniowości powstałyby nadwyżki, należy spisać akt w 3-ech egzemplarzach ze wskazaniem odnośnych okoliczności (jeden egz. pozostaje na miejscu, drugi dla Inspektoratu, a trzeci dla Delegacji), na mocy tego aktu wpisać nadwyżki do książki Nr. 3, oddzielną pozycją, poczem przy następnej deklaracji zgłosić do wyrobu.

Co się tyczy t. zw. morsów, t. j. soków i t. p., produkowanych bądź w samej fabryce, bądź też sprowadzanych z innych źródeł, należy poddawać je badaniu i odpowiednio do tego spisywać protokól w 3-ech egzemplarzach (jak powyżej) z dołączeniem do niego dowodów przewozowych, skonstatowaną zaś w morsach ilość alkoholu zapisywać na przychód do książki Nr. 2, poczem przy użyciu go do wyrobu wódek wykazać w deklaracji.

Warszawa, dn. 24 listopada 1919 r.

Dyrektor.
(—) *A. Hyżycki.*

84.

OKÓLNIK L. 11191/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Min. Skarbu.

W ślad tutejszego okólnika z dnia 26/7 1919 r., L. 6758, podaje się do zastosowania poniższe wskazówki:

1. W rozporządzeniu Dyrekcji Monopolu Spirytusowego z dnia 10 czerwca 1919 r., L. 4761, wskazany jest porządek, jakiego należy przestrzegać przy wydawaniu n o w y c h koncesji na wyszynk i sprzedaż trunków, bacząc, aby jedna restauracja z wyszynkiem różnych gatunków napojów alkoholowych, (wyroby wódczane, piwo, miód, wino) wypadała mniej więcej na 5 000 mieszkańców w miastach, a na 10 000 mieszkańców poza obrębem miast. Ograniczenie to nie dotyczy istniejących restauracji, których właścicielom, było wydane już poprzednio pozwolenie na sprzedaż wszystkich trunków, ani też tych restauracji, które uzyskały prawo wyszynku wyłącznie piwa, miodu i wina, lub też czynią starania o uzyskanie prawa takiego wyszynku.

Tembardziej zaś nie dotyczy to restauracji, które nie posiadają pozwoleń na sprzedaż jakichkolwiek bądź trunków.

2. Wobec tego, że za czasów okupacji udzielone były zezwolenia na sprzedaż i wyszynk trunków w wielu wypadkach osobom, zgoła nie zasługującym na zaufanie i prowadzącym swój proceder ze szkodą dla interesów społecznych i skarbowych i że liczba tych zakładów w wielu miejscowościach przekracza istotną potrzebę, poleciła Dyrekcja Monopolu Spirytusowego rozporządzeniem z dnia 26 lipca b. r., L. 6758, zbadać stan rzeczy i po porozumieniu się z odnośnemi władzami samorządnemi, dążyć do uporządkowania sprzedaży trunków.

3. Prawo wyszynku i sprzedaży trunków ma być zachowane, aż do odwołania, wszystkim tym osobom, którym zostały wydane odnośne pozwolenia, tak przez władze polskie, jako też i przez okupantów, za wyjątkiem tylko tych osób, które wykazały się niegodnemi zaufania i prowadzą swoje przedsiębiorstwa ze szkoda dla interesów społecznych i skarbowych, a którym wydane pozwolenia na wyszynk i sprzedaż trunków należy cofnąć.

Takie cofnięcie pozwoleń powinno być jednak usprawiedliwione; dostatecznie stwierdzonemi przekroczenimi, czy też uchylaniami się od przestrzegania wydanych przepisów i rozporządzeń, jakich się dopuścił przedsiębiorca.

4. Cofnięcie pozwolenia na sprzedaż trunków nie może pociągnąć i zamknięcia samego przedsiębiorstwa. Zamknięcie przedsiębiorstwa może nastąpić albo na mocy decyzji sądów, albo też postanowienia władzy politycznej.

5. W tych miejscowościach, w których ilość zakładów ze sprzedażą i wyszynkiem trunków przekracza wprawdzie istotną potrzebę, lecz wszyscy przedsiębiorcy prowadzą swoje zakłady bez zarzutu, należy i nadal ilość tę zachować i tylko, w razie gdyby ktokolwiekbądź z nich zwinął swoje przedsiębiorstwo, należy prawa sprzedaży trunków nowej osobie nie udzielać.

Warszawa, dn. 30 października 1919 r.

Dyrektor:
(—) *A. Hyżycki.*

85.

OKÓLNIK L. 11046/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Min. Skarbu.

Sekcja IV (opłat stemplowych) Ministerstwa Skarbu udzieliła następujących wyjaśnień, co do na-

leżytości stemplowych za podania o udzielenie koncesji:

1) Podania koncesjonarjuszy o wydanie świadectwa na opłatę patentowo-akcyzową są w myśl p. 10 art. 6 Dekretu z 7/II 1919 r., dz. pr. Nr. 14, poz. 145 wolne od opłaty stemplowej, gdyż zawierają dane celem dokonania wymiaru lub poboru danin publicznych;

2) Akty koncesyjne są również wolne od opłaty stemplowej na zasadzie p. 1 art. 34 powołanego Dekretu, jako świadectwa wydane wskutek podania; natomiast podlegają odnośne podania wnoszone do urzędów, znajdujących się na obszarze b. okupacji austrjacko-węgierskiej, jako wymagające dla załatwienia oględzin na miejscu, opłacie stemplowej w kwocie 17 K. 50 h., od pierwszego arkusza i 3 K 50 h. od każdego następnego arkusza (art. 11, 14 i 20 tegoż samego Dekretu), a załaczniki do tych podań opłacie w kwocie 1 K. 70 h. od każdego arkusza (art 16 i 20 Dekretu).

Do powyższego wyjaśnienia Sekcji IV należy ściśle się stosować.

Warszawa, dn. 9 listopada 1919 r.

Dyrektor:
(—) *A. Hyżycki.*

86.

OKÓLNIK L. 12407/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Min. Skarbu.

Z przedkładanych tu do decyzji rekursów (zażaleń) przeciw odmówieniu, wzgl. cofnięciu, koncesji na handel lub wyszynk napojów alkoholowych, okazuje się, że postępowanie Delegacji, wzgl. Zarządów Skarbowych, tak przy odmawianiu udzielania, wzgl. odbierania koncesji, jak i przy przedkładaniu rekursów (zażaleń) w powyższych sprawach nie jest jednolite i formalne.

Dla wprowadzenia na przyszłość jednolitego postępowania pod tym względem i dla uniknięcia niepotrzebnej korespondencji, celem uzupełnienia tychże spraw należy przestrzegać ściśle następujących wskazówek:

1) Jak to z § 19 ust. c) Tymczas. Statutu organizacyjnego Dyrekcji Monopolu Spirytusowego, zatwierdzonego przez P. Ministra Skarbu dn. 25/2 1919 roku, oraz z tut. okólnika z dn. 9/4 1919 r., L. 2526 wynika, udzielenie koncesji na handel lub wyszynk napojów alkoholowych, a więc także i odmawianie, względnie odbieranie, tychże koncesji należy do kompetencji Delegacji Ministerstwa Skarbu, wzgl. Zarządów Skarbowych.

Odmówienie udzielenia koncesji, wzgl. odebranie, tejże, ma być uskutecznione na podstawie odnośnych aktów (jak np. prośba strony, wniosek władzy, akta dochodzeń, opinja władz rządowych lub autonomicznych i t. p.), za pomocą wygotowania przez Delegację Ministerstwa Skarbu, wzgl. Zarządu Skarbowego, krótkiego formalnego orzeczenia urzędowego.

2) Czystopis tegoż orzeczenia należy doręczyć interesowanemu w razie potrzeby, w drodze właściwego Inspektoratu Skarbowego—za potwierdzeniem odbioru (recepisem), które ma być zwrócone niezwłocznie właściwej Delegacji (Zarządowi Skarbowemu) i przyklejone do referatu odnośnego orzeczenia

3) Wniesiony ewentualnie przeciw takiemu orzeczeniu rekurs (zażalenie) należy zaraz przeprowadzić przez Dziennik (zaprotokółować) i po sprawdzeniu, czy opłata stemplowa została należycie zapłaconą, przedłożyć tu do dni 14, odrębnym sprawozdaniem przy postawieniu uzasadnionego wniosku i dołączyć do sprawy:

a) pierwotną prośbę strony z załącznikami,

b) wszystkie akta przeprowadzonych dochodzeń, uporządkowane chronologicznie, na podstawie których wydano zarekurowane orzeczenie,

c) referat zaczepionego orzeczenia wraz z dowodem doręczenia go interesowanemu, wreszcie także;—

d) i inne akta, jeśli danej sprawy dotyczą.

Warszawa, dn. 20 listopada 1919 r.

Dyrektor.
(—) *A. Hyżycki.*

87.

OKÓLNIK L. 12647/19.

Do Zarządu Skarbowego m. st. Warszawy.

(na odpisie do Zarządów Skarbowych i Delegacji Min. Skarbu).

Na tamt. zapytanie z 18/XI 1919, L. 18122 w sprawie przepisania koncesji Stanisławy Milanowskiej na Leonarda Roratowskiego, oraz z dnia 20/XI 1919, L. 18145, w sprawie przepisania koncesji Wilhelma Majle na Włodzimierza Zawadę, wyjaśnia się następująco:

Według art. 575 ros. ust. akcyz. pozwolenie na sprzedaż trunków wydawane było przez władze akcyzowe pewnej określonej osobie i nie mogło być odstąpione osobie innej bez zezwolenia władzy, która pozwolenie to wydała. W razie wykrycia takiego odstąpienia, pozwolenie to winno być odebrane z rozporządzenia zarządzającego akcyzą.

Według art. 576 tejże ustawy pozwolenia te, wydawane osobom prywatnym, były ważne na lat trzy.

Z treści przytoczonych artykułów ros. ust. akc. wynika niezbicie że:

1) pozwolenie na sprzedaż trunków, skoro raz zostało wydane w przepisany sposób pewnej osobie, było uprawnieniem ściśle osobistem tejże oznaczonej osoby i niewolno jej było odstępować go innej osobie bez zezwolenia władzy, a to pod rygorem odebrania udzielonego pozwolenia;

2) udzielone pozwolenie miało ważność tylko na przeciąg lat trzech, czyli że pozwolenie to— o ile nie zostało w odpowiednim czasie przez władzę jakiegokolwiek bądź powodu odnowione — gasło samo przez się z upływem tego czasokresu.

Z powyższego, oraz ogólnej zasady prawnej, że „nikt nie może odstąpić drugiemu więcej praw, aniżeli ich sam posiada", wynika, że odstąpienie pozwolenia innej osobie (za zezwoleniem władzy akc.) mogło być dokonane tylko w trzechletnim okresie ważności samego pozwolenia i mogło mieć skutek

prawny tylko do końca tego czasokresu, na jaki pozwolenie to było jeszcze ważne.

Odstąpienie pozwolenia bez uprzedniego zezwolenia władzy było wogóle nieważne.

Takie są zasady prawne ros. ustawodawstwa akcyzowego w omawianej kwestji, do których stosowano się w ówczesnej praktyce.

Zachodzi pytanie, czy o ile powyższe przepisy prawne ust. ros. zostały przez okupantów na obszarach Polski, przez nich administrowanych, zmienione lub uchylone?

Otóż w tej kwestji wydane zostały przez b. okupantów:

a) dla obszarów b. okupacji niemieckiej ustawa okowiciana z 10/X 1915, L. 13 (dz. rozp. dla Jen. Gub. Warsz. Nr. 5) i postanowienia wykonawcze do tejże ustawy z 4/XII 1915 (dz. rozp. Nr. 18)

b) dla obszarów b. okupacji austr. - węg., rozp. Nacz. Wodza armji z 22/4 1916 Nr. 55. (dz. rozp c. i k. Zarz. Wojsk w Polsce, Część XIX).

Z obu, co dopiero powołanych ustaw, jako też rozporządzenia policyjnego z 29/12 1915 (o obrocie napojami alkoholowymi) wynika niewątpliwie, że do prowadzenia handlu napojów alkoholowych wymagane było specjalne pozwolenie władzy, i że pozwolenie to było uprawnieniem ściśle osobistem tej osoby, której zostało nadane, zatem jako takie nie mogło być wogóle innej osobie odstępowane. Ustawodawstwo okupacyjne było przeto pod tym względem surowsze od ustawodawstwa rosyjskiego, które dozwalało na odstępowanie pozwolenia za zezwoleniem władzy.

Co do czasu trwania ważności udzielonego pozwolenia, to:

a) z ustawy okowicianej i postanowień wykonawczych do tejże, jako też powołanego wyżej rozporządz. policyjnego z 29/XII 1915 (wydanych dla b. okupacji niem.) wynika, że pozwolenie to było ważne na 1 rok z tem jednak zastrzeżeniem, że mogło być ono każdej chwili odwołane, natomiast

b) z rozp. Naczeln. Wodza armji z 22/4 1916 Nr. 55/16 (wydanego dla b. okupacji austr. - węg.) wynika, że pozwolenie to zwane „koncesją" było stałe, (miało nawet ważność dla pozostałej wdowy koncesjonarjusza, względnie jego małoletnich spadkobierców), jednakże z zastrzeżeniem, że mogło być również każdej chwili odwołane, a w niektórych wypadkach, w tejże ustawie przewidzianych, musiało być nawet cofnięte. Wydzierżawianie pozwolenia było również niedozwolone.

Takie były zasady ustawodawstwa okupantów w omawianej kwestji.

Ponieważ rozporządzenia okupantów zostały utrzymane nadal w mocy rozporządzeniem Ministra Skarbu z 12/II 1918 (ogłoszonem w Monitorze Polskim z 16/II 1918 Nr. 205, tudzież w Dzienniku Urzęd. Ministerstwa Skarbu z 31/I 1919, pod poz. 2 i 3) przeto przy rozstrzyganiu kwestji odstępowania omawianych pozwoleń (koncesji), które niejednokrotnie już przez sam upływ czasu dawno swą ważność utraciły — należy stosować ściśle powołane rozporządzenia.

Okoliczność, iż ktoś posiada nabyte od osób trzecich dokumenty pozwalające na wyszynk lub handel napojów alkoholowych i na tej podstawie żąda od polskich władz skarbowych nadania koncesji, nie może przesądzać sprawy na korzyść posiadacza takich dokumentów, gdyż ważność nabycia a właściwie dopuszczalność nabycia odnośnego pozwolenia czy koncesji musi być w każdym poszczególnym wypadku, oceniona podług przepisów ustawowych, obowiązujących na danym obszarze. Do tego powołane zaś są Delegacje Ministerswa Skarbu, względnie Zarządy Skarbowe.

O ile przeto Policja Państwowa, Starostwa lub władze autonomiczne w swoich opinjach, wydawanych na stosowne zapytanie władz skarbowych, dotykają kwestji ważności lub dopuszczalności odstępowania omawianych koncesji, to przekraczają już one swoją kompetencję urzędową, o ile natomiast opinje tych władz dotyczą kwestji, czy proszącemu należy udzielić koncesji ze względu na jego osobiste kwalifikacje, potrzebę lokalną, zdatność lokalu i t. p. to opinje te winny być przez władze skarbowe w myśl tut. okólników z 9/4 1919, L. 2526 i z 10/6 1919, L. 4761, przy wydawaniu decyzji uwzględniane.

W razie zasadniczej różnicy zapatrywań należy sprawę skierować do Ministerstwa Skarbu. — O niniejszem zawiadamia się równocześnie Policję Państwową w Warszawie, za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

Warszawa, dn. 2 grudnia 1919 r.

Dyrektor:
(—) *A. Hyżycki.*

88.

OKÓLNIK L. 13012/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Min. Skarbu.

Celem skuteczniejszej kontroli obrotów trunków monopolowych w miejscach sprzedaży, oraz zapobiegania paskarstwu, poleciły Zarządy Skarbowe i Delegacje Ministerstwa Skarbu prowadzić w odnośnych zakładach książki kontrolne.

Załączając przy niniejszem wzór takiej książki, wprowadzony w okręgu Delegacji Płockiej poleca się dla ujednostajnienia odnośnych zarządzeń wykorzystać ten wzór, jako celowy tak do treści, jak i co do formy.

Warszawa, dn. 4 grudnia 1919 r.

Dyrektor.
(—) *A. Hyżycki.*

Data otrzymania wódek			№№ świadectw przewozowych	ZAPISANO NA PRZYCHÓD									UWAGI
				Spirytusu			Wódek monopolowych			Słodkich wódek, araku, rumu, likieru i koniaku			
dzień	miesiąc	rok		litr	litr	ogólna ilość w litrach	litr	litr	ogólna ilość w litrach	litr	litr	ogólna ilość w litrach	

89.

OKÓLNIK L. 12883/19.

Do Zarządu Skarbowego na okręg miasta Warszawy.
(na odpisie Zarządom Skarbowym i Delegacjom Min. Skarbu).

Na sprawozdanie z dnia 28 listopada 1919, L. 28901/III wyjaśnia się, iż same handle win bez sprzedaży innych trunków, nie należy uważać wyłącznie jako pozostałości po okupantach, gdyż handle takie przewidziane są i w rosyjskiej ustawie akcyzowej.

Wedle taryfy opłat patentowych, wydanej w dodatku I do uwagi I, artykułu 112 ros. ustawy akcyzowej rozróżniano handle win rosyjskich, a więc win Krajowych (poz. 28), — od handlu win obcokrajowych (poz. 29).

Z dniem powstania Państw Polskiego, które nie produkuje u siebie wina, lecz importuje je z zagranicy, uważać należy wina rosyjskie tak samo za obcokrajowe, jak i wina importowane z innych Krajów.

Wobec tego od handlu win należy pobierać przewidziane w punkcie 29 taryfy patentowej (dodatek I do uwagi I, art. 112 ust. akc.) — a w tut. okólniku z dnia 14 czerwca 1919, L. 4685 określone należytości patentowe, które wynoszą w miejscowościach I klasy (Warszawa, Praga, Łódź) 324 Mk., w miejscowościach II klasy — 108 Mk., a w miejscowościach III klasy 54 Mk. dla handlu wina, jaki na mocy art. 583, ust. akc. ros. prowadzić można wyłącznie w naczyniach zamkniętych bez prawa spożycia w lokalu przedsiębiorstwa.

Jeżeli zaś handel win posiada pozwolenie na sprzedaż trunków na miejscu do wypicia (art. 574, ust. akc. ros. i §§ 9 i 10 Post. wyk. do ustawy okowicianej Dz. rozp. Nr. 18), to dodatkowo opłaca w miejscowościach I klasy = 756 Mk., II kl. = 540 Mk., a III klasy = 162 Mk.

O ile takie handle były koncesjonowane przez okupantów, a nie zachodzą żadne przeszkody, wykluczające ich posiadaczy od dzierżenia koncesji, należy w myśl tut. okólnika z dnia 30 Października 1919 r. L. 11191 pozostawić i nadal, aż do dalszego zarządzenia za opłatą przypadającej należytości patentowej (poz. 29 taryfy).

Warszawa, dnia 3 grudnia 1919 roku.

Dyrektor:
(—) *A. Hyżycki.*

90.

OKÓLNIK L. 12600/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Wobec zwrócenia się jednej z Delegacji do Dyrekcji Monopolu Spirytusowego o wyjaśnienie, jak należy postępować ze skonfiskowanemi trunkami. nieopłaconemi poborem monopolowym, i czy można po ściągnięciu należytej opłaty monopolowej sprzedać je osobom prywatnym ze względu na to, że trunki takie, a szczególniej słodkie wódki i likiery nie nadają się na potrzeby szpitalnictwa, Dyrekcja Monopolu Spirytusowego oznajmia, co następuje:

O ile rozchodzi się o trunki, pochodzące ze składów rządowych, albo o trunki z fabryk wódek należycie opodatkowane — a trunki te zakwestjonowano w nielegalnym handlu, wówczas trunki takie można sprzedać koncesjonowanym handlarzom, lub konsumentom do własnego użycia drogą licytacji po cenie rynkowej.

Jeżeli zaś trunki takie nie były należycie opłacone poborami skarbowemi, wówczas można je sprzedać, jak wskazano wyżej, koncesjonowanym handlarzom, lub konsumentom do własnego użycia, lecz przed wydaniem trunki te dodatkowo należy opodatkować.

Warszawa, dnia 5 grudnia 1919 r.

Dyrektor:
(—) *A. Hyżycki.*

91.

OKÓLNIK L. 12854 19.

Do Delegacji Ministerstwa Skarbu w Kielcach.

(Na odpisie do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu).

Na zapytanie z dnia 25 Listopada b. r. L. 12300 zawiadamia się:

1. W piwiarniach dozwoloną jest sprzedaż wyłącznie piwa, porteru, miodu i brahy (art. 587 ust. akc. ros.) i podawanie gościom zimnych zakąsek (art. 591 ust. akc. ros.); urządzenie kuchni nie jest wymagalne. Zakłady te opłacają akcyzowe patenta, wskazane w p. 26 taryfy opłat patentowych (Dod. 1 do uwagi 1 do art. 112 ros. ust. akc.) i tut. rozporządzeniu z dn. 14 czerwca 1919 r. L. 4685.

2. W restauracjach, które otrzymały pozwolenie na sprzedaż piwa (art. 586 ust. akc. ros.) dozwoloną jest sprzedaż piwa, porteru, miodu, brahy, a także wszelkich win. Do zakładów przemysłu restauracyjnego zaliczone są i piwiarnie **ze sprzedażą gorącego jadła** (uwaga I do art. 555 ust. akc. ros.). Restauracje, które uzyskały prawo sprzedaży piwa opłacają patenta akcyzowe, wskazane w p. 22 i 23 taryfy opłat patentowych (Dod. I do uwagi 1 do art. 112 ust. akc. ros.) i tut. rozp. z dn. 14, VI 19 r. L. 4685.

Warszawa, dn. 6 Grudnia 1919 r.

Dyrektor:
(—) *A. Hyżycki.*

92.

OKOLNIK L. 13268/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

W ostatnim czasie stwierdzono w Dyrekcji Monopolu Spirytusowego, że w protokółach odbioru spirytusu w Warszawskim składzie monopolowym wykazywano zaniki drogowe, przewyższające zwykłe normy.

W biegu zarządzonego z tego powodu dochodzenia organy skarbowe zauważyły, że próżne cysterny kolejowe wbrew notatce na frachtach przewozowych przybywały po spirytus bez zabezpieczenia. Po zbadaniu wnętrza cystern stwierdzono, że na dnie ich były umocowane blaszanki od mleka pojemności od 11 do 22 litrów, które nabierały spirytusu przy napełnianiu cystern,

a przy opróżnieniu takowych spirytus oczywiście pozostawał w blaszankach. W drodze powrotnej osoby wtajemniczone zdejmowały z pokryw zabezpieczenia nałożone na cysterny w składzie i wylewały spirytus z blaszanek. Ostatnie były umieszczone w ten sposób, że bez wejścia do cystern z wierzchu nie mogły być zauważone.

Zwraca się uwagę organów skarbowych na te sposoby i poleca się zarządzić, aby cysterny po opróżnieniu były dokładnie badane i następnie należycie zabezpieczone, przytem zabrania się używanie ognia do oświetlenia.

Warszawa, dn. 9 grudnia 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

93.

OKÓLNIK L. 13778/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

W uzupełnieniu planu przydziału spirytusu, załączonego przy piśmie z dn. 5 grudnia L. 13121 Dyrekcja przesyła przy niniejszem plan przydziału spirytusu do celów konsumcyjnych, polecając przestrzeganie dotyczących okólników LL. 3410 — 4069 — 5123 — 10538, oraz nadmieniając co następuje.

W załączonym planie wyznaczone 1) jako **przeciętną** miesięczną normę — 16,2 stustopniowego litra (30 butelek spirytusu lub 60 but. wódki) dla każdego handlu spirytualjami w zamkniętych naczyniach i każdej restauracji poza Warszawą, tudzież 64,8 litra (120 butelek spirytusu lub 240 but. wódki) dla każdego z pomienionych zakładów w Warszawie. 2) jako **przeciętną** miesięczną normę - 2000 stustopniowych litrów (około 1200 but. spirytusu i 2400 but. wódki dla każdego monopolowego sklepu; **maksymalna** miesięczna norma dla monopolowego sklepu oznacza się na 3000 litrów 100 stop. spirytusu.

Definitywne określenie przydziałów dla tych zakładów pod warunkiem nieprzekraczania ogólnych wyznaczonych stąd kontyngentów, Dyrekcja odstępuje Zarządom Skarbowym i Delegacjom, a to celem uzależnienia wysokości przydziałów, jako też postaci przydzielanych spirytualjów (wódki lub spirytusu) od miejscowych warunków. Poddaje się przytem myśl wyróżnienia b. miast gubernjalnych, oraz Łodzi, Białegostoku, Częstochowy, Sosnowca i Będzina, jako ośrodków, mających bądź dla posiadania wyższych instytucji państwowych, bądź dla wysokiego swego uprzemysłowienia, dużo ludności napływowej.

W tych miastach Dyrekcja uważałaby za pożądane rzeczoną przeciętną normę dla handli i restauracji powiększyć kosztem przydziałów dla zakładów, znajdujących się w innych miejscowościach Okręgu Delegacji, oraz na poczet oszczędności, otrzymanych z racji wyznaczenia sklepom monopolowym przydziałów mniejszych od powyżej wymienionej maksymalnej normy. Z ustalonego dla sklepu monopolowego przydziału należy wyznaczyć do sprzedaży 2/3 w postaci wódki i resztę w postaci spirytusu.

W razie przydzielenia handli i restauracji, za zgodą zainteresowanych, do pewnego sklepu monopolowego pod względem pobierania spirytualjów, kontyngent owego sklepu, przeznaczony do detalicznej sprzedaży bezpośrednio spożywcom, winien być powiększony o całą ilość, mającą być pobraną przez zakłady handlowe.

Restauracjom należy przydzielać wyłącznie wódkę, zaś handle win mogą mieć przydzieloną wódkę i spirytus, jeżeli zachodzi tego potrzeba, zwłaszcza w tych wypadkach, gdy napotyka się przeszkody do otwarcia monopolowego sklepu.

O ustalonych ostatecznie przydziałach należy bezzwłocznie zawiadomić Krajową Spółkę Gorzelniczą przesłaniem tam szczegółowego planu przydziału dla każdego sklepu monopolowego z osobna, oraz ogółem dla innych zakładów według miejscowości, w których się takowe znajdują (punkt 8 okólnika Nr. 4069 z dn. 22 maja 1919 r.). Wybór miejsca pobrania spirytualjów przez hurtowych odbiorców (handle win i restauracje) ze sklepu monopolowego lub rozlewni — winno się pozostawić do woli tychże, przyczem przypomina się, że restauratorom prawo do rabatu nie przysługuje w żadnym razie, ponieważ prowadzą sprzedaż kieliszkową i że handle spirytualjów w zamkniętych naczyniach mają prawo do rabatu tylko w razie zakupna z magazynu rozlewni.

O ile ze sklepu monopolowego mają być ekspedjowane większe ilości towaru, potrzebujące upakowywania, to przy sklepie winno się znajdować specjalnie do tego przeznaczony lokal. Należy mieć baczenie na to, by wydawane z rozlewni, oraz ze sklepów monopolowych handlom i restauracjom spirytualja były sprzedawane w tych miejscowościach, dla których są przeznaczone, by dla ułatwienia kontroli nad tem owe spirytualja były zapisywane do ustanowionych zarządzeniem tutejszem z dn. 5 grudnia L. 13012 książek, by wreszcie organa kontrolne możliwie najczęściej stwierdzały fakt przybycia transportu na miejsce i o tem w książkach czyniły odpowiednie adnotacje, a w razie wykrycia nadużyć sporządzały protokóły celem pozbawiania winnych prawa poboru spirytualjów monopolowych w przyszłości. Nawołuje się takoż Inspektoraty, by kierując się wskazówkami Delegacji, dołożyły wszelkich starań, celem sprawiedliwego obdzielania ludności spirytualjami tak z monopolowych sklepów, jako też i z handli win, które otrzymały przydziały spirytusu i wódki; przy przydzielaniu należy stosować się do wymagań okólników tutejszych z dn. 22 maja i 16 czerwca b. r. LL. 4069 i 5123.

Nieustalone dotychczas przydziały likierniom są uzależnione od wyników repartycji wyznaczonego stąd kontyngentu spirytusu pomiędzy likiernie w Ministerstwie Przemysłu i Handlu i będą podane do tamtejszej wiadomości po otrzymaniu takowych tutaj.

Warszawa, dn. 12 grudnia 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

94.

OKÓLNIK L. 13779/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Przypomina się Zarządom (Delegacjom), że z dniem 1 stycznia 1920 r. należy założyć nowe książki w browarach, miodosytniach, fabrykach win owocowych, octowniach, politurniach aptekach, fabrykach wyrobów

farmaceutycznych, technicznych i chemicznych, rozlewniach (monopolowych składach) i monopolowych sklepach, handlach win i restauracjach. Wyjątek stanowią gorzelnie, drożdżownie, rafinerje spirytusu i likiernie, w których książki zakłada się z dniem 1 lipca.

Dnia 31 grudnia b. r. należy dokonać zbadania zapasów spirytusu w rozlewniach i w likierniach celem ustalenia pozostałości na 1 stycznia, i zaników, które mają być wypisane na rozchód 31 grudnia b. r. Natomiast w gorzelniach, drożdżowniach, rafinerjach spirytusu i oddziałach rafinacyjnych dokonuje się zbadania zapasów dnia 30 czerwca, ustala pozostałości na 1 lipca i oblicza zaniki, które wpisuje się na rozchód dnia 30 czerwca.

Oczyszczanie spirytusu musi być prowadzone z takim wyrachowaniem, aby na 1 lipca 1920 r. niższych gatunków rektyfikatu (II i III gatunku), które mają być powtórnie oczyszczane, nie pozostało więcej niż 3% od ilości surówki, którą w ciągu kampanji wzięto do oczyszczania. Fuzle należy przemyć, a oleje wydzielić.

Zapasy spirytusu, denaturatu, wyrobów spirytusowych i różnych materjałów przenosi się do nowych książek i stwierdza podpisami organów skarbowych, przedsiębiorców fabryk, lub ich zastępców. Pozostałe na 1 lipca niższe gatunki, podlegające powtórnemu oczyszczeniu, tudzież wydzielone oleje należy wykazać jako przychód w książce magazynowej rektyfikatu.

Odpędy spirytusu w drożdżowniach i gorzelniach, dokonywane w pierwszych dniach lipca z zacierów, zrobionych przed 1 lipca, należy wykazać w starych książkach, odpędy te jednak dołączyć do zapasów spirytusu na 1 lipca i przenieść do nowych książek; to samo dotyczy także i drożdży otrzymanych z pod prasy w pierwszych dniach lipca z zacierów zrobionych przed 1 lipca (rozp. z dn. 4 czerwca 1919 r. L. 4629 i z dn. 31 lipca 1919 r. L. 6929).

W książkach za ubiegłą kampanję należy przy dołączeniu szczegółowych wykazów przeprowadzić obliczenia obrotu spirytusu, zaników normalnych i rzeczywistych, należytości przypadających, wpłaconych i pozostałych do wpłacenia; te ostatnie t. j. pozostałe do wpłacenia powinny być wykazane i w nowych książkach. Roczny obrachunek i dotyczące go wykazy stwierdza się podpisami organów skarbowych i przedsiębiorców fabryk, względnie ich zastępców.

Książki za ubiegłą kampanję należy jeszcze raz sprawdzić i porównać z dowodami, a jeżeliby jakiego brakowało postarać się o dodatkowe wydostanie go, pamiętając o tem, że każda pozycja przychodu i rozchodu musi być pokryta odnośnym dowodem.

Stosownie do umowy zawartej z Krajową Spółką Gorzelniczą z dn. 8 marca 1919 r. mają być kwity kas skarbowych na wpłacone przez Spółkę kwoty dołączone do miesięcznych obrachunków, wskutek tego jest koniecznem, aby do odnośnych książek dołączano odpisy tych kwitów, z potwierdzeniem ich wiarogodności podpisami dwuch organów skarbowych i pieczęcią urzędową.

Kwity na uiszczenie należności, za spirytus wydany z gorzelń i rafinerji wprost odbiorcom należy przechowywać przy książkach prowadzonych w gorzelni, drożdżowni i rafinerji.

Pozwolenia na jednorazowy pobór spirytusu po zniżonych cenach lub też na pobór go do własnych naczyń po cenach normalnych dołącza się przy wydaniu spirytusu do odpowiednich książek; pozwolenia na pobór kilkakrotny dołącza się dopiero po wyczerpaniu, tymczasowo zaś składa się odpis takiego pozwolenia stwierdzony podpisami organów skarbowych.

Książki z dowodami pozostają na miejscu aż do chwili zażądania ich przez Inspektorat; za całość książek i dowodów odpowiadają przedsiębiorcy, a następnie i organa skarbowe, którym dozór odnośnego przedsiębiorstwa poruczono.

Na końcu nadmienia się, że w razie gdyby nowych książek na czas na miejscu nie było, należy zaprowadzić tymczasowe książki i z nich przenieść później wszystkie zapisy do nowych książek. Wspomniane wyżej książki tymczasowe należy jednak przydzielić do nowych, jako załącznik.

Warszawa, dn. 12 grudnia 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

95.

OKÓLNIK 13234/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Dla prawidłowego działania zegara mierniczego w gorzelniach koniecznem jest, aby wszystkie ruchome części tego ostatniego były w stanie należytej czystości

Jako środek zapobiegający zanieczyszczeniu zegarów służy filtr ustawiony między zegarem i oziębialnikiem.

Wobec tego należy polecić przedsiębiorcom, aby postarali się o ustawienie takich filtrów tembardziej, że brak tych ostatnich powoduje częsty remont i przedwczesne zużycie przyrządów mierniczych narażając przedsiębiorcę na niepotrzebne koszta.

Jest pożądanem by w gorzelniach, a zwłaszcza tych które przerabiają melasę, ustawiono filtry miedziane wewnątrz pobielane, a gdyby to obecnie nie dało się wykonać, należy ustawić filtry tymczasowo z blachy cynkowej skonstruowane w sposób, podany na przyległym rysunku.

Odległość pomiędzy podstawą zegara mierniczego i oziębialnikiem powinna wynosić około 64 ctm. (25½ ang. cali), aby można było filtr ustawić; w razie gdyby odległość ta w danej gorzelni okazała się mniejszą niż 64 ctm. może być filtr ustawiony z boku, a rury łączące mogą być zgięte.

Warszawa, d. 15 grudnia 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

96.

OKÓLNIK L. 13988/19.

Do Zarządów Skarbowych i Delegacji Ministerstwa Skarbu.

Celem ujednostajnienia postępowania urzędowego, dotyczącego wniesienia do Kas skarbowych i podjęcia z tychże kaucji, mających na celu zabezpieczenie należytości skarbowych, związanych z agendami Monopolu Spirytusowego, tudzież w sprawie porządku rejestracji złożonych kaucji — zarządza się co następuje:

I.

Rejestrację kaucji prowadzą, według wzoru Nr. 14, załączonego przy okólniku tutejszym z dn. 16 sierpnia b. r. L. 7607, prócz Dyrekcji Monopolu Spirytusowego: 1) Delegacje Ministerstwa Skarbu, względnie Zarządy Skarbowe, 2) Inspektoraty skarbowe (poza Warszawą i Łodzią) w b. okupacji niemieckiej i Okręgowe Komendy Straży skarbowej w b. okupacji austrjackiej.

II.

1. Kaucję wnosi się gotówką, lub asygnatami Polskiej Pożyczki Państwowej według 100% wartości nominalnej do Kasy skarbowej na rachunek Dyrekcji Monopolu Spirytusowego jako depozyt, za okazaniem zaświadczeń miejscowych Inspektoratów skarbowych, względnie Komend Okręgowych Straży skarbowej.

2. Zaświadczenia te mają zawierać daty co do osoby, lub przedsiębiorstwa, wnoszącego kaucję, wysokość kwoty wnoszonej, rodzaj sumy wpłaconej (gotówka lub asygnaty), oraz cel złożenia kaucji (pobór spirytusu do wyrobu octu, politury i t. p.).

3. Kwit Kasy skarbowej, po wciągnięciu do księgi Nr. 14, przedkłada Inspektorat (Komenda) odnośnej Delegacji Ministerstwa Skarbu (Zarządowi Skarbowemu), która po zaksięgowaniu przedkłada go znów Dyrekcji Monopolu Spirytusowego.

4. Złożony depozyt uprawnia do czynności, dla których został złożony dopiero z chwilą zaksięgowania go w Dyrekcji Monopolu Spirytusowego, o czem Dyrekcja zawiadamia Delegację, a ta ostatnia Inspektorat (Komendę Okręgową).

5. Liczbę i datę rzeczonego zawiadomienia notuje tak Delegacja, jako też Inspektorat (Komenda Okręgowa) w rubryce uwag księgi Nr. 14, poczem Inspektorat (Komenda Okręgowa) zawiadamia o dokonaniu przepisanych formalności stronę zainteresowaną, doręczając jej zwrócony przez Dyrekcję Monopolu Spirytusowego kwit kasy Skarbowej.

III.

1. Od tej chwili kaucja może być wykorzystaną w wypadkach, gdy zachodzi potrzeba zabezpieczenia należytości skarbowych, co najczęściej się zdarza przy pobraniu spirytusu, który ma być skażony w miejscu jego przerobu, jak to: w octowniach, fabrykach lakieru i politury, fabrykach celluloidowych i t. p.

2. Wydawanie spirytusu do potrzeb rzeczonych przedsiębiorców z magazynów gorzelni, rektyfikacji, rozlewni i t. p. odbywa się w b. okupacji niemieckiej na mocy zarządzenia Inspektoratu i Zarządu Skarbowego w Warszawie i Łodzi, a w b. okupacji austrjackiej — na mocy zarządzenia Okręgowej Komendy Straży Skarbowej, w obrębie której znajduje się miejsce pobrania. Prócz tego wymagane jest zaświadczenie takiegoż Urzędu skarbowego w Okręgu którego znajduje się miejsce przerobu spirytusu.

3. Zaświadczenia udziela się za okazaniem kwitu Kasy Skarbowej na wpłaconą należytość za spirytus, z podaniem skąd ma być pobrany spirytus. Przed wydaniem zaświadczenia należy stwierdzić, że: 1) odpowiednią kaucję za mającą się pobrać ilość spirytusu złożono (okólnik Dyrekcji Monopolu Spirytusowego z dn. 30/VI b. r., L. 5678/19), 2) dokonano denaturacji poprzedniego transportu (o ile był taki), 3) opłacono należność za zaniki, ujawnione w poprzednim transporcie, 4) uiszczono opłatę kontrolną na utrzymanie urzędnika skarbowego (o ile zaświadczenie dotyczy octowni).

4. Zaświadczenie wraz z kwitem na opłaconą należytość za spirytus dołącza się, jako dowód do księgi magazynu, z którego się pobiera spirytus.

5. Wydany spirytus przewozi się do miejsca przeznaczenia przy pokryciu świadectwem przewozowem, w którem winna być między innemi pomieszczona wzmianka o złożonej kaucji na zabezpieczenie należności skarbowych. Duplikat świadectwa przewozowego przesyła się bezzwłocznie do Inspektoratu (Okręgowej Komendy Powiatowej).

6. Po przybyciu spirytusu na miejsce obowiązany jest przedsiębiorca zawiadomić bezzwłocznie miejscowy Inspektorat (Zarząd Skarbowy), względnie Okręgową Komendę, celem przyjęcia spirytusu i zdenaturowania go zgodnie z istniejącemi przepisami. Jeden egzemplarz protokółu o dokonanej denaturacji należy przesłać Inspektoratowi dla dołączenia go do dowodów książki gorzelni, rektyfikacji lub rozlewni skąd transport spirytusu był wysłany.

7. Należność za ujawnione, stwierdzone aktem o denaturacji, zaniki drogowe winna być niezwłocznie do Kasy Skarbowej wniesiona, a kwit dotyczący dołączony do księgi obrachunkowej przedsiębiorstwa.

8. Po dokonaniu czynności skażenia spirytusu i po opłaceniu należności za zaniki może być kaucja zwrócona, albo też może ona pozostać nadal jako zabezpieczenie przy przewozie nowego transportu spirytusu.

IV.

1. Zwrot kaucji może nastąpić na mocy decyzji Dyrekcji Monopolu Spirytusowego, powziętej na skutek prośby właściciela kaucji. Prośbę do której załączyć należy kwit, wnosi się do miejscowego Inspektoratu (Komendy Okręgowej), który następnie przedkładają wraz z załącznikiem za pośrednictwem Delegacji Min. Skarbu (Zarządu skarbowego) Dyrekcji Monopolu Spirytusowego.

2. O wniesieniu prośby mają Urzędy pośredniczące czynić odpowiednie adnotacje w rubryce uwag księgi Nr. 14.

3. Sprawozdania Inspektoratu (Komendy Okręgowej) i Delegacji Ministerstwa Skarbu (Zarządu) składane w tym przedmiocie Dyrekcji, winny zawierać stwierdzenie, że wszystkie należytości skarbowe, które zabezpieczone były kaucją, zostały w całości uiszczone.

4. Ze szczególnym naciskiem zaznacza się, że z chwilą wniesienia przez stronę prośby do Inspektoratu (Okręgowej Komendy) depozyt traci moc swoją i nie może już więcej służyć na pokrycie jakiejkolwiek należytości skarbowej.

Warszawa, dn. 15 grudnia 1919 r.

Dyrektor:

(—) *A. Hyżycki.*

ZAŚWIADCZENIE.

Na mocy pozwolenia Dyrekcji Monopolu Spirytusowego z dn. .... L. .... wolno jest P. ...., właścicielowi octowni w .... pobrać do wyrobu octu z drożdżowni w .... stustopniowych litrów spirytusu.

Na prośbę powyższego z dnia .... stwierdza się, że:

1) należność za mający się pobrać spirytus w kwocie Mk. .... wniesiono do Kasy Skarbowej w ...., na co otrzymano kwit z dnia .... L. ....

2) denaturacji poprzedniego transportu dokonano w dniu ....

3) należność za .... litrów alkoholu, jako ujawnionych w poprzednim transporcie zaników, w kwocie Mk. .... wpłacono do Kasy skarbowej w ...., na co otrzymano kwit z dnia .... L. ....;

4) przypadająca od mającej się pobrać ilości spirytusu kaucja w kwocie Mk. ...., jak widać z rzeczonego pozwolenia Dyrekcji, nie przewyższa kaucji, złożonej poprzednio przez właściciela octowni do Kasy skarbowej w .... kwit z dnia .... L. .... na kwotę Mk. ....

5) przypadająca opłata na utrzymanie urzędnika skarbowego od pobranego w r. b. spirytusu łącznie z tą jego ilością, na którą wydaje się zaświadczenie w kwocie Mk. ...., nie przewyższa opłaty, wniesionej na ten cel przez .... do Kasy skarbowej w .... kwit z dnia .... L. .... na kwotę Mk. ....;

Wymieniony w punkcie 1-szym kwit przesyła się przy niniejszem do .... w .... celem dołączenia go do dokumentów drożdżowni .... w ....

Niniejsze zaświadczenie winno być dołączone do dowodów drożdżowni.

Opłatę stemplową w kwocie 4 mk. uiszczono.

Dnia ....

(Pieczęć)

Inspektor skarbowy (Kontroler Straży skarbowej)

Na mocy tego zaświadczenia zezwala się na wywóz .... litrów bezwodnego spirytusu z gorzelni .... do octowni .... w ....

Dnia .... 19...... roku.

(Pieczęć)

Inspektor skarbowy (Kontroler Straży skarbowej)

Za Redakcję odpowiedzialny: **Leonard Szarlitt.**

Tłoczono w Drukarni Państwowej, Miodowa № 20. 8510. 29. I. 20. 3000.